

32443

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544

సంపుటము ౧౭
Vol. 17.

చెన్న పట్టణము 1930-వ సం॥ మే నెల 29 వ తేది గురువారము

MADRAS, THURSDAY 29th MAY 1930.

శ్రీ ప్రమోదాతనామ సంవత్సర శ్వేతమాస శుద్ధ ద్వితియ

సంచిక ౪౫
No. 45.

అమృతాంజనము
అన్ని విధములగు నొప్పులకు
సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువుపోట్ల
బావును. పాఠ్యపునొప్పుల బారదోలును.
పోట్ల శ్వాసోత్తును. జ్వరముల భేదించును.
ఐ రూపుమాపును. దగ్గునుతగ్గించును
దురదను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
వలన శరీర మందలి దుష్పదార్థములను
తొలగించును. నొప్పుల తగ్గించును. విదేశము
లలో గూడ వాడుచున్నారు.

గొప్పగొప్ప వారిచే
వేలకు వేలు యోగ్యతా
పత్రములు పొందియున్నది

పంచభాష చీటి జూచి కొనిన

మోసము గలుగదు.

చక్కని డబ్బితో నహా నీసా 1-కి 0-10-0

డబ్బి 1-కి రు 6-4-0 లు.

ప్రతిముంట ముఖ్యముగా నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో

6, 7 తంబు శెట్టిపేటి, మద్రాసు
తేక

109, ప్రేరింగ్, ఫోర్ట్, బొంబాయి.

న మ్మ క ము గ ప ని చే యు ట

మూ కాతాదార్లాకు సవై చేయునగలు, జెండిసామాగ్రులందు మా పూర్తి విశ్వాస
ముంచుదుము. మా బేరములన్నియు మా పూచీవైన సే'యధారపడియున్నవి.
దీనివలన తమకు యిష్టమునగలను వాపసిచ్చు సౌకర్యముకలదు.

మాకు వజ్రములు, నగలయందు గల 36 సంవత్సరముల యనుభవమును వినియో
గించుకొనుటవలన మీకే లాభము కలుగగలదు.

సు రా జ్ మల్ ల ల్లా భా యి అం డు కో.,

వజ్రముల ఎగుమతిదార్లు, జెండిపములు తయారుజేయుటయందు నిపుణులు

818, ఎస్ కే నెడ్,

మద్రాసు.

ప్రశ్న

భవిష్యత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులు వ్రాయుటకు
రూ. 1-0-0, వై ప్రతిప్రశ్నకు రూ. 0-4-0, ప్రశ్న వ్రాయు
కాలమును తెలుపవలెను. వి. పి. 0-4-0 అవును.

హంధి జ్యోతిషనిలయం, తీరు త్రణి.

P. O.

దంత చూర్ణము

డబ్బి 1-కి వెల 0-2-0; 12-కి 1-4-0

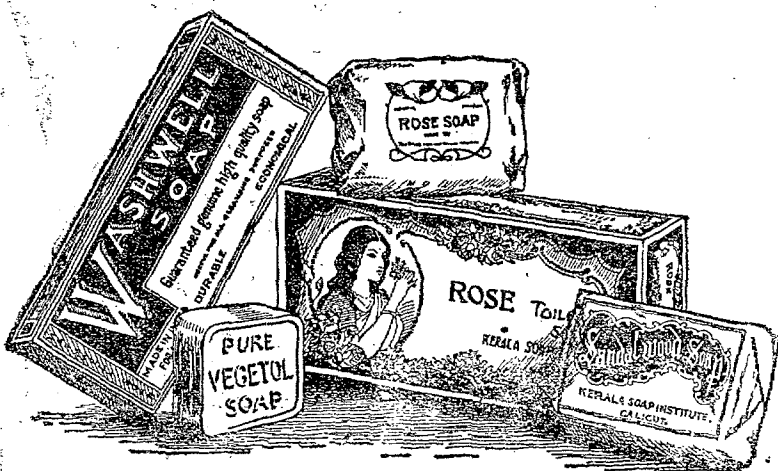
ఈ దంతచూర్ణముతో పండ్లతోముటవలన చిగుళ్లుగట్టి
పడును. చిగుళ్లునుండి రక్తముకాటుకుండును. నోటదుర్బంధము
తగ్గును. పండ్లు ముట్టితమిచ్చునట్లే తెల్లగా కుండును.

అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మద్రాసు.

కేరళ సబ్బులు

మరికిని పోగొట్టి ఆరోగ్యమును, సంతోషము నివ్వగలవు.

గుణము. — అసమానమైనది. వెల — మిక్కిలి స్వల్పము. స్వచ్ఛతకు పూచీ నివ్వబడును.

కేరళ సోప్ ఇన్ స్టిట్యూట్, కల్లికోట్.

(మద్రాసు గవర్నరుగారికి సబ్బుల తయారుచేసి యిచ్చువారు)

నేషనల్ యిండియన్ ట్రైపుయిన్సూ
రెన్యూకంపెని లిమిటెడ్.

సామాన్య రేట్లతో ఫిర్యాదులకు

అభివృద్ధిచెందునట్టి కంపెనీ.

మానేజిమెంటు క్లుప్తముగను

తెలివిగను చేయబడును బలమైన డైరెక్టర్లు.

నేషనల్ యిండియన్ పాలీసీచాలా గురించి మైనది. ఆకలి
పినిమిట అత్యధికమున్నటిని యిచ్చును. మీరు ప్రీమియములు
మాత్రం కట్టుకుండవలెను. పాలీసీ తీర్మానముకాగానే మీకు
గానీ, చనిపోయినవ్యక్తు మీసంతతి వారికిగాని షూర్మకర్మ
ముత్తమును యిచ్చుచేయును. కష్టమైన నిర్బంధములలేవు తక్షణ
ము యివ్వబడును.

భీమాచేయదలచినవారున్నా ఏజంట్లుగావుండుటకు ఈ
అనుబంధికల పెద్దమునుష్యులన్నా అప్లికేషన్లు ఈ క్రిందివారికి
వ్రాసుకొనుటకు.

టి. వి. రాఘవయ్య యస్కాన్, యర్,

పాదాభిషేక కలకత్తా

చీఫ్ ఏజంట్లు,

2-2

నార్తరక్ సర్కారు, బెజవాడ.

శ్రీయుత వి. జె. పటేలుగారు

లాహోరులో ఘనముగ స్వాగతము, పటేలుగారు

విహారంగనధిలో ఉపన్యసింతుట

లాహోరు, మే 26:—శ్రీయుత పటేలుగారికి సవాసనమును సమర్పించుటకు పంజాబ్ ప్రాంతీయ సంఘమువారు గొప్పబహిరంగసభను జరిగిరి. ఆ సభకు 100,000 మంది ప్రజలువచ్చిరి. సభ సమయమున పంజాబ్ ప్రభుత్వమునకు సవాసనమును సమర్పించుట.

“పట్టసమృద్ధియు ప్రభుత్వ మిచ్చును అంతరించినది, ఆర్థిక సమస్యలపైను లాటిలపైనను తుపాకిగుండ్లపైనను ఆధారపడిన ప్రభుత్వమే యిచ్చును అధికారమును బానియన్నది. అహింసాత్మకముగా సత్యాగ్రహమునుగూర్చిన నిజమగువృత్తాంతము భారతదేశమునందును విదేశములలోనుగూడ జ్వలించుచుండచేయు వలెననియే దొరతనమువారు కోరుచున్నారు.

దొరతనమువారి కఠినవిధానము నవలంబించుచుండుట వలన ప్రజలకు అహింసయును నమ్మకము పూర్తిగా తొలగిపోవును. అందువలన భారతదేశమునకును బ్రిటన్ దేశమునకునుగూడ చాల అనర్థములు కలుగగలవు. కాననములను ధిక్కరించినవారి నందరిని దొరతనమువారు అరెస్టుచేయవలెనని లాటిలతో కొట్టుకొన్నాడు. విదేశవస్త్రములను బ్రిటిషు సరుకులనుగూడ భారతీయులు ముక్తిముగా బహిష్కరింపవలెను. ఒక వత్సరము వరకును భారతదేశములు యేబట్టిననుగూడ కొనకూడదు. బ్రిటిషుదేశపు భీమకంపెనీలు స్త్రీలకు కంపెనీలు మున్నగువానిని గూడ బహిష్కరింపవలెను. అని పటేలుగారు నడిచిరి. (అ. ప్రె.)

సభ మోచీకేటు వెలుపల జరుగుట

లాహోరు, మే 26:—మీరు వాడు యిట్టిమిక్కిలి గొప్ప స్వాగత మొసంగినందులకు మీకును సత్యాగ్రహసంఘమునకును నేను చాల కృతజ్ఞుడను. నేను భారత కానన సంఘాధ్యక్షులకు రాజీనామానిచ్చినప్పుడు పెక్కు రాష్ట్రములలో సంచారము చేసినది. ఒక రాష్ట్రములో జరుగుచున్న సంగతి మరియొక రాష్ట్రము వారికి తెలియకుండ నున్నది. అటులనే ఒక మండలములో జరుగుచున్న విషయములు మరియొక మండలమువారికి గూడ తెలియకుండ నున్నది. ఇప్పుడు మనదేశమునందు లేఖల పరిశీలనము (సెన్సరు షిప్) మిక్కిలి కఠినముగా నున్నది. ఈ పరిశీలనము ప్రపంచమునందు యేదేశమునందును యెన్నడునుగూడ యింత కఠినముగా నుండి యుండలేదు. కాననధికార్లు మొనరించిన ప్రతి వ్యక్తినిగూడ చెరసాలకు పంపుచుండినచో యెట్టి ఫలితము కలుగునో దొరతనమువారికి బాగుగా తెలిసియున్నదిగాననే వారలు ఆరెస్టు చేయకుండ లాటిలతో కొట్టి తరిమివేయుచున్నారు. లాటిలెట్టులకును తుపాకిగుండ్లకును సరియైన వేలకొలది వలంబియు అహింసా దీక్షను నేను విక్రేలి ప్రకటించుచున్నాను. దొరతనమువారుపుడు యిట్టి కఠినపద్ధతి నవలంబించుటచే రాజుబా రములు జరుగుటకు గల్గి అవకాశము లన్నియునుగూడ తొలగి పోయినవి.

మన దేశములోనున్న ఆంగ్లేయులు ముఖ్యముగా ధనమును గడింపవలెననియే వచ్చిరిగాన యిటు వారు వ్యాపారము చేయ వీలులేకుండ మనము నిరోధించినచో మన దేశముపైని చారి కెట్టి పామరత్వమును ఉండదు.

ఆరునెలలపాటు విడుదలకుండ వాణము బ్రిటిషుదేశపు సరకుల నన్నిటినిగూడ పూర్తిగా బహిష్కరింప గలిగినచో మన దేశమునందు ఆంగ్లేయులకుగల పామరత్వము పూర్తిగా అంతరించుట నిశ్చయము అని పటేలుగారు నడిచిరి. (ప్రె. ప్రె.)

విలూరు

(స్వకీయవిలేఖరి)

విలూరు, మే 26:—నిన్న సాయంత్రము కొత్తపేటలో శ్రీయుత కొన్నాచెడ్డి ఆంజనేయులుగారి యధ్యక్షతక్రింద గొప్పబహిరంగసభ జరిగెను. కొన్నాచెడ్డి నూర్యనారాయణ, ఇటికల నూర్యనారాయణ, మ. చంద్రశేఖరరావు, కె. రామమూర్తి గార్లు కాంగ్రెసు నిర్మాణ కార్యక్రమమును గురించి విపులముగ ముచ్చటించిరి.

మద్యనిషేధ ప్రచారము

ప్రతిదినము ఉదయము సాయంత్రము గాంధీ జాతీయ పాఠశాలనుండి వలంబిరుదళములు బయలుదేరి పురమునకు వివిధ సారా, కల్లుదుకాణముల దరికేరుచు త్రాగుడువలన కలుగు చున్న అనర్థములను అవశిష్టకేతెంచు ప్రజలకు బోధించి త్రాగ వలదని బోధించుచున్నారు. త్రాగుటకు కల్లుదుకాణములకు పోయెడు ప్రజలలో ననేకులు వలంబిర్లు ప్రబోధమును విని త్రాగకుండ తమయిండ్లకు బోవుచున్నారు. పికెటింగు త్వరలో ప్రారంభింప బడునని తెలియుచున్నది.

అరెస్టులు - శిక్షలు

ఆంధ్ర దేశము

శ్రీయుత బ్రహ్మాండం నరసింహంగారికి శిక్ష
గుంటూరు, మే 28:—నరసింహంగారి కేసు విచారణ తెనాలిలో జరిగినది. ఒక సంకల్పరము విశిష్ట వేయబడెను. బి. క్లాసు యియ్యబడెను. (స్వ. వి.)

శ్రీయుతులు పొన్నూరి హనుమంతరావు,
వల్లూరి బలరామరాజు, నిమ్మగడ్డ వెంకటభట్లు,
వేమూరి కోటయ్యగార్ల అరెస్టు
గుంటూరు, మే 28:—వీరిలో మొదటివారిద్దరు దళాధి పతులు. తక్కినవారిద్దరును వలంబిరుదలకు బసయిచ్చి భోజనముల పెట్టినందుకే అరెస్టు చేయబడిరి. వీరిని 4 గురిని నిన్న ఉదయము 10 గంటలపుడు కరవదిలో అరెస్టుచేసి కనపర్తి తీసికొని జైలికి. (స్వ. వి.)

గ్రామములలో ప్రచారము

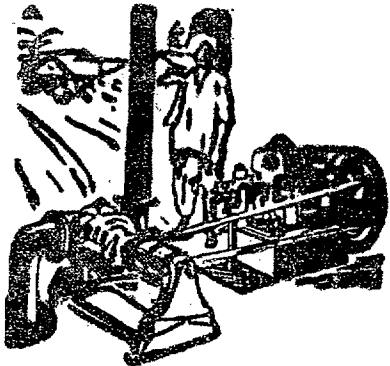
గుంటూరు, మే 28:—సత్తెనపల్లి, పల్నాడు, వినుకొండ తాలూకాలలోని గ్రామములలో ప్రచారము చేయుటకు దళమునకు 21 మందివలెను మూడుదళములు పంపబడెను. మొదటిదళమునకు శ్రీయుత ఆకా అప్పారావుగారును, రెండవ దళమునకు శ్రీయుత వేమూరి వేంకటప్పయ్యగారును, మూడవ దళమునకు వెంకటసుబ్బారావు చౌదరిగారును నేనావతులుగా నియమింపబడిరి. (స్వ. వి.)

బెజవాడలో ఆరుగురికి శిక్ష

శ్రీయుతులు పోతిమ రాములు, మారుపిల్ల రామస్వామి, శ్రీరాం రాజుమూర్తి, గుజ్జరపు నారాయణ, పిల్ల నారాయణ, బాయిపల్లి కన్నయ్యగార్లకు శిక్ష

బెజవాడ, మే 27:—వీరిని 6 గురిని నేడు ఉదయము న నిడుట పీ|| కో|| 148, 841 క్రింద అరెస్టు చేసి చెరసాలలో నుంచి. నేడు మధ్యాహ్నము ఒంటిగంటకు సలుమేజిస్ట్రేటు కోర్టులో విచారణజరిగెను. వీరిలో మొదటి ముగ్గురికి 148 క్రింద చెరి 5 నెలలు కఠినశిక్షయును, 841 క్రింద చెరియొక నెల విడిచెదను మొత్తము 6 నెలలు శిక్ష వేయబడెను.

తక్కిన ముగ్గురికి 148 క్రింద చెరి 3 నెలలు కఠిన శిక్షయును 841 క్రింద చెరి రెండునెలలు కఠినశిక్షయును 426 క్రింద చెరియొక నెల విడిచెదను మొత్తము 6 నెలలు శిక్ష వేయబడెను. వీరి నందరిని రాజునుండి చెరసాలకు తీసుకొని పోయిరి. (ప్రె. ప్రె.)

మాప్రత్యేక వైద్యుని, పోస్టుబో పంపింగుసెట్లు కౌన్సిల్ క్రూడాయిత్ ఎంజినీరుతో గలవు. పూర్తినివరములకు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు:—

ఆర్కియెన్ వీధి, మద్రాసు.
ప్రదర్శనగదులు ఈ దిగువ స్థలములందు గలవు:
కొత్తతరగుపేట, బెంగుళూరు,
వెస్టుమెయిన్ వీధి, మదుర.
అవనాపిరోడ్డు, కోయంబుత్తూరు.
తెలుగుజిల్లాలకు ప్రతినిధులు:—
మదురై బ్రదర్లు, రాజమండ్రి
వాల్కార్టు బ్రదర్లు. ఏజెన్సీ, బెజవాడ.

దేవనాంపట్నం సమద్ర తీరమున ఉప్పు తయారుచేయుట

వాలంబిర్ల శిక్షలు

కడలూరు, మే 27:—ఈ ఉదయమున, తంజావూరునుంచి వచ్చినవారు నలుగురును ఉత్తర ఆర్కాటునుండి వచ్చినవారి కరు మరికొందరును గలిసి మొత్తము 12 మంది వాలంబిర్లు ఉప్పు తయారుచేయుటకై దేవనాంపట్నం సమద్రతీరమునకు బోయిరి. ఆక్కడ సాల్లు ఉద్యోగులు మామూలు నిరోధము లనుగురించి వారిని ఉప్పు చేయకుండచేసిరి. వాలంబిర్లు మరలి వచ్చుచుండగా రిజిస్ట్రు పోలీసువారు వచ్చి వారిని అరెస్టుచేసి డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటుగారి దగ్గరకుగొనిపోయిరి. పీ|| కో|| 148 ఉ|| చ 74 పెక్కునుక్రింద విచారణజరిగెను. వాలంబిర్లుందరును నేరమునొప్పుకొనిరి. ఒకవాలంబిర్లు చాలచిన్నవాడుగ నుండుట వల్ల తుమాపణము గోరకొనవలసినదని మేజిస్ట్రేటు చెప్పెను. కాని అతడు వినలేదు. అందరికిని చెరి 6 నెలలు కఠినశిక్ష విధిం బడెను. (అ. ప్రె.)

మధురలో శ్రీయుత యక్. యం.

కృష్ణమాచారిగారికి 6 నెలలు శిక్ష

నిన్న సాయంత్రము ఇంటికి కాంగ్రెసుప్రచారకులలో నొకరగు శ్రీయుత యక్. యం. కృష్ణమాచారిగారికి 1922 సం|| పు 22 వత్సము 8 పెక్కునుక్రింద, ప్రె. ప్రె. తనములో నొక యువస్వామియును పోలీసువారిపై ద్వేషము పురికొల్పినందుకు గాను, నోటీసు అందజేయబడెను. వారు మధురఅడివనల్ జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారియెదుట హాజరయిరి. కాని విచారణలో పాల్గొనలేదు. ఆచారిగారు తాను దోషినిగాననిరి. ప్రాసిక్యూ వక్ తరపున ఇద్దరుసాక్షులను విచారించిరి. శ్రీయుత ఆచారి గారికి ఆరునెలలకఠినశిక్ష విధింపబడినది. పోలీసుకాపలాక్రింద ఆచారిగారిని వెనుకదానినండి బయటికి గొనిపోయిరి. కోర్టు లోపలికి కొద్దిమందినుత్రమే రానిచ్చిరి. బయటవేచియున్న ప్రజలుచాలామంది ఆచారిగారిని అభినందించిరి. విచారణసమయ మున వారిబంధువులు కోర్టులో నుండిరి. (ప్రె. ప్రె.)

గృహలక్ష్మి

శ్రీల సచిత్రమాసపత్రిక
సం. చందా. రు. 4. విడిపత్రిక. అ.

జూనునెల 1930. శ్రీలవ్యాస:

కాండ లేఖలు - శ్రీమతి కనుపర్తి వరల
గృహిణి - శ్రీమతి నూరపనేని రామ
నెచ్చెలికొకజాబు - శ్రీమతి జూలూరి
వీరవారి - శ్రీమతి బి. జ్ఞానాంబగారు
పల్లెటూళ్లు - శ్రీమతి అయ్యగారి రుక్మి
ఆంజనేయస్తుతి - శ్రీమతి బెల్లంకొండ కను
దళావతారములు - శ్రీమతి ఆచంట సత్యమ్
శ్రీ అబలకాదు -
శ్రీమతి కృష్ణవేణి భిషగ్రత్నగారు
శ్రీమతి అక్కరాజు సీతారామమ్మగారు
శ్రీమతి నూరపరాజు రుక్మిణమ్మగారు
శ్రీమతి జి. వీరమ్మగారు
శ్రీమతి అద్దంకి అనసూయాదేవిగారు
తొక్కుపల్కులు - శ్రీమతి పి. అమృతజ్యోతిమ్మగారు
కాకిపాట - శ్రీమతి రాయ సరస్వతమ్మగారు
శక్తిమతి - శ్రీమతి పానకా వసుంధరాదేవిగారు
యుక్తిలేక్క - శ్రీమతి కొత్తపల్లి కారదాంబగారు
ఇవిగాక యితరవ్యాసములు, కథలు - కబుర్లు,
చయము, డైరీ, ఏకవర్ణ త్రివర్ణ పటములుగలవు.
- మే సే జరు -

'గృహలక్ష్మి' కార్యాలయము

తపాలపెట్టె. 752. ఎన్నూరు, మద్రాసు.

Local Agents: Madras News Agency, Mount Rd

ఆయుర్వేదావధ రత్నాకరము 8-0
చరక చికిత్సాస్థానము (1) 6-0
ఆంధ్రవైద్యరత్నావళి 2-0-0 భస్మప్రకాశక 1-0-0
డాక్టరు శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ

శ్రీ గాంధీ నూలువడుకు ఆశ్రమమ్

దుర్భా వేంకటాద్రిగారు
మదరాసులో కాసనోల్లంఘన మొనర్చినందున ౩ నెలలు
వైదుశిక్ష విధించబడెను. (ప్రె. ఫో. బీ.)

సి. నరసింహమూర్తిగారు
మదరాసులో ౩ నెలలు వైదుశిక్ష విధించబడెను.

పి. రామమోహన రావుగారు (కాకినాడ)
మదరాసులో కాసనోల్లంఘనమునకై ౩ నెలలు వైదు
శిక్ష విధించబడెను.

డక్కా కలహము

14 గురు చచ్చుట 60 మందికి దెబ్బలు

డక్కా, మే 28:—గొండ్లూరుపూర్వపురిలో అంతః
కలహమువలన వ్యాపారము నిలిచిపోయినది. సివిల్ కోర్టు, క్రిమి
నల్ కోర్టు మూతపడియున్నవి. తపాలుకూడ సగముఆగిపోయిన
వి. తగులబడిన ఇండ్లురాళ్లతో నిండినవిగులు. పురమున ప్రేత
కళ ఆవహించినది. 14 మంది హతులైరి. 60 మందికి గాయము
లైనవి. ఆయుధములు లాగుకొనబడినవి. (ప్రీ ప్రె.)

రాజగోపాలయ్యగారికి శిక్ష

వేగూర్, మే 27:—మన్నార్ గుడికి చెందిన రాజ
గారు, సబ్ డివిజన్లో మేజిస్ట్రేటుగారిచే విచా
రితము కలిగి శిక్షను పొందులైరి. (ప్రీ ప్రె.)

పోలీసువారు డోరేగింపును చెదరగొట్టుట

100 మందికి దెబ్బలుతగులుట

నవద్వీపము, మే 27:—నవద్వీపములో 144 ను ధిక్క
రించుటకు పెక్కువేలమంది డోరేగింపు జరిపిరి. ఆ డోరేగింపును
చెదరగొట్టుటకు పోలీసువారు లాఠీలను ప్రయోగించిరి. అందు
వలన 100 మందికి దెబ్బలు తగిలినవి. వాటిలో ముగ్గురికి బల
మైన దెబ్బలు తగిలినవి. (ప్రీ ప్రె.)

29, వెంకటరంగంపిళ్ళై లేను ట్రిప్లి కేనునందు ప. పురుషోత్తముగారిచే స్థాపింపబడి అభివృద్ధిగాంచుచున్నది.

మానుజువనసుగారు, శ్రౌంచి ఇండియా క్రొత్తగవర్నరు అధికారము స్వీకరించుట. ప్రాతగవర్నరుగారు
మధ్య నిలిచియున్నారు. (ప్రె. ఫో. బీ.)

నెల్లు పుజిల్లా సాయకులు

1. బత్తెన రామకృష్ణారెడ్డిగారు-అల్లూరు. నొప్పకూస్తాము.
  2. బెజవాడ గోపాలరెడ్డిగారు - బుచ్చిరెడ్డిపాలెం వి. ఏ. విక్టోరియా రోడ్ (వార్డ్ నెంబర్ ౧౧)
  3. బొమ్మ శేషరెడ్డిగారు - గండవరం : కిల్లాకాంగ్రెసు ఆఫీసుకుదురు.
  4. లేబూరు శుబ్బరామిరెడ్డిగారు - బుచ్చిరెడ్డిపాలెం (వార్డ్ నెంబర్ ౧౧)
  5. దువ్వూరు బలరామరెడ్డి - మైపాడు. మద్యనిషేధసాయకుడు.
- వీరందరు వీనల్ కోడు 148,114 నెక్కును
సాట్లు ఆఫ్ 74 నెక్కును } క్రింద 4 నెలలు నిడివైదు వేయబడిరి.

భారతదేశేతరుణునకు యిది యుఖ్యముగాన దీనివిషయ
మై కొంతచెప్పవలసి యున్నది. ఈసకలము యుద్ధముచేయుటకు
గాను అడ్డవిరల్ వాలిన్ గారి యాధిపత్యమున యేర్పడియు
న్నది. ఇందులో ఒక ఉద్యోగి భారత ఇంజనీరును, యిం
యిద్దరును ఉన్నారు. డిప్లీన్ అనుపదనతో భారతయునకు
మాడు ఉద్యోగములు యివ్వబడినవి. రాయల్ యిండి
మెరీక్ ఉద్యోగియులు చాల ప్రతీస్త మగు పనిని గావించు
నూరనియు, నుంచినదనడి, కార్యదక్షత కలవారని అడ్మిరల్
వాలిక్ గారు తెలియబరచిరి.

మహమ్మదీయులు-శాసనోల్లంఘనము

ఇంక భారతదేశములో నిటీవల జరిగిన గడవిడలనుగూర్చి వివరింతును. సభవారికి పూర్తిగా విషయములన్నిటిని నేను తెలిపియుంటిని. కాని యిప్పుడు ఈ విషయములను సమగ్రముగా విచారించుము. ఈ ఉద్యమమునకు కారణములను తరువాత విచారించవచ్చును. నంగ దేశములో కలకత్తా, మైసూర్ సింగు, చిట్టగాంగులలో దుండగములు జరిగినవి. బొంబాయిలోను మూరత్ ఉప్పుకొత్తాలోను గడవిడలు జరిగినవి. మద్రాసు, కరాచీ, ఢిల్లీలలో ప్రజలు దుండగములు చేసిరి. పశ్చిమోత్తరసరిహద్దు రాష్ట్రమునుగూర్చి తరువాత పూర్తిగా చర్చించును. గుజరాతు రాష్ట్రములో తప్ప తక్కినచోట్లన్నిటిలోను పట్టణప్రాంతములలోనే హెచ్చుగాదుండగములు జరిగినవి. అక్కడక్కడకొకచో మహమ్మదీయులు తప్ప నెవ్వరూ ఆ సంఘమువారు ఉన్నచో మూల పాల్గొనలేదు.

మాత్రే:-పెషావరులో నూటికి 90 మంది మహమ్మదీయులు లేరా?

జెస్:-ఉన్నారనిజమే. సామాన్యముగా నాలోచించినచో మహమ్మదీయులు చేరలేదనియే చెప్పవలెను.

ప్రభుత్వమువారు-వర్కింగ్ కమిటీ తీర్మానములు

ఇటీవల ఆలహాబాదులో జరిగిన కాంగ్రెస్ సర్కింగ్ కమిటీ సభలో యీ గడవిడలను విస్తరింపజేసి, ధూమపానము, ఆటవీ చట్టములను గూడ నిరాకరింపవలెనని తీర్మానింపబడెను. ప్రభుత్వసేవకులు తమ ఉద్యోగములను మానుకొనవలెనని గూడ తీర్మానింపబడెను. ఇంకను యీ తీర్మానములు ఆమలులో నుంచబడలేదు. వీనిని అమలులో నుంచుట కొప్పుకొనట గూడ ప్రభుత్వమువారియుద్దేశ్యము కాదు.

పెషావరు - పశ్చిమోత్తర సరిహద్దురాష్ట్రము

పశ్చిమోత్తర సరిహద్దు రాష్ట్రములను గూర్చియు, అచ్చటిజాతులవారినిగూర్చియు చెప్పెదనని యుంటిని. పెషావరులో గల్లంజులను గూర్చి మేరీ తారీఖున సమగ్రముగా ప్రకటన యొకటి చేయబడియుండెను. ఏప్రిల్ 28 తారీఖున ఈ దుండగములు జరిగెను. తరువాత అచ్చట కాంతముగా చేయున్నది. నగరములోని సామాన్యకార్యక్రమము యథా పూర్వముగా జరుగుచున్నది. కాని పెషావరుకు వెలుపలను రంగజేహాదీయులు అతని ఉమాదునుకు వ్యతిరేకముగా బారాదుచున్నారు. పెషావరుకు పశ్చిమోత్తరమున నున్న కొండలలో చేరి వారు మనలను ప్రభువంటిచుచున్నారు. వాయవీవనములమీదినుండి వారిపై ఆయుధములు విసిరింపబడు చున్నందువలన వారు తెదరినారు. మనకు వ్యతిరేకముగా మహమ్మదీయులలో వారు కల్లోలములు పెట్టిప్రభుత్వము విఫలమైనది. ఇందోఅన ప్రదేశమున వా రొకసైనికసభ చేసిరి. కాని దానిని నేమియు ఫలము కలుగలేదు.

దత్తఖేలుపై చేసినదాడినిగూర్చి సంగతులు తెలియగానే నేను సభవారికి తెలిపితిని. ఆముట్టియందు పాల్గొనిన వారు వెనుకకు తిరుచుబడిరి.

మనూదులు, పేకావరు జాతులు ఒకసంభాగించిరి. కాని వారిలో కొందరి మాత్రమే మనము ప్రతిఘటముగా నున్నట్లు తెలిసెను. వానావతీదులు కాంతముగానున్నారు. పశ్చిమోత్తరసరిహద్దు రాష్ట్రములోని జాతులెవ్వరును మనకు యిప్పుడు వ్యతిరేకముగా లేరు. ఈసంగతి సభవారికి మాత్రమేగాక, భారతీయులకును సంతోషదాయకము. ఆరాష్ట్రమున కష్టము కలుగజేయుటకన్న హెచ్చు ఉపద్రవము వేరేమియు నుండజాలదు.

ఈజిప్టులోని కమ్యూనిస్టులు కారదాచట్టమును గూర్చి ప్రజలకు అసత్యములను చెప్పి ఆకాంతి కలుగజేయ జూచిరి.

బ్రాక్ పే:-పశ్చిమోత్తర సరిహద్దురాష్ట్రముల స్థితిని గూర్చి కాంగ్రెస్ వారు చేసిన ప్రకటనను గౌరవనీయమృదు చూచినాడా?

జెస్:-నాకు తెలుపబడిన విషయములను మాత్రమే పార్లమెంటుకి కమిటీకి నేను చెప్పగలను. నేను ఆప్రకటనను చూచి యుండలేదు. కాని దానిని నాదృష్టికి తెచ్చినచో బోదానిని పరిశీలించవచ్చును. నేను ఎవ్వరికిని వ్యతిరేకముగా చెప్పదలచుటలేదు. ఏపార్టీని సమర్థింపదలచుటలేదు. కారదాబిల్లునుగూర్చి అసత్యములను ప్రబలజేసి ఆకాంతినికలుగజేయ కొందరు ప్రయత్నించిరను విషయము సత్యము. ఈసమయమున ఆఫ్ గవర్నమెంటు యొక్క రాజనాదరణ మనకు అండగానుండునని మాదృఢసమర్థకము.

సర్ రాబర్టుబ్యాంకుసన్:-ముంబై యెందుగగడవిడ ప్రారంభమయ్యెనో గౌరవనీయసభ్యుడు చెప్పువా.

జెస్:-సంగతిసందర్భములు ప్రభుత్వమువారిచే అప్పుడప్పుడు ప్రచురింపబడుచున్నవి. ఇప్పుడు 28 తారీఖున

PRUDENTIAL

ప్రతినిధిగయుండుము

చక్కని విద్యావంతులకు, గౌరవముగలవారలకు జీవితమును సుఖముగడుపుకొనుటకు ప్రత్యేక యవకాశములు నిర్వహింపబడినవి.

బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యమంతటిలోను గొప్పదియు, ధనవంతమైనదియై రు 8,00,00,000 హిందూదేశమునందుంచబడినది. మొత్తము పాలసీలు రు 292 కోట్లకు మించియున్నవి.

పూర్తి వివరములకు క్రిందివారికి వ్రాయుడు:-

THE PRUDENTIAL ASSCE CO., LTD.
CLIVE BUILDINGS, CALCUTTA
or to
BRANCH OFFICE:
C/O GILLANDERS ARBUTHNOT & CO.
POST BOX NO 261,
NORTH BEACH ROAD, MADRAS
INSPECTORS: V. R. JANAKIRAMA IYER
THE CRESCENT, MYLAPORE.
S. N. K. SUNDARAM, BEZWADA
SPECIAL AGENTS: PIERCE LESLIE & CO.
V. 13. CALICUT. SOUTH INDIA

మీ వెంట్రుకల ఆరోగ్యమును కాపాడుకొనుదు.

మీ వెంట్రుకలు రాలిపోయే టంతులకు వేచియుండకుడు మీకు టూనిక్ అవసరమని తోచును. నిత్యముపయోగించిన వెంట్రుకలు ఆరోగ్యమైన స్థితియందుండును. మెదడు చల్లగానుండును. ఇండియా కిలోవల్ట్లస్థితికి ముఖ్యముగా అవసరము. ప్రతిదినము ఈవెన్స్ లైమ్స్ అండు గ్లిసరిన్ టూనిక్ను క్రిమి నాశనముగలవుడు. లాసెల్స్ లన్నిటిలోకి శ్రేష్ఠమైనదిదియే.

ఈవెన్స్ లైమ్స్ అండు గ్లిసరిన్ వెంట్రుకలను మెత్తపరచి పట్టుకుచ్చువలె యొనర్చును. వెంట్రుకలు వృధాగా రాలిపోనీయును. వేసవికాలమందు సహితము మెదడును చల్లగానుండును.

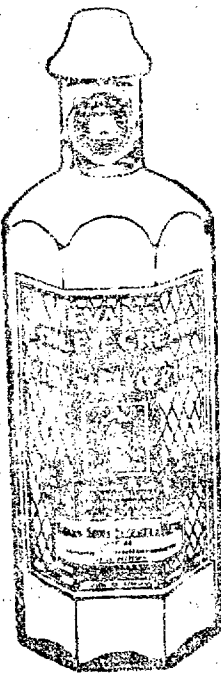
మీ కమిస్టువద్దనుండి నేడే ఒకసీసాను తెప్పించుదు. శపటి నుండియే నాడు టూరంభింపుడు. అయితే కొనేటప్పుడు మాత్రం సీసామీద ఈవెన్స్ అని పేరు, ఎజ్జిని సీలు ఉన్నట్లు గమనింపుడు.

EVANS' LIMES & GLYCERINE

ఇంగ్లాండులో తయారైనది

ఈవెన్స్ నెస్ లెక్కర్ అండ్ వెబ్ లిమిటెడ్

లిసర్ పూల్ అండు లండను. 586

బొంబాయి అల్లరి బహిరంగ సభ

కాంగ్రెసువాలంటీర్ల ప్రశంస

బొంబాయి, మే 28:-న్న సాయంత్రము ఎస్సెన్షియల్ మెదానమున కాంగ్రెసు ముస్లిము పక్షపు యజమాన్యమున హాజీ నూర్ మహమ్మద్ గారి యధ్యక్షతక్రింద బహిరంగసభ జరిగెను. అల్లరివలన నష్టము ప్రాప్తించిన సంసారములకు సానుభూతి చూపు తీర్మానముకంటే గావించబడెను. ఆగ్రహమున కవకాశమున్నను కాంతిని వీడవలదని యుద్బోధించబడెను. కాంగ్రెసు వలంటీర్లు నిన్న చేసిన సేవను ప్రశంసించుచు మరియొక తీర్మానము కావించబడెను. ఉపయోగించిన మహమ్మదీయుల తెల్లరు కాంగ్రెసు వాలంటీర్లు కత్తినంచునలేక తమ ప్రాణము నొడ్డి చేసిన సేవకు కృతజ్ఞత తెలియచ్చిరి. మహమ్మదీయులను ఇతరులను ఉద్ధరింప వ్యసించుచు, సురక్షణ జూతీ యోధ్య ముననజేరి, ఇట్టికాల్పుల కవకాశమిచ్చు ప్రభుత్వమును తుదముట్టింపవలెనని బోధించిరి. మాట్లాడినవారిలో డా|| మజిదహక్

మున్సిఫతి, రత్నాబేగ్ మెహతా, పండిత నుందరలాల్, రెజినాల్డు రేనాల్డు, సర్దార్ అబ్దుల్ గాఫర్, థాకేదారుగారలు కలరు. పండితనుందరలాల్ గారు సిపాయికలవాపు నోజులలో హిందూమహమ్మదీయులు కలసి ప్రాణములర్పించుటను స్పృహింపజేసిరి. రెజినాల్డు రేనాల్డుగారు బ్రిటిష్ మంత్రిలు, మేజిస్ట్రాట్లు తెన్నుగారలే రాజద్రోహమును చెప్పగొట్టుటకు బాధ్యులనియు చెప్పిరి. తాను నిజమెఱిగించుటకు ఇంగ్లాండునకు బోవుచున్నానని తెలిపిరి. (ప్రీ ప్రె.)

మరియొక నిషేధరంగము

పెషావరు, మే 27:-డేరా ఇస్మేల్ ఖాన్ కాంగ్రెసు సంఘము, నవయానన భారతసభ కాస్ట్రువిరుద్ధమైన సంస్థలుగా నిర్ణయింపబడినవి. అరునెలవరకును, రాజద్రోహ సభాకాసన కార్యములకు డేరా ఇస్మేల్ ఖాన్ నిషేధరంగమని ప్రకటించబడినది. (అ. ప్రె.)

కరాచీ విచారణసంఘసేవదీక

తుపాకీకాల్పులు సక్రమముగా జరుగలేదు అని వెలియజేసిరి

కరాచీ, మే 27:- ఇటీవల కరాచీలో పోలీసువారు తుపాకులు కాల్పులతోడిరి. అందువలన మై విచారణ చేయుటకు అనుకూల పరిస్థితులు ఏర్పడలేదు. ఈ విచారణసంఘము నియమింపబడినది. ఈ విచారణసంఘమువారు తమ ఏకగ్రీవాభిప్రాయమును తెలియజేయుచు ఒక నివేదికను ప్రకటించిరి. ఈ కమిటీవారు 11 పర్యాయములు కచ్చేరీ చేసిరి. 15 మంది పాక్షకులను విచారించిరి. గవర్నరు మెంటు అధికారులను, సభ్యులను సాక్ష్యముచేయుండలేదు. సాక్ష్యమియ్యగూడదని ప్రభుత్వమువారిచే ఆజ్ఞాపించబడిరి. ఈ నివేదికయందు యీ దిగువ విచారణసంఘ సభ్యులు సంతకముచేసిరి.

జెమైదు యుక్ ఆర్. మెహతాగారు (అధ్యక్షులు) నేటు చూడే అల్లులూ పూసూగారు, బాలా జవ్వంతరాయి చుర్రాసీగారు కిమిత్రాయిగారు, భోజరాజు కన్యాలాసింగు పామలయక్ గారు తికందాసు పెథుములుగారు పాతీం అలావీగారు సంతకములు చేసిరి.

ఈ నివేదికలో యీ క్రింది అభిప్రాయములను తెలియజేసిరి:-

తుపాకీ కాల్పులు ఏవిధముగాను సమర్థింపదగినవిగా లేవు. కాల్పులకు ముందు ప్రజలను హెచ్చరించి యుండలేదు. ఒక యింటి వసాకాలో దాగియుండి ప్రజలకు కన్పించకుండ తుపాకులు కాల్పు యుండుట చాల అశ్రేష్ఠతయైన విషయము. పోలీసువారి ఏర్పాట్లు చాల అసమర్థముగా నుండెను. ఈ తుపాకీకాల్పులయొక్క ప్రాధ్యత నంతయు ఒక్క జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారియందే ఆకాపించట వ్యయముకాదు. దీని కంతకును ప్రభుత్వమువారి బాధ్యులు. కనుక ఈ తుపాకీ కాల్పులపల్ల చనిపోయినవారియొక్కయు చెబ్బలు తగిలినవారియొక్కయు కుటుంబములకు తగిన నష్ట పరిహారమును గవర్నరు మెంటువారు యిప్పించవలెను. (అ. ప్రె.)

కరాచీ మ్యునిసిపాలిటీవారిపై దావా

డెయిలీ గెజెటుపత్రికాధిపతులచే దాఖలు చేయబడినది

కరాచీ, మే 26 డెయిలీ గెజెటు అను ఆంగ్లయిండియను పత్రిక కరాచీలో కలదు.

కరాచీ మ్యునిసిపాలిటీ పౌరుల ప్రతినిధిసంఘమునకు ఒక యింటి పురపరిపాలక సంఘమునకువల్లను సత్యాగ్రహోద్యమము చేసిన ను రాజకీయాందోళనములందు పాల్గొనరాదని తత్సంబంధమైన న్యవహారములను పురపాలక సంఘమువారు నిర్వహించరాదనియు అట్లు నిర్వహించకుండ కోర్టువారు ఉత్తరవు దయచేయవలయుననియు కోరుచు పౌరుల తరపున డెయిలీ గెజెటు పత్రికాధిపతులు కంప్లెయింటు దాఖలు చేసిరి.

ఈ కంప్లెయింటు ననుసరించి తాత్కాలికముగా కరాచీ మ్యునిసిపాలిటీ తాలూకు జరుగనున్న సభ నిలిపివేయవలసినదని కోర్టువారు ఉత్తరవుచేసిరి.

ఈ నిలిపివేయబడిన సభలో యీ క్రింది తీర్మానములు ఉపపాదించబడవలసియుండెను:-

ఆర్. కే. సిద్ధవగారు (ముఖ్యులైన మ్యునిసిపలు సభ్యులు) విక్లాసు ఖేదీలుగా చేర్చబడుట కోరవలయును.

ప్రాఫెసరు ముల్గానీగారు ప్రాఫెసరు ఖునక్వాముగారు ఇతర రాజకీయ వైదిలు సీ తరగతిలో చేర్చబడుట చాలాగర్హించదగినయిన్నది.

మహాత్మాగాంధీగారిని 1827 సం॥రపు అట్ట ప్రకారము అరెస్టు చేసియుండుట చాల అశ్రేష్ఠతయైన విషయము.

మ్యునిసిపాలిటీసభ్యులకు ఉద్యోగములను యీ రాజకీయ సేవములకై అరెస్టు చేసి శిక్షించినయెడల యీ మ్యునిసిపాలిటీ వారు సమర్థులకు వైరులో ఉన్నంతకాలము నెల వొసంగవలెను. (అ. ప్రె.)

పటేలుగారిసానే

క్రాంతినెంబీ సభ్యులు

హాజీరేకుండ ఎన్నుకోబడిరి

కిన్నా, మే 28:- క్రాంతినెంబీసభ్యులు వి. జే. పటేలుగారిసానే బొంబాయి డివిజను మహమ్మదీయేతరసానమునకు సద్దారు జియనుక సింగజీ రంగమాల్ సింగజీగారు హాజీరేకుండా ఎన్నుకోబడిరి. (అ. ప్రె.)

అరెస్టు - శిక్ష

శ్రీయుత సతీశచంద్రరాయ్ గారిని ముఠాకొండరిని అరెస్టు చేయుట.

దివాన్పూరు, మే 27:- ఇచ్చటి ప్రముఖులగు న్యాయవాదులలో నొకరగు శ్రీ శాంత సతీశ చంద్రరాయ్ గారిని మరి 12 నుట ప్రముఖులను సీ॥ కో॥ 358, 342, 177 నెక్సునుల క్రింద అరెస్టు చేసిరి. వీరిలో వారిమధ్య న్యాయవాదులు గూడ కలరు. వీరు జామీను నిచ్చుటకు నిరాకరించుటచే అందఱును రిమాండులో నుంచబడిరి. (అ. ప్రె.)

సోదేపూర్ లో శ్రీయుత తారణీ కుమారదత్తుగారిని మరి 13 వాలంటీర్లను అరెస్టుచేయుట

కలకత్తా, మే 27:- సోదేపూర్ లోని ఖాదీప్రతిష్ఠా కార్యాలయమును సోదాచేసి నేడు శ్రీయుత తారణీ కుమారదత్తుగారిని మహమ్మదీయ శిబిరమునకుచెంది 13 వాలంటీర్లను పోలీసువారు అరెస్టుచేసిరి. 4 మందిని ఉప్పుకూడ తీసికొని పోయిరి. (అ. ప్రె.)

వంగరూప్య కాంగ్రెసుసంఘ కార్యాలయమును సోదాచుచి వాలంటీర్లను అరెస్టు చేయుట

కలకత్తా, మే 27:- సాయంకాలము రి గంటలకు పోలీసువారు రూప్య కాంగ్రెసు సంఘ కార్యాలయమును సోదాచుచి గూర్ఖాసత్యాగ్రహులలో 9 మందిని అరెస్టుచేసిరి. ఈ గూర్ఖాసత్యాగ్రహులు దాస్థిలింగునండి వచ్చిరి. వారిలో నొకడు కలరావల్ల మరణించెను. మరెయిదు చిత్తరంజణ్ అను పత్రికలో నున్నాడు. (అ. ప్రె.)

శ్రీయుత శ్రీనివాసభేరాగారి అరెస్టు

విరట్టు, మే 27:- శ్రీయుత శ్రీనివాసభేరాగారు అరెస్టు చేయబడిరి. ఆయన ఉత్సాహపాతకుడగు కాంగ్రెసు ప్రచారకుడు. (అ. ప్రె.)

శ్రీయుత మోహనలాల్ గౌతమగారికి శిక్ష

అలహాబాద్, మే 27:- ప్రజాసేవకసంఘ సభ్యులగు శ్రీయుత మోహనలాల్ గౌతమగారికి సోదంతాలాకాలో ఉప్పు తయారుచేసినందుకై 6 నెలల కఠింశిక్ష విధింపబడినది. (అ. ప్రె.)

నాకహాలీలో శ్రీయుత షితిశరాయ్ చౌదరి

మధుర మోహన్ చక్రవర్తి, హరణచంద్రఫౌమ్ చౌదరిగార్లను మరి 20 మందిని అరెస్టుచేయుట

నాకహాలీ, మే 27:- ఇచ్చట వెనుక జరిగిన హర్బాత్ కారణముగా పోలీసువారు దేశేర్పాడీ సంపాదకు లగు శ్రీయుత షితిశరాయ్ చౌదరిగారిని కాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శియగు శ్రీయుత మధురమోహన్ చక్రవర్తిగారిని సత్యాగ్రహసంఘ సభ్యులగు శ్రీయుత హరణచంద్రఫౌమ్ చక్రవర్తిగారిని మరి 20 మందిని అరెస్టుచేసిరి. వారి యింట్లలో సోదాకూడ జరిగినది. (అ. ప్రె.)

శ్రీయుత గోవిందప్రసాదసింహగారి అరెస్టు

బంకురా, మే 28:- బంకురామండల కాంగ్రెసు సంఘ సభ్యుడగు సింహగారిని నిన్న క్రి॥ ప్రా॥ 151 క్రింద అరెస్టు చేసిరి. (అ. ప్రె.)

ముగ్గురు న్యాయవాదులపయ్యకేసు

వీరికి శిక్ష వేయబడినచో తక్కిన న్యాయవాదులందు రునుగూడ న్యాయస్థానములను బహిష్కరింపదలచుట

నారాయణగంజి, మే 27:- నారాయణగంజిలో ముగ్గురు న్యాయవాదులకు ముగ్గురు ముక్తియాదలకును మహాత్ముని హత్యలనాడు కోర్టుకు వెళ్లినందులకు వారికి శిక్ష వేయబడినచో అచటనున్న తక్కిన న్యాయవాదులను ముక్తియాదలకును యావత్సం దియునుగూడ న్యాయస్థానములను బహిష్కరించుటకు నిర్ణయించిరి. (అ. ప్రె.)

బుల్డూర్ లో శ్రీయుత బాట్లీవాలాగారిని

మరి 8 వాలంటీర్లకును శిక్షలు

శ్రీయుత బాట్లీవాలా, త్రిభువనదాస్, అంబాలాల్ పటేల్ గార్ల నిరాహారదీక్ష

బుల్డూర్, మే 27:- శ్రీయుత బాట్లీవాలా గారును, మరి 8 వాలంటీర్లను సీ॥ కో॥ 148 నెక్సునుక్రింద విచారించబడిరి. నేడు తీర్పు చెప్పబడినది. వారి కందరికిని చెరి 9 నెలలు కఠింశిక్ష విధించిరి. డాక్టర్ త్రిభువనదాస్ డాక్టర్ బాట్లీవాలా, అంబాలాల్ పటేల్ గార్లు తమకిచ్చుచుండిన శిక్షలును అటుకులను బాగుండలేదని మూడు రోజులనుండియు నిరాహారదీక్షబూనియున్నారు. దానికి బదులుగా వందల పదార్థములు కావలయునని వారు కోరిరి. (అ. ప్రె.)

ఉస్తాదీ శిబిరమును ముగించుట

వలంటీరులు వశపరచుకొనుట

శ్రీయుత బి. పి. ధకోరుగారిదళము ఉస్తాదీ చేరుట

ఉస్తాదీ, మే 28:- ఉస్తాదీ శిబిరము తాలూకు పెద్ద ధమ్మగువానిని తీసుకొని ఆ పోలములోనుండి నిన్న రాత్రి పోలీసువారు వెడలిపోయినప్పటికి వేరొక పోలములో వసించుచున్న 28 మంది వలంటీరులను మృగల శిబిరముండిన పోలములోనికి వచ్చి దానిని వశపరచుకొనిరి.

ధకోరుగారిదళము

నిన్న బి. పి. ధకోరుగారిపాయకత్వముక్రింద ఆహుతుదా బాదునుండి బుల్డూరుశిబిరమునకు వచ్చిన వలంటీరుదళము నేడు ఉయమున ఉస్తాదీ శిబిర స్థలమునకు వచ్చెను. ఆ దివర కచటనున్న వలంటీరులను ఆహుతుదాబాదునుండి వచ్చినవారునుగూడ సోపాలములోనే యున్నారు.

సూరతుదళము

నిన్న సూరతునుండి డంగ్రికై నైదునుకువచ్చిన 24 మంది వలంటీరులకు మరల పోలీసువారు సూరతునైదునుకు ప్రక్కనైదునుకు ఉతరనుకు తీసుకొనివెళ్లి అచట వసలిచేసిరి. నేడు ఉదయమున ఆ వలంటీరులు వారు మరల బిల్లి మారా నైదునుకు వచ్చిరి. వీరుగూడ ధర్మకృష్ణ గౌరువున్నారు.

నేడు 117 మంది వలంటీరులు వచ్చుట

నేడు ఉదయమున ఆహుతుదాబాదునుండి 80 మంది వలంటీరులను బ్రోచినుండి 17 నుకును పంచమపాల్గునుండి 50 మందియును బుల్డూరు శిబిరమునకు వచ్చిరి.

విచారణలోనున్న వలంటీరులభోజనమునకు ఏర్పాటు

విచారణలోనున్న వలంటీరుల భోజనమునకు యేర్పాటు చేయుటకు ఒక్కొక్కనికి ఒకరోజుకు 6 రూపాయలను ఉస్తాదీ సత్యాగ్రహ సంఘమువారికి యిచ్చుటకును సంఘమువారి వారికి భోజనములు పెట్టుటకును ప్రభుత్వమువారి యేర్పాటుచేసిరి. అ. ప్రె.

కలకత్తాలో వ్రాతపత్రిక

వ్రాతపత్రికలను తయారుచేయు యంత్రమును గవర్నరు మెంటువారు తీసుకొనుట

కలకత్తా, మే 27:- బెంగాలు సత్యాగ్రహసభవారు అయ్యుతంత్రములేకుండా వ్రాతపత్రికలనే నైకోపైయిలు ముద్రణము చేయుచు ప్రకటించుచున్నారు. ఈ నైకోపైయిలు సాధనమును గూడ గవర్నరు మెంటువారు తీసికొనిరి. సదరు సత్యాగ్రహసంఘమువారు తిరిగి పత్రికను ప్రకటించుచునే యున్నారు. (అ. ప్రె.)

డక్కా అల్లరి

ఇంకను శాంతించలేదు

డక్కా, మే 28:- మరీద్రులు హిందువులు, ఇద్దరు మహమ్మదీయులు హతయైరి. వారి శివములు మార్గనకు కొంపాబడినది. పరిస్థితిరేమియు మారలేనది. గూర్ఖా సిపాయీలలో డండం నుండి వచ్చి గడ్డు తిరుగుచున్నను అలసట కత్తి పొడుపులు, దోపుడులు జరుగుచునే యున్నవి. బాబూ బజారులో దుండగీడని పేరు వడసిన యొడు కాల్చి చంపబడినది. రాత్రి మహమ్మదీయులు కొండలు దిట్టి బొట్టుమార్గర్ జనరల్ గారి కార్యాలయము వెనుకను, పురానా పట్టాకానకు తూర్పునకు గుంపులుచేరిరి. కాని పోలీసులు రాగానే పారిపోయిరి. దయా గండ్లో హిందువుని యిల్లొకటి దోపుడుచేయబడినది. దీనికి పూర్వమే తెలిపాను తీగలు నరకబడినవి. ఎక్కడ బట్టినను భీతాహము అలముకొనియున్నది. స్త్రీలు బిడ్డలు పుత్రమునుండి పారిపోవుచున్నారు. వీధులు శృశానములవలె నున్నవి. దుకాణములు మూసియున్నారు. ఆహార వస్తువులను గూర్చి కష్టము కలుగుచున్నది. హిందువు లనేకులు అరెస్టయిరి. (అ. ప్రె.)

అంగలూలో ఒక వాలంటీరుగృహమును సోదాచేసి సామానాలు తీసికొనిపోవుట

బందరు, మే 29:- జిల్లాసూపరిం బెండెంటు సుడివాడ గర్గిల్ ఇచ్చెక్కరు డిప్యూటీ కలెక్టరుగారు 80 మంది రిజర్వు పోలీసులతో శిక్షకులైన వాలంటీర్ల సామ్రులను జప్తు చేయుటకై నిన్న అంగలూరు వెళ్లిరి. ఒక వాలంటీరు ఇంటిలోని తలుపులను, కిటికీలను, ఇరుపక్కడిలను, పొరలను తీసికొని పోయిరి.

బహిరంగ సభ

నిన్న ఒక బహిరంగసభ జరుపబడినది. శ్రీయుతబి. పి. వెంకటాచలం, కె. పున్నయ్య, కోట నుబ్బారావుగార్లు శ్రీయుత పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారి నభినందించుచు మాట్లాడిరి. (స్వ. వి.)

సానిక వార్తలు

కార్పొరేషను కౌన్సిలరు యెన్నిక

(గజెట్టు ప్రకటన)

జి. జి. ఆర్కుప్రాంతమునకు చెన్నపురి కార్పొరేషను కౌన్సిలరుగా హర్షబట్టప్రీతిచే యెన్నికొంది.

రాకపోకలు:— డి|| బి|| టి. రంగచారియార్ గారు నిన్న రాత్రి మైసూరుకును, కొల్లెంగోడురాజా వాసుదేవ రాజాగారు కొల్లెంగోడుకును వెళ్లిరి.

తెప్పినంటు కలనల్ సిక్సెన్రు, డి. డి. వారన్, ఆర్. ఆర్. రిక్టర్లుగార్లు ఉడకమండలమునుండి నేటి ఉదయ మన మద్రాసుకు వచ్చిరి.

మద్రాసునందలి మరణసంఖ్య:—గత 24 తేదీకి అంతమైనవారందు చెన్నపురియందు సంవత్సర పగలున వెయ్యింటికి 44.5 మరణములు సంభవించెను. ఇందుకు ముందు వారమున వెయ్యింటికి 40.1 మరణములు సంభవించియుండెను. స్కూటకు 15 మందికి తగిలెను, వారిలో 6 గురు చనిపోయిరి. కాలాహవానమున 1 రు పైఫాయిడు జ్వరమువలన 1 మలేరి యావలన 6 గురు యితరజ్వరమువలన 80 మంది చనిపోయిరి.

పంచాయతుల ఆర్గనైజరుల నియామకము.

(గజెట్టు ప్రకటన)

శ్రీయుతులు (1) జి. వి. అప్పారావు (జిల్లాకోర్టు వకీలు, గుడివాడ), (2) హనుమాని అప్పయ్యచౌదరి (పెయ్యూరుగ్రామస్థులు, గుడివాడ) గార్లు, కృష్ణాజిల్లానుండి గుడివాడ తాలూకాలో పంచాయతుల గౌరవఆర్గనైజరుగా నియమింపబడిరి.

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ యల్. యల్. బి. యల్.

పరీక్షాఫలితముల ప్రకటన తేదీ

యల్. యల్. బి. యల్. పరీక్షాఫలితములు ఇంతకు పూర్వము జూను నెండవ తేదీ ప్రకటించబడునని ప్రతికలందు ప్రకటించబడినది. ఆ ప్రతికల ఫలితములు పై జూను 2 వ తేదీ ని ప్రకటించబడక జూను 6 వ తేదీని సాయంకాలము 4 గం పెనేటుధనమున ప్రకటించబడునని రిజిస్ట్రారుగారు తెలుపుచున్నారు.

డి|| బి|| జి. నారాయణస్వామి చెట్టిగారు

చెన్నరాష్ట్రములోని అన్ని కారాగృహములకును అనధికారసందర్శనాధికారిగ నియమింపబడిరి.

డి. బి. జి. నారాయణస్వామి చెట్టిగారు చెన్నరాష్ట్రములోని అన్ని కారాగృహములకును అనధికార సందర్శనాధికారిగా వెళ్తుటకు ప్రభుత్వమువారు అనుజ్ఞ వొసగిరి.

వీరి కీపదవి జూలై 28 వ తేదీనుండి రెండువత్సరముల కాల ముండును.

శాసనసభ్యత్వమునకు రాజీనామా

నగర శ్రీనివాసరావుగారు, మదరాసు శాసనసభయందు మొంతుకూరు ప్రతినిధి తమ సభ్యత్వమునకు రాజీనామా నొసంగును ప్రభుత్వమువారు రనుసరించిన నిర్బంధవిధానము నిరసింతుటకును, ముఖ్యముగ మహాత్మాగాంధీగారికి, ఉత్తమ శ్రీనివాసరావుగారికి కమలాదేవి భార్యపార్థసారథ్యగార్లు ఆరెస్టయి నందున యిట్లుకేయుచున్నానని గవర్నరుగారికి లేఖ వ్రాసిరి.

(గజెట్టు ప్రకటన)

శ్రీయుత సి. ఎన్. గోవిందరాజ ముదలియ్యగారు చెన్నపురి శాసనసభ్యత్వమున కొనగిన రాజీనామా గవర్నరు గారిచే అంగీకరింపబడినది.

చెన్నపురియందలి యిటీవలి

సంభవములు

అనధికార విచారణసంఘాధ్యక్షులకు

పోలీసు కమిషనరు ప్రత్యుత్తరము

చెన్నపురియందు గత ఏప్రిలు 27 వ తేదీ సంభవముల గూర్చి సాక్ష్యము నొసగుటకు పోలీసు అధికారులను పంపుమని అనధికార విచారణసంఘాధ్యక్షులు పోలీసు కమిషనరుగారిని కోరిరి. వీరి లేఖకు ప్రత్యుత్తరముగ కమిషనరుగారు పోలీసు ఉద్యోగులు యీ విచారణసంఘమువారి యెదుట సాక్ష్య మొసలంబుకు పిలువబడి తెలిపిరి.

రాజ్యపు సంతతికి తలితండ్రులగాబోవువారికి బహిరంగ లేఖ

ప్రియమైన తలిదండ్రులారా, తలిదండ్రులగుటచే మీకు కొలది విన్నపములు.

మీ విడ్డలజీవితమందలి సౌఖ్యము, ఎక్కువభాగము మీరు వారికి బాల్యమందిచ్చునడవడమే నాధారపడగలదు.

మీరు విశేషధనమును నిలువజేసియున్నట్లయితే గాక, మీవద్దనుండి వారు నేర్చుకొను గుణములనుబట్టియుండగలదు.

మీ విడ్డలకు ధనమును నిలువజేయుచున్నారమును నేర్పియుంటిరా?

వ్యాపారమందును, జీవితమందును గూడ విశిష్టమయము కలిగియుండుట ముఖ్యకారణమై యున్నది. మీరు యీపద్ధతులపైననే విడ్డలను పెంచవలసితిరా?

విడ్డలు అనగా శ్రీ గాని లేక పురుషుడు గాని యవసరముగ నొక రూపాయ ఖర్చుపెట్టుటకంటె బ్యాంక్ ఆఫ్ హిందూస్థాన్ లిమిటెడ్ వారి సేవింగ్స్ బ్యాంకులోవేసిన కొలదికాలమునకు కొంత ధనమును విలువజేసినవారగుదురు.

విడ్డలకు బాల్యమునుండి ధనమును దుర్వయముచేయు నలవాటునుండి మార్చవలెను.

ఈ 5/- లతో బ్యాంక్ ఆఫ్ హిందూస్థాన్ లిమిటెడ్ లో సేవింగ్స్ ఎకౌంటును యేపనిబాలుడైనను తన పేరునగాని లేక తమ తలిదండ్రులు లేక పోషకద్రులపేర్లతో తెరువనగును. ఒకరూపాయకు తక్కువగాని మొత్తమును డిపాజిట్ చేయుటకు లేక విత్ డ్రాచేయుటకు స్వయముగ గాని, లేక ఏజంటు లేక పోస్టువ్యారాజేయ నగును.

ఆరసంవత్సరమున కొకరూపి 4 1/2% కాంపాండువడ్డీ యివ్వబడును.

పూర్తివివరములకు బ్యాంక్ వారి యే ఆఫీసునందైనను కనుగొనుదు. ఇట్లు విధేయులు,

బ్యాంక్ ఆఫ్ హిందూస్థాన్ లిమిటెడ్.

కోయిలపడగై గ్రామమునందు కొన్ని పూరిండ్లు

పరశురాముప్రీతి యగుట

మద్రాసు, మే 28:— ఆవడిసమీపమున నుండు కోయిలపడగై గ్రామమునందు నిన్న మధ్యాహ్నము 2 గం. కు ఒక చాకలవానిపూరిండ్లు తగులబడినది. చుట్టుప్రక్కల నుండిన వాలాగు పూరిండ్లకును యీ అగ్ని వ్యాపించి యిదియన్నియును కాళిపోయెను. ఈ చాకలవాండ్రియిండ్లలో నుండిన చాలా బట్టలు పరశురాముప్రీతి యాయెను. వీరలు తమ యిండ్లను గోల్పోయి అమిత బాధకు లోనగుచున్నారు.

మదరాసు జైలులువార్తలు

మదరాసు జైలులనుం దున్న రాజకీయనిర్బంధితులలో శ్రీ వి. ఎల్. కాశ్రీ, డా|| బి. సుబ్బారావుగార్లు వారము కొజుల క్రింబిల తిరుచనాపల్లికి మార్చబడిరి. శ్రీ గొల్లపూడి సీతారామకృష్ణగారికి వారోరికపైని వెల్లూరు జైలులు వైద్యాధికారి నిర్ణయించిన ప్రకారము గోదరులు, పెసలు వానపరియెను, వైంటుపాలును భోజనవార్త మొసంగవలెనని కోరగా మదరాసు జైలుల అధికారులు పాలు తప్ప విగిరినవి మాత్ర మొసంగుచున్నారని తెలియుచున్నది.

మదరాసులో మంగళవారంనాడు శిక్షింపబడిన వాలంటీరులలో పూర్వపూడి రామమోహనరావుగారికిమాత్రము బి-తరగతి సౌకర్యములను తక్కినవారికి సి. ల-గతి యనియు ఎన్యుండుమేజిస్ట్రేటుగారు నిర్ణయించిరి. ప్రాఫెసర్ బి. రాజకొర్రావుగారికిగూడ బి-తరగతి నొసంగిరి.

బహిరంగ సభ

భారత మహిళా సంఘము యాజమాన్యమున నొక బహిరంగ సభ శేపు కుశవారం, 30 తేదీ సాయంకాలం 5-80 గం|| కు మైలాపూరులో నెడదీ హాలునందు జరుగును. సభయొక్క యుద్దేశములు:—(1) భారత దేశమున కాంతిని నెలకొల్పటకు మొట్టమొదటి ప్రయత్నముగా భారతదేశమునకు అధినేత రాజ్యాంగము నిర్ణయించుట రొండు చేపిలు సమావేశమయొక్క విధి యిది యున్నదని వెలసిన యొక ప్రకటన గానింపబడినదిగా ప్రస్తావింపబడినది, బ్రిటిషు పార్లమెంటుకు కోరుట

(2) స్వదేశీ పశువులకు తోడ్పడుట, శ్రీమతి మహాలక్ష్మి పరమేశ్వరను గారు సభకు అధ్యక్షత వహింతురు. శ్రీయుత ఆచార్యగంగామి ముదలియ్యారు, డా|| నరేశు (ఎం. ఎల్. సి.) శ్రీమతి దాదాభాయి మున్నగువారు, పురుషులు, శ్రీమతి, కూడ ఉపన్యసింతురు. శ్రీలకు ప్రత్యేకస్థలము ఏర్పాటుచేయబడును.

మర్రిపాతశ్రీ

పెహవరు, మే 26 :—పోలీసు అసిస్టంటు మాపరిం పెంజెంటు మర్రిగారు పోలీసులతో చర్చదానుండి మార్కాకు పోవుచుండిరి. గుజర్ గర్మి నొడ్డ వలంటీర్లు వీరికడురైరి. వెనుకకు మరలపోవున వానలంటీర్లు కవలలేదు. తర్వాత జరిగిన పోరాట టుములో పోలీసులు ఓడిపోయిరి. మర్రిని కాల్చిచంపిరి. శివము నిక్కడకులేచి మిలిటరీ శివసంస్కారములను జరిపిరి. వర్షాలో ఎర్రకోట్ల వలంటీర్లను మర్రి మరణమునకు బాధ్యులని సంజెహింపబడువారిని కొందరిని అరెస్టుచేసిరి. పోలీసులు పురములో గవ్వయున్నారు.

(ఆ. పే.)

బి. క. స. వ. ర. ణ

సిన్హా, మే 27 :—పెహవరు విచారణలో హామీ

అహమ్మదుగారు ప్రాసీక్యూటర్ కారతపున కోర్టుకువచ్చుచున్నారనుటచే, కొందరిని నేంములకు విచారింపబోవుచున్నాడని భ్రమకులుగవచ్చును, అట్టిదేమియులేదు. విచారణ సత్కార్యమునకు ఎటిసాక్షియ నేరముడుగా గణింపబడను. (ఆ. పే.)

బి. క. స. వ. ర. ణ

సిన్హా, మే 27 :—పెహవరు విచారణలో హామీ

అహమ్మదుగారు ప్రాసీక్యూటర్ కారతపున కోర్టుకువచ్చుచున్నారనుటచే, కొందరిని నేంములకు విచారింపబోవుచున్నాడని భ్రమకులుగవచ్చును, అట్టిదేమియులేదు. విచారణ సత్కార్యమునకు ఎటిసాక్షియ నేరముడుగా గణింపబడను. (ఆ. పే.)

బి. క. స. వ. ర. ణ

5-వ పేజీ తరువాయి

జరిగిన దండగములను గూర్చి ఒక విచారణ జరపబడుచున్నది. విచారణ జరుపుచున్న వారిలో నొకరు ముప్రసిద్ధ మహాత్మా దీయూరు. ఇదిగాక సైనికవిచారణ మరియు జరిగినదని. ఈవిషయములను అధికవిషయములను, వాణిజ్య విషయములను కలపిపెట్టి కేసులను దండగములనుగూర్చి మాత్రమే చెప్పవచ్చును. ప్రభుత్వముయొక్క కర్తవ్యమేమి? ప్రభుత్వమును అంతముచేయగలదా? ప్రభుత్వము సాగుచున్నది. ప్రభుత్వము వారి కర్తవ్యమేమి?

ప్రభుత్వమును కొనసాగించుటయే

ప్రశ్న గారు:— లేదని ప్రభుత్వముయొక్క కర్తవ్యమేమి?

జె:— ప్రభుత్వమును కొనసాగించుటయే లేదని ప్రభుత్వముయొక్క కర్తవ్యము.

ప్రశ్న:— గౌరవనీయసభ్యుని యుద్దేశ్య మేమో తెలియుట లేదు. దానికి సేన ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచో, అంగ సామ్రాజ్య ప్రచారమును పాడుపనిని భారతదేశమునందు లేదని ప్రభుత్వమువారు కొనసాగించుట యంతమాత్రమును పనికిరాదని సేనచును. (సభ్యులు: సిగ్గు సిగ్గు).

అధికారుల ప్రశంస

గౌరవనీయ సభ్యునికి సావకాశమిచ్చితిని. తమయభిప్రాయములను ప్రకటించుట కిదియే సరియగు స్థానము. ఆవాదమును సేన ఖండింప ప్రయత్నించెదను. వారుచేసిన విమర్శ తప్పని సేన సభవారియెదుట చెప్పుకొనుటలేదు. వామూత్రము ఈవిషయములలో శ్రద్ధలేదాదేమి? ప్రభుత్వమును కొనసాగించుట ప్రభుత్వమువారి కర్తవ్యమని సేన మనవిచేయుచున్నాను. సిటిగతుల నెంతవరకు సమర్థింపగలనో అంతవరకు సమర్థించి తరువాత కారవసభ్యునికి వదలెదను. ఈసందర్భమున భారతదేశమునందలి అధికారుల యొడ ప్రశంసను తెలుపుచున్నాను. వీరిలో చాలమంది భారతీయులే. వారు చాలఅపాయకమును, కష్టమును అనుభవమున నెరవేర్చుచున్నారు. పశ్చిమోత్తర సరిహద్దురాష్ట్రములో ఒక అంగ్లేయాధికారి మరణించెనని యిదివరకు ప్రకటించితిని. జిల్లామేజిస్ట్రేటులకును, భారత ప్రభుత్వమునకును మన సానుభూతి తెలుపబడియున్నది. ఈ విషయమున ప్రభుత్వము వారికిని రాజప్రతినిధికిని చాల అనుభూతిభావము కలదనియు, రాజప్రతినిధి చేయుకార్యములను ఈ ప్రభుత్వమువారు పూర్తిగా సమర్థించెదరనియు చెప్పవలసియున్నది. సామ్రాజ్య ప్రచారమునుగూర్చి గౌరవనీయ సభ్యుడేదోచెప్పెను. వైవారి కెవరికిగానో భారతదేశమున కాంతి నెలకొలుప బడుచున్నదా?

భారతదేశ శ్రేయమునకే గదా అదేకమున కాంతి నెలకొల్పబడుచున్నది. భారతీయులకు హెచ్చు స్వాతంత్ర్యం గలది అదేకమున ఇతర అధినివేకములతో సమానము లభించుచోజూత సేన ప్రతిక్షించు చున్నా కమున కల్లోలమున ప్రబలిన భారతదేశము నా తీయుల కొప్పుజెప్పవలసిందే?

ప్రశ్న:— మోక్షిని కలగజేయు

వివరీతాధికారి గారు సమర్థించ

జె:— అవిషయము చూచెదముగాక! అంత ప్రశ్నకు సరిగ్గా సమాధి వచ్చినచో, ప్రభుత్వముతో గొంటిమిని తెలియగలను. సేన ఈ ఉద్దేశ్యమునకు వచ్చినప్పుడు ఈవివరీతాధికారులను తీసివేయవలెనని తలచితిని. ఇంగ్లండ్ క్రిమి నల్ లా ఆ మెండ్ సెంటుఆఫ్ ఫ్రెండ్ థెంగాల్ రాష్ట్రములో అమలులోనున్న వివరీతాధికారులను రద్దుచేయుట నా ఆశయమైయుండెను. ఇందుకు సంబంధించినవారితో సంప్రదించి ఆఅధికారులను తీసివేయ నిశ్చయించితిని. ఏప్రిల్ 1 తారీఖున ఆచట్టము రద్దుచేయబడెను.

తరువాత కలిగిన అవసరము

తరువాత 9 తారీఖున చిట్టాంగులలో దండగములు జరిగెను. ప్రజలుయేమియు అనుమానములు లేకయున్న కాపలావారి పైబడి చంపిరి. కావున తీసిపారజేసిన అధికారులను మరలఆర నెలలవరకు అమలులోనుంచవలసివచ్చినది. మేమాతప్రచేసితిమని గౌరవనీయసభ్యుడవగలదా? కాంతినెలకొల్పుటలో భారతదేశ శ్రేయమునకే యిట్లు గావించుచుంటిమని సేనం చును. అవసరములకై యిట్టిచర్యకై కొనసాగి వచ్చెను. ఈఅవసరము పోయినతరువాత యిదిగూడపోవును. ఈఅవసరము తప్పి పోవుట మనచేతిలోనున్న విషయముకాదు. క్రమమైనపరిస్థితులు నెలకొనవలెను. అది మనచేతిలో లేదు. దండగములను బాధ్యతవహించువారిపై నది యాధారపడియుండును.

దౌర్జన్యమువలన సిటిగతులు చక్కబడవు

ఇంతవరకు చెప్పిన మీదట పశు బల ప్రదర్శన

మువలన సంగతిసందర్భములు చక్కబడునని సేన చెప్పుచున్నానని గా! సభ్యులు తలపకుందురుగక. క్రమపరిపాలనమును కాంతిమును మేము నెలకొల్పవలసియున్నది. పశుబలప్రయోగము ప్రతిక్రియకావాలదు. మనకష్టములు యింకా వృద్ధియగుట కిది తోడ్పడును. భారతదేశముయొక్క శ్రేయమునకై క్రమపరిపాలనము, కాంతము నెలకొల్పబడుచున్నదను నైతికమాత్రముపై మేమాధారపడుచున్నాము. కాంతవాతావరణములో భారత స్వాతంత్ర్యాభివృద్ధి సాధ్యమగును. కేవలము న్యాయవిరుద్ధమగు కార్యములను యెదుర్కొనుటయే మనకర్తవ్యమైనచో అట్టి ప్రయత్నమును చంపుట బహుశుభముకాని సమస్య యిదిగాదు. జాతీయసమస్యకు మన మెదుర్కొన వలసియున్నది.

రాజ్యాంగాభివృద్ధికై యిచ్చ

భారతీయులలో యే కొద్దిమందియో తప్ప తక్కినవారందరూ, ఈ ఉద్ద్యమమునకు విముఖులైయున్నారనుట వాస్తవము. రాజోవు రాజ్యాంగవిధానమున తమ స్థాన మేమైయుండునాయని అల్పసంఖ్యాక సంఘములు ఆలోచించుచున్నార. వేరేట భారతదేశములో నన్ని జాతులవారు, అన్ని సంఘములవారు తమ కోర్కెలు తృప్తికరముగా పరిష్కరింపబడవలెనని వాంఛించుచున్నారు. జాతీయతత్వములను రద్దు చేయవలెనని వారు వాంఛించుచున్నారు. దేశభక్తిపూరితులగు భారతీయులు అరాజకమును ఖండించుచు రాజ్యాంగాభివృద్ధికై కోరుచున్నారు.

నైమన్ సంగు నివేదిక

ఇప్పుడు బ్రిటిషు ప్రభుత్వము వారి ఆశయములను తెల్పెదను. మొదట మాంటేగూ ఛెమ్సుఫర్డు ప్రకటన చేయబడెను. తరువాత రాజప్రతినిధి నవంబరు 1 తారీఖునకు ప్రకటనగావించెను. భారతదేశము అధినివేకప్రతిపత్తి బొందుటయే ఆశయమని దానిలో స్పష్టముగానున్నది. తరువాత ఈ సభవారు 1919 సంవత్సరపు చట్టముననుసరించి నైమన్ సంఘమును నియమించెను. ఈ సంఘము పార్లమెంటుకు సలహా నిచ్చెదరు. సంఘమువారు విచారణను పూర్తిచేసిరి. కొద్దిరోజులలో అత్యంత ప్రాముఖ్యతవహించి పత్రము వెలువడగలదు.

రెండుటేబిల్ సమావేశము-ప్రభుత్వమువారు

బ్రిటిషుఇండియా ప్రజల యొక్కయు సంసాన ప్రజల యొక్కయు ప్రతినిధులసహాయముతో భారత రాజకీయాభివృద్ధిని గూర్చి విచారించుట రెండవది. ఈవిషయమై సార్ల మెంటు స్వేచ్ఛను నియమించుట తప్పనియు పార్లమెంటు సభవారు గూడ భారత రాజకీయవైతల యభిప్రాయము నాలోచించవలెనని నిరాజప్రతినిధి చెప్పెను. ఈ పదతి యింకను నిలిచియున్నది. ఆశయము అంగీకరింపబడినది. ఈ సభలో నన్ని పార్టీలను దీనిని ఆహ్వాదించుచున్నారు. కాని త్రోవలో గొప్ప అడ్డంకులున్నవి. ఈగవ్య స్థానమును చేరుటకు అటంకము... తేవని యెవ్వరైన నందురా? ఈ కష్టములన్నియు మనచేపుననే లేవు. భారతీయులకు గల కష్టములు గూడ చాలగలవు. ఈ కష్టములను తీర్చుటకు తయారైయున్నామే మనకు సహాయపడవలెను. ఈ సభలో గురువుల వారికి ఏకీభావము కుదురుచో పార్లమెంటుకు చివరలు గావించబడు సమయమున యేప్రభుత్వము వారు కూడ వారి తీర్మానములను పెడచెవిని పెట్టజాలరని సేన ధైర్యముగా చెప్పగలను. ఈ సమయమున కాసనోల్లంఘనము ప్రారంభించుట కష్టములను హెచ్చించుటకు మాత్రమే సాయపడును. ఇప్పటికే కష్టములు చాలరాదని వానివలె గవ్యట్టుచున్నవి. అల్పసంఖ్యాకసంఘముల సమస్య అన్ని సమస్యలకంటె కష్టమైనది.

అల్పసంఖ్యాక సంఘములు

మాతనరాజ్యాంగములో నిరసించవలసిన అల్పసంఖ్యాక సంఘముల సమస్యలేని రాజీ యెవ్వరికిని తృప్తికొలుపజాలదు. ఈ సమస్య నెట్లు పరిష్కరింపవలె తమతమ క్షేత్రసామర్థ్యములను వృద్ధిపరుచుకొన వచ్చునను నూత్రముపై మన ప్రజాస్వామ్య మాధారపడి యున్నది. ఈ కష్టములను తీర్చుటయే మన యుద్దేశ్యము. వానిని ఉన్నట్టే యింతుటగాదు. అందుకు వివిధపనులకు మతములకు భేదము పెట్టి పరిపాలింపవలెనను నూత్రముగా కొంద రాధారపడుదురు. మన ప్రజాస్వామ్యము ఈ ఆశయముపై యాధారపడి యుండులేదు. వివిధమతముల వారును, జాతులవారును తృప్తికరమగు విధానమునకై ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. సమస్య పరిష్కరింపబడుట సామ్రాజ్యశ్రేయమునకు అవసరము, నిజమైన సమస్యా పరిష్కారము సంభవనీయము.

ద్రవ్యావహరణమార్గము

ఇతరకష్టములగూడ నున్నది. అంగ్లేదేశములో తయారగుచున్నవలెను కొనుటకుమాత్రమే భారతదేశ మేర్పడియున్నదని కొందరనుచున్నారు. బ్రిటిష్వారి శ్రేయమునకై భారతదేశముయొక్క ద్రవ్యమును అపహరించుట యవసరమని కొందరందురు. ఇట్టియభిప్రాయములు ఈదేశములో చాలమందినన్న

వో అంగ్లే భారతసంబంధములకు తిలోదకము లాసంగవలసినదే. అన్యోన్య సహకారముపై మనసంబంధము ఆధారపడియున్నది. అన్ని దేశములు కలియుటచే ప్రతిదానికిని లాభముకలుగవలెనను పద్ధతిపై సామ్రాజ్య మాధారపడియున్నది. భారతీయుల శ్రేయమునకు విరుద్ధమగు యే పద్ధతియు విఫలము కాకతప్పదు. ఇప్పుడు భారతదేశములో ననుసరింప వలెనని కొందరు కోరుచున్న పద్ధతి స్వపరిపాలనము గల యేచిన్న రాజ్యమనం దైనను అమలు జరుపబడుచో ఈ సామ్రాజ్య మెన్నట్లు నిలుచును? ఒకజాతి ధనమును అపహరించుట విచిత్ర సామ్రాజ్యము ఆధారపడవలె నని యెవ్వ రందురు? ఇట్టి సామ్రాజ్యమును నైతికముగా మన మెట్లు సమర్థింప గలము? భారతదేశమునకు స్వపరిపాలన మున్నచో ఈ దేశముల సంపదభివృద్ధికి తోడ్పడరని యెవ్వ రందురు? ఇప్పుడు మనము అధినివేకరాజ్యములతో వాణిజ్య వ్యాపారములను జరుపుచున్నాము గదా; పరస్పర ప్రీతివలన వాణిజ్యవ్యాపారములు వృద్ధియగును. బలవంతపెట్టి మనసరుకులను భారతీయులచే కొనిపించగలమా? మన చదుకులు ఖర్చుగుటకు అన్యోన్యత పరస్పరప్రీతి యవసరములు.

ముగింపు

ఈ రెండు మాసములలో జరిగిన సంతాపకరమగు విషయములను సేమైన మేలుకలుగునా? అంగ్లేయులయొక్కయు భారతీయులయొక్కయు అంతరాత్ములకు ప్రబోధించుచో దీని నలన కొంత లాభ ముండు ననియే తలచును. భారత ప్రజలు ఉన్నతాదర్శములు గలిగియున్నారు. పాశ్చాత్యుల స్వభావములో కొంత బిడియమున్నను ఉదారత లేవనిచెప్ప వీలులేదు. ఈ దేశమునుండి ఆదేశమునకు, ఆదేశమునుండి ఈ దేశమునకును సరుకులు పంపుటగాని, చట్టములను వ్రాయుటయందు నైపుణ్యము ప్రకటించుటగాని మన యాశయము కాదు. విశ్వాసము, అన్యోన్య సానుభూతి యనువిషయములు మనల నెదుర్కొనుచున్నవి. ఇందు రాజకీయవైతల, లెక్కలను తయారుచేయువారు గూడ తమతమ పనులను నిర్వహింపవలసియున్నది. కాని ప్రజలు వీరికంటె హెచ్చుముఖ్యమైన పనులను నెరవేర్చవలసి యున్నార. ద్వేషము పురిగొల్పుట మక్కిలి ప్రారకార్యము. మనయందును, భారతీయులయందును యిది మంచిదికాదు. ఇదివరకే ముందున్న జాతిభేదమును విప్పిని రగులుకొలుపుట పాడిగాదు. చాల కాలమునుండి రెండుదేశముల శ్రేయమునకై భారతదేశము అంగ్లేదేశము కలసియున్నది. ద్వేషము అంతరింపవలె ననియు, పరస్పరగౌరవమును, అభిమానమును కలుగవలెననియు కోరుచు లోచివేమ మేమికలదు? (రూటర్ ఫోర్డ్, హిందూపుత్రకుండి.)

చెన్ననగరసత్యాగ్రహము

13 వాలంటీరుల అరెస్టు

ఉప్పు సత్యాగ్రహము తమ కార్యక్రమముప్రకారము నిన్న 28 వ తేది సాయంకాలము నగరములో వివిధప్రాంతములకుబోయేబస్సులు జరిపి 144 పెక్కును ఉల్లంఘింపబోయిరి మొత్తము 18 గురిని 8 స్త్రీలతో సహా పోలీసువారు అరెస్టుజేసిరి. పి. ఎం. సంపత్తు, ఎన్. నరసింహం, టి. నుత్తూరావు, ఎన్. వి. కృష్ణస్వామిగార్లు తిరువళ్ళిక్కేజిరిచికి పోయి 5-30 గంటలకు జాతీయగీతములుపాడుచుండిరి. కొద్దిమందిజనము వారిచుట్టు చేరిరి. పోలీసు అసిస్టెంటు మాపర్మెంటు బరెలాగారు, సార్జంటు, కొందరు జమానులతోవచ్చి వారిని పొమ్మనిరి. వారు నిరాకరించినందున అరెస్టుజేసి మోటారుబసుపై కమిషనరు కార్యాలయమునకు గొంపోయిరి.

రెండవజట్టు ఆర్. రత్నం, జాన్ జోసెఫ్, శ్రీమతి అంగచ్చమ్మ కు గాడ్ల, అంజలి అమ్మ శ్రీ సరస్వతి అమ్మకుగార్లు మైలాపూరు కాంతోము బీచికి పోయి ఒక సభ జేసిరి. పోలీసువారు పొమ్మన్నను పోనందున, వారు అరెస్టు చేయబడిరి.

వి. ఎన్. మణి, పచిముత్తుప్పిల్లై (మధుర) గారు చింతాడ్రేపేట సేపీయరు పార్కులో ఉపన్యసింప మొదలిడిరి. పోలీసువారు అరెస్టుచేసిరి.

వి. ఎన్. రాధాకృష్ణను, ఎ. కుప్పుస్వామిగార్లు పానగలు పార్కులో (మాంబళం) సాయంకాలము 6-15 గంటలకు సభ జేసి ఉపన్యసింపచుండగా పోలీసువారు అరెస్టుజేసిరి.

అరెస్టు చేయబడిన వాలంటీరు లందరూ ఎగూర్పు సెంట్రలు కైము నైవనుకు గొంపోబడిరి. 148 పెక్కునుప్రకారము వీరిని శుక్రవారమునాడు (రేపు) విచారింతురు. వీరు జామినీయ. నిరాకరించిరి.

తంజావూరునుండి వచ్చిన పోలీసు దళము 25 గురు తిరిగి ఆహారనకు పంపబడెను.

రంగూను అల్లరి

ఆంధ్ర-బర్మనుల కలహము

రంగూను, మే 28:—బర్మను, భారతీయ ప్రముఖులు భభచేసి, రంగూను అల్లరులను చర్చించి, ఇంకను పోరాటములు జరుగకుండుటకై ప్రయత్నములు సలుపవలెననియు, ఇరుపార్శుల వారును బర్మనులు కాని, భారతీయులుకాని ఓడకంపెనీలలో కూలిపనుల నంగీకరింప గూడననియు బర్మను కార్మికులకు తెగిన ప్రాతినిధ్యము అబ్బువరకును, బొగ్గుపనులు తప్ప యితరవాటిలో ప్రవేశించ గూడననియు తీర్మానించిరి. సభకువచ్చిన వారిలో యూమాంగగీ (పూర్వము విద్యాశాఖమంత్రి) యూ. బాపి (బర్మాకాసనసభలో ఎదుటి పక్షనాయకుడు), హా. రెడ్డియా, అబ్దుల్ బాకీ చాదరీ, అబ్దుల్ రహమాన్, త్యాగ్జీ గార్లు కలరు. సభాసభ్యులను పీఠ చిన్న చిన్న సంఘములుగా రాజీయొక్క అంశములను ఎల్లరకును తెలియజేయుటకు పోయిరి. (ఆ. ప్రె.)

మరల కాల్పులు

రంగూను, మే 28:—ఈదినం సాయంత్రము భారతీయ మహమ్మదీయులు కొందరు బ్రాము బండిని ఆపుజేసి, అందు ఉండు బర్మనులను కొట్టిరి. మిలిటరీ పోలీసులు వచ్చిరి. వారిపై రాళ్లుపడెను. కాల్పుల అవసర మయ్యెను. అనుపత్రిక రెండు శేషములు తీసికొనిపోబడినవి.

రాత్రి 9-30 గంటలకు అంటువ్యాధుల అనుపత్రిక ప్రక్కను బర్మనులు ఆంధ్రుల గృహములను దోపు చేయుచుండగా మిలిటరీ పోలీసులు కాల్చి కొందరిని చంపిరి. హతల సంఖ్య తెలియదు. (ఆ. ప్రె.)

హోముమెంబరు వచ్చుట

రంగూను, మే 28:—అటవల కొట్లాటలు తప్ప పురము కాంతపడుచున్నది. హతలు మరి 5 గురు కలరు. ఒకడు రాత్రి గుండుబెట్టవలన మరణించెను. మిలిటరీ మెల్లగా విర వింపబడుచున్నది. మిలిటరీ పోలీసు లింకను కాపలా కాయుచున్నారు. బస్సులలోను కారులలోను ఆయుధములను వెదకుచున్నారు. భీతహము అగుచున్నది. బర్మను వాస్తవముల నుండి ఆంధ్రులు కొన్ని వేలమంది పరస్థలములకు పంతులను మార్చుకొనిరి. హోముమెంబరుగా మేమ్యానుండి ఈ దినం ఉదయం ఇచటికి వచ్చిరి.

రాత్రి ఒక పాంగ్వి మిలిటరీ పోలీసువాని బాతుతో పాడవతోగా, పోలీసు పాంగ్వి శ్రేతుడుమట్టిం చెను. (ఆ. ప్రె.)

శ్రీమైను వార్త

రంగూన్, మే 28:—నిన్న పరిశితులు విషమముల లయ్యెను. ఆంధ్రులపై బర్మనులు చూపిన దౌర్జన్యమునకుకొనిసి భారతీయు లందరూ బర్మనులను ప్రతిఘటించిరి. సోమవారమునాడు పోలీసులు మిన్నకుండినందు లకు తమ అసమ్మతిని తెలుపుచు, బర్మా భారతీయ వాణిజ్య సంఘము గవ్వరుగారికి తిరిగివచ్చెను. 4 గురికిపైన గుమిగూడదను నుత్తరపునసుసరించి పోలీసులు డి. హా. సీ. థిలో ముగ్గురు భారతీయులను కాల్చిరి. ఇతరచోట్ల కూడ అప్పుడే కాల్పులు జరిగెను. 15 మందికి అపాయకమును గాయములు తగిలినవి.

రంగూను ప్రక్కను, భారతీయుల వాస్తవ మగు కళాబస్తిలో పోరాటమువలన 4 గురు భారతీయులు మరణించిరి. ఒక ఏటికి ప్రక్కను మరల పోరాటము జరిపి అనేకులు సిల్లలో పడిపోయినవికూడ వంతులకలవు. రాత్రియంతయు అందరకును దిగులుగానే యుండెను.

వ్యాపారము నిలిచిపోయినది. స్త్రీ మరులు హర్షరహితపడి యున్నవి. ప్రభుత్వకార్యాలయములు నిన్న మూయబడినవి. దౌర్జన్యచిహ్నము తల్లడలను దృశ్యమగుచున్నది. రిక్షాలపాపడి యేలేదు. పగిలిన సీసాలు రాళ్లు పీఠులలో నిండియున్నవి.

వడాల కొరారులవద్ద

సత్యాగ్రహము

నేడు వలంటిరులు యితరపనులలో

నియమింపబడుట

బొంబాయిలో బెండిబజారు మున్నగుపీఠులలో గాయములు తగిలినవారికి ఉపచారము చేయుటలో వలంటిరులందరు నిమగ్నులై యుండుటచే నే దేవరినిగూడ వదాలాపంపలేదు. రాష్ట్రీయకాంగ్రెసుసంఘాధికారులును యువకసంఘమువారును సత్యాగ్రహసంఘమువారును రహస్యముగా సభలనుజరిపి వదాలాలో సత్యాగ్రహమును సాగించుచునే యుండవలెననియును యితర చట్టములనుగూడ పీలె నంతవరకు ధిక్కరింపవలెననియును యింకను తీవ్రముగా ప్రచారమును సాగింపవలె ననియును నిశ్చయించిరి తెలియుచున్నది. (శ్రీ. ప్రె.)

పోలాపూరు నైనిక కాసనము

కాసనోల్లంఘనము జరుప కాంగ్రెసు వలంటిరులు

పంపబడెదరు

బొంబాయి, మే 28:—పోలాపూరులో నైనిక కాసనము ననుసరించి ఎవరును బాతీయపతాకమును పట్టుకొని పీఠులలో తిరుగకూడదు. ఈ ఉత్తరువు నల్లంఘించుటకై 27 మంది వలంటిరులను పంపవలయునని బొంబాయి కాంగ్రెసు సంఘము వారు తీర్మానించిరి.

మహారాష్ట్ర యుద్ధలోచనసంఘమువారి

ప్రయత్నములు

బొంబాయి, మే 28:—పోలాపూరులో నైనిక కాసనమును ధిక్కరించుటకై ముగ్గురు ముగ్గురిని ఒక జట్టుగ కొన్ని జట్టులను పంపుటకు మహారాష్ట్ర యుద్ధలోచన సంఘమువారు తీర్మానించుకొనిరి. విల్లిపారలినుండి 27 మంది వలంటిరులు నైనిక కాసనమును ధిక్కరించుటకై పూనాకు వచ్చియున్నారు.

డక్కను మహాసభవారి తీర్మానము

పూనా, మే 28:—హెచ్. జి. ఘోష్టాగారి అధ్యక్షతన డక్కను మహాసభ కార్యసంఘమువారు సమావేశమై పోలాపూరులో నైనిక కాసన పరిపాలనమందు గౌరవములపై కఠినమున శిక్షలు విధింపబడుచున్నవనియు అందుచే నైనిక కాసనమును రద్దుచేయవలయుననియు ఈ విషయమై పూర్తి విచారణ జరుపవలయుననియు కోరుచు తీర్మానములు గావించిరి. (ఆ. ప్రె.)

పోలాపూరు జాతీయపతాక

సంరక్షణసంఘము

కార్యదర్శి ప్రకటన

పూనా, మే 28:—పోలాపూరు జాతీయపతాక సంరక్షణ సంఘపు కార్యదర్శి, హుల్లూగూగారు ఈక్రిందిప్రకటన గావించుచున్నారు:—

పోలాపూరులో జాతీయ పతాకమునకు అవమానము కలిగినది. జాతీయ పతాక గౌరవమును నిలబెట్టుటకై సత్యాగ్రహముజరుప వాలంటిరులను పంపుటకు మహారాష్ట్ర సత్యాగ్రహ సంఘమువారు తీర్మానించిరి. ఎ. ఎ. కేలుగిరి నారాయణరాజ్ నాయకత్వమున కాసనోల్లంఘనము జరుపుటకై మొదటి జట్టు వాలంటిరులు 28 వ తేదీన పోలాపూరుకు పంపబడిరి. మిలిటరీ అధికారులు వీరిని నిర్బంధించి ఒక్కొక్కరికి 6 నెలలు కఠిన శిక్ష విధించిరి. పోలాపూరులో నైనిక కాసనము అయిలువదున్నదనియు, నైనిక కాసనపు ఉత్తరువులనుల్లంఘించినవారికి 10 సంవత్సరములవరకు శిక్ష విధింపబడునను విషయమును వాలంటిరులు మరుసకూడదు. (శ్రీ. ప్రె.)

గాంధీటోపీల విషయమై రూటరు పంపిన

తెలివార్త

పోలాపూరునందు గాంధీటోపీలను మిలిటరీవారు లాగి వేయుటను గురించి రూటరు పంపిన తెలివార్తను శ్రీమైన్ లండను ప్రతినిధి ఈవార్తపు తపాలులో పంపుచున్నారు:— రెండవ వ్రాయలు అల్పస్థులై ధర్మమువారు మోటారు లాగిలలో నగరమునందు తిరుగుచున్నారు. వారిచేత లోలో కట్టెలున్నవి. కర్రకొనను ఒక కొక్కియున్నది. వీరు మోటారులో పోవుచు గాంధీటోపీలను ధరించు బాటసాల తలపై నున్న టోపీలను ఆకొక్కితో లాగుచున్నారు. (శ్రీ. ప్రె.)

శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారి లేఖ

దేవిగారు కుమార్తెకు తన జైలుసౌకర్యములను

గూర్చి వ్రాయుట

సికింద్రాబాదు, మే 28:—సరోజినీదేవి 26 తేదీనాడు తన కుమార్తె కొక యుత్తరము వ్రాసెను. జైలులో తనకు నుఖమైన నివాస మేర్పరచిరినియు, కావలసిన సౌకర్యము లన్నిటి నిచ్చుచున్నారనియు, మర్యాదతో చూచుచున్నారనియు, తాను సంతోషముగా నుండిననియు ఆమె వ్రాసెను. (ఆ. ప్రె.)

శ్రీయుత జి. డి. కారాకొరీగారి విడుదల

బొంబాయి, మే 28:—జి. వి. పి. రైల్వేపనివాండ్ర సంఘముయొక్క ఘోషావర్త కాఖకు కార్యదర్శియును శ్రీయుత జి. డి. కారాకొరీగారు రైలుదారిపై సత్యాగ్రహము చేసినందుకు శిక్షింపబడిరి. కాని అప్పలుచేయగా నాగపురం జైలులో కవిమనరుగాను వారిని విడిచిపెట్టిరి. (శ్రీ. ప్రె.)

శ్రీయుతులు వల్లూరి బలరామరాజు, పొన్నూరి

మానుమంతరావుగార్లకు శిక్ష

గుంటూరు, మే 29:—దేవరపాడులో ఆరెస్టుచేయబడిన వీరినిద్దరిని నిన్న సాయంత్రము 5 గంటలకు ఒంగోలు తీసికొనివెళ్లిరి. అనట విచారణజరిగెను. బలరామరాజుగారికి 18 నెలలును మానుమంతరావు గారికి 12 నెలలును కఠినశిక్ష విధింపబడినవి. ఇరువురిని మూడవతరగతిలో చేర్చిరి. వీరిని నిన్న రాత్రి రాజమహేంద్రవరము తీసికొనిపోయిరి. (స్వ. వి.)

విశాఖపట్నం అరెస్టులు

విశాఖపట్నం, మే 29:—(1) పూసపాటి బుచ్చి సీతారామచంద్రరాజుగారు (డ్రైట్టరు) (2) మల్లిమడుగుల జగన్నాధరావు (3) డా॥ మల్లవరపు వెంకటకృష్ణరావు (4) కోరు కొండ బుచ్చిరాజు, (5) నీలమణి పాణిగ్రాహి, (6) ద్వారకా భమిడిపాటి దీక్షితులు, (7) వి. స. త్యాగరాజు (8) డా॥ గల్లపల్లి నారాయణమూర్తిగార్లు నిన్న 8 గంటలకు అరెస్టు చేయబడిరి.

దిగువ 18 జానకీబాయిగారు విశాఖపట్నం జిల్లా నాయకురాలుగ ఎన్నుకొనబడినవి.

1. కందాళం సర్వేస్వరకాశ్రీగారు శ్రీపాద వెంకట నారాయణగారు విజయ గిరి జైలుకు చేరుదయం విజయగిరిలో అరెస్టుగాబడిరి. స్వ. వి. తెలి.

ఇంపీరియల్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా

ఇందుమాలమున తెలియజేయడ మేరనగా యాక్రింద తెలుపబడినవారు యాబ్యాంకిక్ యివ్వవలసిన బాకీసామ్మీకు చెల్లించక, సదకువిషయమై 8-5-1930 తేదీ రిజిస్టరుయత్తములవ్వారా తెలిపియున్న సామ్మీకు చెల్లించకపోవుట వారితాలాకు తనఖాయంచబడినసరకులను, క్రింద తెలుపబడి లేదులందు వరుసక్రమముగ వాటిగోడొనలయందు బహిరంగ వేలము చేయబడును.

దేవతూ కోదండరామయ్య బ్రదర్సువారి

పేరుతోనున్నవి

బుధవారం 4 జూన్ 1930. ఉదయం 8 గం॥ గంటలలో—20 (ఇరువది) పుట్టు గింజలు తీసిన ప్రత్తి, 25వకా పేళ్లు గుంటూరులోబచ్చు రామారావుగారి, గోడొడలో 17 181/882 నుంచబడినవి.

గురువారం 5 జూన్ 1930. ఉదయం 8 గం॥ గంటలలో—225 (రెండవందల ఇరువది ఐదు) పుట్టు విడిప రిఫ్టాంగులలో నూనె నరసింహముగారి నెం. 12/404 నున్న పుట్టానికా ముంచబడినవి.

గురువారం 5 జూన్ 1930-ఉదయం 9 గం॥ గంటలలో—245 (రెండు వందలవలబది ఐదు) ఫస్వల బో గుంటూరులో కొల్లిపర కొట్టయ్యగారి జిన్నీంగూదేశ విడి నెం. 5 గోడొడలో నుంచబడినవి. బుని, పల్లికిరి, రైనాల్లు

ఆదివారం 8 జూన్ 1930 మధ్యలము—గను అయ్యనబ్రోలులో—5400 (ఐదువేలనాల్ పాట్లు తీయని వేరుశనక విడి ఒంగోలులో బ్రోలు గ్రామంలోని నెం. 1. గోడొడలో

దేవతూ కోదండరామయ్య బ్రదర్సువారి మద్ది శీతారామయ్య కంపెనీ పేరుతోను.

శనివారం 7 జూన్ 1930 ఉదయం 10 గం॥ మాడుటూరులో—550 (ఐదువందల ఐవది) బస్తాలు తీయని వేరుశనక విడిగా నరసారావుపేట తాలూకా చిలకలూరుపేటలోని ఇంటూరు శివయ్యగారి నెం. 1 దు, లో నుంచబడినవి.

శనివారం 7 జూన్ 1930 సాయంత్రం 5 గం॥ లూరుపేటలో—1900 (పందొమ్మిది వందలు) బస్తా పొట్టు తీయని వేరుశనక విడిగా నరసారావుపేట తాలూకా చిలకలూరుపేటలోని ఇంటూరు శివయ్యగారి నెం. 1 దు, లో నుంచబడినవి.

శనివారం 7 జూన్ 1930 సాయంత్రం 5 గం॥ లూరుపేటలో—2540 (రెండువేల ఐదువందల నలుబది బుట్ట) లూరుపేటలో తీయని వేరుశనక విడిగా నరసారావుపేట తాలూకా చిలకలూరుపేటలో పనుమర్తి గోపయ్యగారి నెం. 1 గోడొడలో నుంచబడినవి.

శనివారం 7 జూన్ 1930 సాయంత్రం 6 గం॥ ముప్పాడపేటలో—2580 (రెండువేల ఐదువందల పుట్ట) బస్తాలు పొట్టు తీయని వేరుశనక విడిగా నరసారావుపేట తాలూకా చిలకలూరుపేటలో బచ్చు వెంకటరత్నంగారి నెం. 1. గోడొడలో నుంచబడినవి.

ఇంపీరియల్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా } (దేవులయ్య. బి. మేకేబిస్ మద్రాసు, 28 మే 1930) కార్యదర్శి, కోశాధికారి.

హైందవ

వాణిజ్య సంఘ విజ్ఞాపన

రాజప్రతినిధిగారికి హైందవ వాణిజ్యసంఘము వారు పంపిన విజ్ఞప్తిపై, భారతీయ వణిక్కులలో ముఖ్యులైన సంతకము చేసిరి. జమాల మహమ్మద్, సర్ ఫురూఖ్ త్రమదాసు థాకురుదాసు, బిల్లా, సర్ చునిలాల్ మెహతా, లాల్ బి నారాయణ్, కైలాసు, అంబేలాల్ శరభాయి, బిదాసు, వజ్రుఖండేటి, మున్నగు ప్రముఖులును, హిందూ దేశమునందలి వణిక్సంఘముల అధ్యక్షులును ఉపాధ్యక్షులును, ఈ విజ్ఞప్తియందు పాల్గొనిరి. దీనిని తాద్యతలేనివా రెవరో పంపిరని చెప్పట కేమాత్రము వీలులేదు. దేశమునందు గౌరవములేనివారెవరో రిత్తకోర్కెల గోరుచున్నారని చెప్పవలయును, వాణిజ్య సంఘ విజ్ఞాపన తగిన ప్రత్యుత్తర మొనగచున్నది. దీనిని తృణీకరించుచో, హిందూ దేశమునందేతరగతివారిలోను సంతృప్తి గలుగదని గ్రహించవచ్చును. అధినివేశ స్వాతంత్ర్య ప్రదానము చేసి స్వప్రతిపాదనము గావించి, రాండుటేబిలీ సమావేశమునకు గాంధీమహాత్ముని హాజరును పంపింపజేయుచున్నది. ప్రస్తుత స్థితికి తియ్యల కొప్పు యొన సంఘటనలను, వీరి విజ్ఞాపన వివరించెను.

జేతమునకు అధినివేశ రాజ్యస్థానము కొండీమా ములలో లభించునని, రామ్మే మాక్ల నష్టగారు మొదల గావించిన ప్రసంగము, పిమ్మట వంబరునెలలో వెలువడిన రాజప్రతినిధిగారి ప్రకటనము, డిల్లీలోగూడిన నాయకుల ప్రకటనము, బెన్సు గారు కామన్వెన్యలో డిశెంబరునెలలో అధినివేశ రాజ్యస్వాతంత్ర్యము ఆచరణలో చేకూరినటుల గావించిన ప్రసంగములు, లాహోరు కాంగ్రెసుకు గార్యము మహాత్మునకును రాజప్రతినిధిగారికిని జరిగిన (సంభాషణ, యీ సంవత్సరము జనవరిలో రెండు ప్రభువుగారు గావించిన విరుద్ధప్రసంగము, ఆ పిమ్మట రాజప్రతినిధిగారు గమ్యస్థానము వేరుప్రయాణము చేరిన తేటపరచిన యువస్వామి, జనవరి 1930-వ సం॥ మే నెల 29-వ తేది గురువారమున రాజప్రతినిధిగారికి వ్రాసిన లేఖ, మున్నగు సందర్భములు పేర్కొనబడెను. మాక్లనాల్లుగారు ఉద్యోగమునకు రాకపూర్వము అధినివేశ స్వాతంత్ర్యము కొలదిమానములలో సిద్ధించునని చెప్పినవారని, వారు అధికారమునకు

వచ్చినపిమ్మట కొంతవర కయినను చెల్లించజాలక బోవుట, దురదృష్టమయ్యెను. లేబరుప్రభుత్వము వారు తమ వాగ్దానములను కొంతవర కయినను చెల్లించెదరని, ప్రజ లాశ్చర్యపడిరి.

ఇట్టి సమయమున రాజప్రతినిధి ప్రకటనము వెలువడుటచే, ఆశలు మరల యంకురించెను. రాజప్రతినిధి ప్రకటనము ఎట్టి స్వప్రకటన వాగ్దానమును గావించక బోయినను, అనుకూల ఫలితము చేకూరుననియే, వివిధపక్ష నాయకులును భావించిరి. గాంధీ మహాత్ముడును, పండిత జవహర్లాల్ నెహ్రూ గారొక వంకను, సర్ నర్రూ, శ్రీనివాసశాస్త్రి గార్లింకొకవంకను డిల్లీ ప్రకటనముపై సంతకము చేసి, రాండుటేబిలు సమావేశము అధినివేశ స్వాతంత్ర్య విధానమును తయారుచేయుటకు గూడునను ఆశను గనుపజచిరి. రాజకీయ నిర్బంధితులను వదలి వేయవలయుననియు, నిర్బంధములను విడనాడి అనుకూల వాతావరణమును కల్పింప వలయుననియు కోరిరి. బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారి ప్రకటనము నామోదించి, హైందవసమస్యను పరిష్కరించెదరని విశ్వసింపబడెను. కాని, పిమ్మట జరిగిన కామన్వెన్యలో లాయడు జార్జిగారు డిల్లీ ప్రకటనము నందలి పతనము ఒప్పుకొందురా లేదాయని ప్రభుత్వమువారిని ప్రశ్నించిరి. భారతీయ నాయకులు రాజప్రతినిధి ప్రకటనమునకు చేసిన వ్యాఖ్యాన మంతవరకు నరియని, వీరు ప్రశ్నించిరి. వీరి ప్రశ్నకు సరియగు జవాబు చెప్పక, ప్రకటన ఘట్టునే నిలచియున్నదనియు, దానికి వ్యాఖ్యానము చేయ నవసరము లేదనియు, ఇండియా మంత్రిగారు చెప్పి తప్పించుకొనిరి.

అందుచే నిజమేమియో గ్రహించుటకు, గాంధీ మహాత్ముడు రాజప్రతినిధిగారిలో సంప్రతించెను. అధినివేశ స్వాతంత్ర్యవిధానము రాండుటేబిలు సమావేశమునందు తయారుజేయబడునను అభయమును తా మొనగజాలమని, రాజప్రతినిధిగారు నుడివిరి. రాజప్రతినిధిగారి యిబ్బందులను గుర్తించి, మహాత్ముడు ఫద కొండు సంస్కరణముల నయినను ముందుగా గావించగోరిరి. వీని నన్నిటినిగాని, కొన్నిటినిగాని నెరవేర్చుచో, తాము రాండుటేబిలు సమావేశమునందు పాల్గొందుమని, మహాత్ముడు సూచించెను. ఈ నియమములు సామాన్యమయినవి. వీని విషయమై భారతీయులలో నెట్టి భేదాభిప్రాయమును గన్పట్టదు. మద్యపానపేదము, మారకపుటేలును తగ్గించుట, లాండురివిన్యాస తగ్గించి శాసనసభకు నిర్ణయాధికార మొనగట, మిలిటరీఖర్చును తగ్గించుట, ఉన్నతోద్యోగుల వేతనములను తగ్గించి, పరిపాలన వ్యయమును తగ్గించుట, కోస్తావ్యాపారచట్టమును నిర్మించుట, రాజకీయనిర్బంధితులను విడుదలజేయుట, నిర్బంధచట్టములను రద్దుజేయుట మున్నగు నియమములు సులభముగ నఫలపరుపదగినవి. కాని ప్రభుత్వమువారిందుకుగూడ సమ్యుతింపరయిరి. అధినివేశ స్వాతంత్ర్యము ఆచరణలో నున్నదనుచో, యిట్టి యిబ్బందులను లేకుండ జేయుట కనివధిరహితముగను.

పిమ్మట నిర్బంధప్రయోగ మారంభమయ్యెను. డిల్లీ ప్రకటనమును నిరసించినవారి యూహలే సరియయినవని విదితమయ్యెను. ఇంపీరియల్ ప్రిఫరెన్సును జొప్పించిన వస్తుసంకముల చట్టము, సహ

కారవాదుల విశ్వాసమును పూర్తిగా దొంగిలించెను. మహాత్మునకు వేరొకమార్గము లేక, సత్యాగ్రహ సాధనము నతడవలంబించెను. మహాత్ముని యుద్యమమునకు ప్రతిఘటనలయిన వారెవరును హిందూ దేశ నాయకులలో లేరని, వణిక్కుల విజ్ఞప్తి తెలుపుచున్నది. ఇట్టి యుద్యమమున కీయదగిన జవాబు ప్రజాశయ సిద్ధిగాని, నిర్బంధ ప్రయోగముగాదని, వణిక్కులు తేటపరచుచున్నారు. ఇట్టి సందర్భములలో రాండుటేబిలు సమావేశమును జరిపినను ప్రయోజనములేదని, వీరు చాటుచున్నారు. దేశము పక్షమున సమాధానపడగల నాయకుల నొక్కరిని నిర్బంధించిన పిమ్మట, ఇతరులతో సమాధానపడినను ప్రయోజనముండదనియు, రాండుటేబిలు సమావేశము కేవలము డిబేటింగు సంఘముగ పరిణమించి, భారతదేశ ప్రతినిధులు తమకు గావలసిన రాజ్యాంగ విధానమును నిర్ణయించుకొనజాలక, కేవలము ప్రార్థనల గావించుట మాత్రము జరుగుచో, అనుకూలపరిష్కారము గదురజాలదనియు, స్వప్రముగ చెలుపబడెను. అందుచే గాంధీ మహాత్ముని వెంటనే నిర్బంధ విముక్తుని గావించి, రాండుటేబిలు సమావేశ కర్తవ్యమును నిర్ణయించి ప్రకటింపవలయునని, వణిక్సంఘమువారు చెప్పినహితపుకడు నమంజనమై యొప్పుచున్నది. అత్యధికమగు సహకారమును కోరుచు అత్యల్పమగువరములను ప్రసాదించు పద్ధతి బనికరాదని, వణిక్సముఖుల యభిప్రాయము. సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధి విషయమై భారతీయులలో నెవరికిని భేదాభిప్రాయము లేదనియు, దీనిని సంపాదించుటకు ప్రజలెట్టి త్యాగముల కయినను సంసిద్ధులుగ నున్నారనియు, అందుచే నిర్బంధప్రయోగము మూలమున ఈ సమస్యను సాధింపజామట పొరబాటనియు, మహాత్ముని నిర్బంధమునకు పిమ్మట వారు ప్రారంభించిన యుద్యమము అంతరింపకుండుటయే యందుకు నిదర్శనమనియు, వణిక్సముఖులు గావించిన హితపును రాజప్రతినిధిగారును, బ్రిటీషుమంత్రులును ఎంతవరకాదరించెదరో చూడవలయును. వీరి ప్రస్తుతవైఖరి బట్టి వణిక్సముఖుల కోర్కె సఫలమగునని తోచదు. అయినను స్వాతంత్ర్య సంపాదనోత్సాహపరులగు భారతీయుల కంత్య విజయము గలుగకమానదు.

సామాజ్యపత్రికా సమావేశము

బ్రిటీషు సామాజ్య పత్రికా సమావేశము జూను 1 వ తేదిని లండనులో జరుగనున్నది. విదమనంవత్సరముల కొకమా రీసమావేశము జరుగుచుండును. లండనులో నిట్టి సమావేశము జరుగనున్నపుడు, బ్రిటీషు సామాజ్యమునందొకభాగమగు హిందూదేశమున పత్రికాశాసనముమూలమున పత్రికా స్వాతంత్ర్యము అడుగంటజేయబడుచున్నది. హిందూదేశము సామాజ్యమునుండి విడిపోగూడదనియు, సామాజ్యమునందు నిలిచియుండుటచేతనే పెక్కులాభములు గలుగుననియు, తరుచుగా చెలుపుచుదురు. లండనులో జరుగు పత్రికాసమావేశమువారు హిందూదేశమున జరుగుచున్న పత్రికాస్వాతంత్ర్యనిరోధమునుగూర్చి యోచించెదరా యను ప్రశ్నగలదు. ఈ విషయమును వారు విచారించనిచో

పత్రికా సమావేశప్రయోజనము హిందూదేశము నకు సంబంధించినంతవరకు, అడుగంటును. ఈ సమావేశమునందు ప్రధానమంత్రియగు రాష్ట్ర మాన్యనాల్డుగారును, బాల్డువిను, లాయడుబార్నిగార్లును ప్రసంగించెదరని తెలియుచున్నది. వీరు మామూలు పోగడలతో ముగించెదరని, లేక హిందూదేశ పత్రికల స్థితిగూర్చి గూడ ముచ్చటించునో యను సంది యమున కవకాశములేదు. హిందూదేశపుస్థితి చర్చకు వచ్చునని తోచదు. అధినివేశస్వాతంత్ర్యము హిందూదేశమునం దాచరణలో నున్న దనుచో, పత్రికాస్వాతంత్ర్యము ముఖ్యవసరము. లేనియెడల నిట్టినుడుపులు నిస్సార మగును. పత్రికాశాసనము ప్రకటింపబడినదిమొదలు, జాతీయపత్రిక లడుగంటు చున్నవి. ముఖ్యముగ దేశభాషాపత్రికలు రూపు మాయుచున్నవి. కొన్నిప్రాతపత్రికలపై పత్రికాశాసనముక్రింద చర్య దీసికొనకున్నను, వాని సంపాదకులు శిక్షింపబడిరను కారణమున, క్రొత్త డిక్లరేషను గావలయునని కోరబడుచున్నది. క్రొత్త డిక్లరేషను కోరగానే, ధరావతు కోరబడుచున్నది. రాజమహేంద్రవరమున ప్రచురింపబడి "కాంగ్రెసు" పత్రికా సంపాదకులు శిక్షింపబడగానే, పాలకోడేటి సూర్యవరాహరావుగారు డిక్లరేషను నీయదలచిరి. వెంటనే ధరావతుకోరబడెను. ధరావతును చెల్లించక, వారు పైక్లౌస్టులు పత్రికను ప్రకటింపదలచిరి. కాని వారు వెంటనే మరియొక నేరముక్రింద శిక్షింపబడిరి. ఇట్టిస్థితిలో పత్రికలు వర్ధిల్లుటకు మార్గ మెట్లు లుండును? సింధురాష్ట్రమున ప్రచురింపబడి డైనికపత్రిక యగు "హిందూ" పత్రికా సంపాదకు లిటీవల నిర్బంధింపబడిరి. వీరి స్థానమున పత్రికను నడుపుచున్న హిరానందు కరంచందుగారిని క్రొత్త డిక్లరేషను నీయవలయు నని, జిల్లా మేజిస్ట్రేట్లుగారు కోరిరి. క్రొత్త డిక్లరేషను కావలె నని చట్టమునం దెక్కడను లేదని వీరు వాదించినను, మేజిస్ట్రేట్లుగారు రవనరమని నిర్ణయించి, ధరావతు గోరిరి. ధరావతును చెల్లించుటకు హిరానందుగారు నిరాకరించిరి. బొంబాయిరాష్ట్రములో ధరావతు గోరబడిన ప్రథమనిదర్శన మిదియే. ఇకమీద నితర పత్రికలు గూడ శిక్షింపబడునని ఎంచవచ్చును. పత్రికాశాసనమువలన, హిందూదేశము పత్రికారహిత మగుట తటస్థించినను, సామ్రాజ్యపత్రికాసమావేశమువారు మేల్కొందునో లేదో తెలియదు. భారతీయుల జన్మస్వాతంత్ర్యములు పునరుద్ధరింపబడవలయునని, దేశస్వాతంత్ర్యసిద్ధియే మూలసాధనమగును.

బాల్డువినుగారి దృక్పథము

ప్రస్తుత సమయమున, హిందూదేశ విషయమున కన్సర్వేటివు నాయకులు గావించెడి ప్రసంగములకును, లేబరుపక్ష నాయకులు గావించెడి ప్రసంగములకును మధ్య ఎంచదగిన భేదము గను పింపదు. ఉభయులును భారతీయుల స్వపరిపాలనా సర్వతమ ప్రతిపాదించుచునే యుందురు. గమ్యస్థానము జేరుటకొనకు చాలకాలముగడవవలయునని చెప్పుచునేయుందురు. క్రమాంతరములు, పరీక్షలు అవసరమని ఉభయులును దెలుపుచునేయుందురు. స్వయంనిర్ణయ సూత్రము నీ సమయమున ఉభయులును ఆమోదించుటలేదు. ఇటీవల మాన్యనాల్డు గారు కొనగిన ప్రసంగమును, బెన్సు గారిచ్చినయువ

న్యాసమును, కన్సర్వేటివు ప్రముఖు లీయదగిన ప్రసంగముగ నుండెను. కన్సర్వేటివుపరిపాలనమునందు ప్రధానమంత్రిగ బనిచేసిన బాల్డువిను మంత్రిగారు లాంకుమైరులో నుపన్యసించుచు, హిందూదేశము విషయమున సహనమును కోల్పోనవలదని ఉపన్యసించియుండిరి. తొందర పనికిరాదని, మాన్యనాల్డు, బెన్సుగార్లును తేటపరచియుండిరి. హిందూదేశము ముందెన్నడయినను అధినివేశస్వాతంత్ర్యము బడయుచో, హిందూదేశపు మార్కెట్టులలో బ్రిటీషు సరకులపై ప్రత్యేకాభిమానము జూపు నట్లు ల ఏర్పాటు లుండవలెనని, బాల్డువినుగారు కోరుచున్నారు. హిందూదేశమునకు అధినివేశరాజ్యస్వాతంత్ర్యమిచ్చినంతవరకుగాను, ఇంగ్లండుకు ప్రత్యేక వాణిజ్య లాభము లు చేకూరవలయు నని, బాల్డువిను గారితలంపుగాబోలు. హిందూదేశము అధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యపు హక్కుల ననుభవించుటయే గాక, సామ్రాజ్యపు బరువులను గూడ మోయవలయునని, బాల్డువినుగారు కోరుచున్నారు. మొదటి కోర్కె సఫలమయినను గాకున్నను, సామ్రాజ్యపు బరువులను మోయుట మాత్రము బాల్డువినుగారి యనుగ్రహము మూలమున సిద్ధింపగలదు. అట్టి చిహ్నము లిదివరకే కన్పట్టుచున్నవి.

కన్సర్వేటివు విజయము

నాటింగుహము డివిజనుకు జరిగిన ఎన్నికలలో కన్సర్వేటివు సభ్యులగు ఓకొనరుగారు విజయమొందిరి. లేబరుసభ్యులగు వాటరుసనుగారు రెండవస్థానమును, లిబరలుపక్షసభ్యులగు బర్క్లేగారు మూడవ స్థాన ముక్రమించిరి. జయమొందిన ఓకొనరుగారు సామ్రాజ్యస్వచ్ఛావాణిజ్యసిద్ధాంతవాదులు. నిరుద్యోగసమస్యయే, వీరి ఎన్నికలో ముఖ్యసారాంశమయ్యెను. ఈవిషయమే రాజోవు పార్లమెంటులో ఎన్నికలలో గూడ ముఖ్యసారాంశము గావచ్చును. సామ్రాజ్యము వెలుపలివస్తువులపై సుంకములను విధింపవలయు నను వాదము నెదుర్కొనుటకు, స్పీడరుగారు లిబరలు లేబరుపక్ష ప్రముఖులతో గలిసిన సమావేశమును కూర్చిరి. కామన్సునభలో నిరుద్యోగసమస్యవిషయమున లాయడుబార్ని బోలు లిబరలుపక్షనాయకులు ప్రభుత్వమునకు ప్రతికూలముగ వోటు జేయకుండుట కంగీకరించిరి. కామన్సునభలో ఆర్థికచట్టము చర్చకు వచ్చినపుడు, కన్సర్వేటివులు ప్రబలప్రాతికూల్యము గనుబట్టిరి. స్పీడరుగారు వీరివైఖరిని తీవ్రముగ నిరసించిరి. తుదకు స్పీడరుగారి పంతుము నెగ్గెను. లిబరలు పక్షమునకును లేబరుపక్షమునకును సంయోగము నిలిచియుండునంతవరకు, లేబరుప్రభుత్వమున కిట్టిది గలుగకపోయినను, ఈ సంయోగ మంతకాలము నిలుచునో జెప్ప వీలులేకున్నది.

వైద్యపు డిగ్రీల నిషేధము

హిందూదేశ వైద్యపు డిగ్రీలను నిషేధించుట అన్యాయ మని, ఎల్లరు భావించుచున్నను, సర్ రొనాల్డు మార్కోలిస్టరుగారు బ్రిటీషు మెడికలు కౌన్సిలు సభలో ముచ్చటించుచు, నిషేధమును సమర్థించిరి. హిందూదేశానసరములకొరకు స్వజింపబడిన డిగ్రీలను, ఇంగ్లండులో గుర్తింప వీలులేదని, వీరు చాటిరి. ఈ విషయమై బ్రిటీషు మెడికలు

దేశోద్ధారక విశ్వదాత కాశీనాథుని
నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు
కారాగృహవాసము
నేటికిముప్పదికొమ్మిదిదినములు
నిర్బంధింపబడినదినము 21-4-1930

కొన్నిలవారు హిందూదేశపు టిబ్బతులను ఎంతయో సానుభూతితో తిలకించియు, నిట్టి యభిప్రాయమునకు వచ్చిరట. ఇట్టి నిషేధము, వీరి సానుభూతికి నిదర్శనము గాబోలు! రాజప్రతినిధిగారికిని బెన్సు గారికిని ఈ విషయమును దెలిపినను, అధికార రీత్యా నెట్టిప్రత్యుత్తరము రాలేదట. ఈ విషయమున ఇండియా ప్రభుత్వమువారు అసమ్మతి నయినను బలముగ తెలుపకుండుట కోచనము. ఇండియా మంత్రిగా రిటీవల గావించిన ప్రసంగమునందయినను, తమయనమ్మతిని దెలుపరంబిరి. హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలన మున్నచో, బ్రిటీషు డిలను నిషేధించి ప్రతిక్రియ గావించుట కవకాశముండెడిది. అట్టియవకాశ మిప్పుడు లేకుండుటబట్టి దేశనిస్సహాయస్థితి విదిత ముచున్నది.

రైనాల్డుగారి పయనము

రైనాల్డుగారు ఆంగ్లేయుడు, గాంధీ మత్తుని లేఖను రాజప్రతినిధిగారి కిదివరకు గొంపోయిండును. అప్పటినుండియు ముఖ్యసారాంశము లోనే నివసించుచు, ముఖ్యసారాంశము కార్యముల నితడు నిర్వహింపఁ జూచుచున్నాడు. ఇంగ్లండుకు పయనమయ్యెదరని తెలియుచున్నది. ప్రయాణము గాక బూర్వము, వీరితో గాంధీ మత్తుడు సంగ్రహింపదలచెను. రైనాల్డుగారి టిటీవల బాయిసభలో నుపన్యసించుచు, హిందూదేశ స్థితిని ఇంగ్లండులో నివేదించెదమని, పలికిరి. రైనాల్డుగారి ప్రబోధమువలన, సత్వరఫలము గలుగకున్నను, దేశపు నిజస్థితి తెలిచి బ్రిటీషువారు దెలుపుట కవకాశము నాల్డు, బెన్సుగార్ల సంతృప్తి కవ

డిప్టీ కలక్టరుల రాజీనామా

దుర్లబాయి దేశాయి, మురార్జీ దేశాయి అను డిప్టీ కలక్టరులు యిరువురు బొంబాయి రాష్ట్రమున తమ పదవుల రాజీనామా నిచ్చిరి. వారిని ఆధిపందించుటకు మారకులో 25 తేదీని జరిగిన బహిరంగ సభల గూర్చి ప్రేమెనువారు పంపి వార్త బొంబాయి క్రానికలు పత్రికలో యిట్లు గలదు. "గత రెండునెలలలో నుమారు 35 గురు దేశాభిమానులేను జెయిలుకు పంపిరి. నా మన సంత వేదనకును, దైవమునకే యెరుక. నేను చిన్నప్పటి నుండియు మానమననే నాహృదయమున పెంపొందించుచుండును. కానీ ఉద్యోగమునం దున్నంతకాలము ప్రభుత్వము వారి యొగని విశ్వాసముతో ప్రవర్తింపవలెనని యెంచి యిష్టములేనిందులనేకము బలవంతముగ చేయబడిన వచ్చెను. గత కుక్రవాతోష్టవరకు అట్లే యుంటిని కాని, నా మనోభార మధికన విడవ రాజీనామా నీ యక తప్పి నది కాదు. దిద్దుబాటు దేశాయి గారు నుడి నుడి వీరు 26 ఏండ్లు ప్రభుత్వోద్యోగము చేసి ప్రభుత్వ నిర్బంధవిధాన నిరసనముగ నేడు రాజీనామా నిచ్చిరి. ప్రభుత్వమువారు నెల విచ్చియు, పింఛనిచ్చియు న స్వీకరింపదలచిరి. కాని వీరంగ ఆనందు, అమరేశు, ధామారు, పుర ములందు లాభి రాజ్యములన కలిగిన దుర్గంతములను నేను మరచజాలను. 26 ఏండ్లు ప్రభుత్వోద్యోగము చేసి విడవ నావిధి నాకు లేదని నేను అని దేశాయిగారు నుడివిరి.

ప్రస్తుత రాజకీయస్థితి

రాజప్రతినిధిగారికి

భారత వాణిజ్య పారిశ్రామిక సంఘములవారి

సమష్టి విజ్ఞాపన

దీర్ఘ, మే 28:—శ్రీయుతులు లాలా శ్రీరాం, (ఇండియన్ చేంబర్స్ ఆఫ్ కామర్స్ అండ్ ఇండస్ట్రీ) ప్రెజిడెంట్, జుహాపూర్ (ఉపాధ్యక్షుడు), సర్ ఫుల్కర్ ప్రదాన్ థాకూర్, డాన్, జి.డి. బిర్లా, సర్ చునిలాల్ మెహతా, లాల్ బహాయ్ శి, డి. పి. కైతక్, అంబాలాలో సారాభాయ్, బి.దాస్, చణ్ద్రశేఖర్ జగ్దల్, బొంబాయి ఇండియన్ మర్చెంటు చేంబర్, సాత్ ఇండియన్ చేంబర్ ఆఫ్ కామర్స్, మదరాసు, ఇండియన్ చేంబర్ ఆఫ్ కామర్స్, కలకత్తా, బెంగాల్ నేషనల్ చేంబర్ ఆఫ్ కామర్స్, బర్మా ఇండియన్ చేంబర్ ఆఫ్ కామర్స్, రంగూన్, అహమదాబాద్ మిల్ ఓనర్స్ అసోసియేషన్, మరాఠ్ చేంబర్ ఆఫ్ కామర్స్, బొంబాయి, బులియన్ ఎక్స్చేంజ్, బొంబాయి సాత్ ఇండియన్ ప్రెజ్-సిక్స్ మర్చెంటు అసోసియేషన్, కలకత్తా, సీటివ్ స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ అసోసియేషన్, బొంబాయి, ఇండియన్ ప్రెజ్-సిక్స్, కలకత్తా, మైసూరు చేంబర్ ఆఫ్ కామర్స్, బొంబాయి, మరాఠ్ అసోసియేషన్ మదరాస్, జ్యూలు డిలటర్స్ అసోసియేషన్ తెలంగాణ ప్రొకర్స్ అసోసియేషన్ కలకత్తా, సీడ్స్ ప్రెజ్-సిక్స్ అసోసియేషన్ కలకత్తా, జ్యూట్ షేలర్స్ అసోసియేషన్ కలకత్తా, ఇండియన్ ప్రాడ్యూసర్స్ అసోసియేషన్ కలకత్తా, బైయర్స్ అండ్ పిల్డర్స్ చేంబర్ కరాచీ, ఇండియన్ మర్చెంటు అసోసియేషన్ కరాచీ, ఇండియన్ టీప్లాంట్స్ అసోసియేషన్ జల్పూరి మున్సిపల్ సంఘముల అధ్యక్షులును ఉపాధ్యక్షులును ఈ ప్రకటనములపై సంతకములు చేసిరి.

భారతదేశమునందు వాణిజ్యములను పరిశ్రమలను సముఖ్యులైనవారందరూ కూడ దీనిమీద సంతకములు చేసి ముద్దాడు.

ఈవిజ్ఞాపనలోని ముఖ్యవిషయములు

అధినితేజస్వాంత్ర్యము నొసగుటగూర్చి బ్రిటన్ ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయముగా వెంటనే ఒక ప్రకటన చేయవలెను. పుండు టేబుల్ గాంధీ మహాత్ముని ఆహ్వానింపవలెను. ఆస్ట్రేలియా నాదా మున్నగు అధినితేజములు ఇష్టము, ఎట్టిసాత్తంత్ర్యము ననుభవించుచున్నవో, అట్టి సాత్తంత్ర్యమునే భారతదేశముకూడ అనుభవించగలదని పూచీ నిచ్చుటకు తగిన విధానమును ఈ రపుండు టేబుల్ సభలో నిర్ణయపరచవలెను. అనునదియే యీ ప్రకటనలోని సారాంశము.

ప్రకటనలోని వివరములు

ఈ ప్రకటనను మీరు రాజప్రతినిధికి పంపిరి కనుక మున్న భారతదేశసినిగూర్చి వెంటనే తగిన తీరులను నిర్ణయించి జరపవలెనో ప్రబలముగ ఆవరము చేయు తలచుచున్నాము. భారతదేశమునకు చెందని మీరు మనుష్రులముగా కోరుచున్నందు భారతదేశముమీద మీరు అత్యధికాభిమానము చూపుచుండుటకు, భారతదేశమునందలి పరక సంఘముల పక్షం దీనిపై సంతకములు చేసిన మేము మా కృతజ్ఞతను ఎక్కువించుచున్నాము. కావున యీ మా విజ్ఞాపన మీరు అన్యథా భావించరనియును, సరియైన రీతిలో ఆలోచించి దీనికి తగిన ఫలితమునే సమకూర్చు రనియును మాకు గట్టినమ్మకము కలదు. మైమెక్ కమిషనును ఏర్పరచినదిమొదలు నేటివరకును జరిగినవిషయములను సరిగా తెలియజేయుటకు వాటి నన్నిటిని ఎరుగ ప్రకారమువివరించుట సరసమగుచున్నది. మైమెక్ సంఘమును భారతదేశమునందలి అన్ని పక్షములవారును సమ్మతించియుండుట ఆసంఘమునుగూర్చి మేము ప్రత్యేకముగా విషయము ప్రకటనములేదుగాన రామ్మేమాడ్ నాల్గారి ఉపన్యాసమున మేము ప్రధమాంశముగా స్వీకరింపుచున్నాము.

- (1) "రామ్మేమాడ్ కొద్దెలలలోనే భారతదేశము ఒక కొత్త అధినితేజము కాగలదు" అని తెలుపుచు రామ్మేమాడ్ నాల్గారి ఉపన్యాసము.
- (2) 1929 నవంబరు 1 వ తేదీని మీరు చేసిన ప్రకటన.
- (3) 1929 నవంబరు 2 వ తేదీని భారత నాయకులు డిల్లీకిన ప్రకటనము.
- (4) పార్లమెంటులో బెకాగారి సంగిన ఉపన్యాసము. "ఇప్పుడు భారతదేశమున, అధినితేజ ప్రభుత్వము అమలు జరుపుచున్నది." అని 1929 డిసెంబరు 17 వ తేదీన వారొచ్చిన 2 వ ఉపన్యాసము.
- (5) లాహోరులో కాంగ్రెసు మహాసభ జరుగుటకు ముందు 1929 డిసెంబరు 28 వ తేదీని డిల్లీలో గాంధీజీ మీతో సంగతియింప, అది విధులను.

(6) 1930 జనవరి 6 వ తేదీని రస్సెట్ ప్రభువు చేసిన ఉపన్యాసము.

(7) "ఆశ్రయము ఇట్టి దని నిరూపించుట వేరు, దానిని నిడయగలుగుట వేరు. ఆశ్రయమును నిరూపించినంత మాత్రమున అది లభించుట కాబాలయు" అని 1930 జనవరి 2 వ తేదీని మీరు భారతకానసభలో జరిగిన పునన్యాసము.

(8) 1930 జనవరి 30 తేదీని గాంధీమహాత్ముడు కోరిన 11 విషయములు.

(9) గాంధీమహాత్ముడు ఉపన్యాసమును ప్రారంభించుటకు 1930 మార్చి 2 వ తేదీన మీరు వ్రాసిన లేఖ.

ఈ ప్రైవేటుముల నన్నిటిని వరుసగా పరిశీలించినచో యీ మార్పు క్రమాభివృద్ధిగా కలుగుచుండెనని స్పష్టముగాక మానదు. ముక్తనాల్గారు మొదటి ఉపన్యాసము చేసినప్పుడు ఆ తరువాత ప్రధానామాత్యుడు గా నుండకపోయినను ఆ పునన్యాసములను భారతదేశీయుల హృదయములలో ఆకాశిరణము ప్రసరించిన నడుమనిశ్చయము. అది అటుల జరుగక తప్పదు. కార్మికపక్షమువారు త్వరలోనే బ్రిటన్ దేశమున ప్రభుత్వాధికారమును బడయగలుగుట రనియు, కార్మిక ప్రభుత్వ మేర్పడిన పిమ్మట భారత స్వరాజ్యసమస్యను వారు సానుభూతితో పరిష్కరించెద రనియును, భారతదేశీయులందరూ భావించిరి. అటుల వారు భావించుటకు తగిన కారణములుకలవు. కావున ముక్తనాల్గారి ఉపన్యాసము భారతీయులకు చాల ముఖ్యమైనదిగా నుండెను. కావున కార్మిక ప్రభుత్వ పక్ష మేర్పడిన వెంటనే భారతీయులు స్వరాజ్యమును గూర్చి విక్రీతి మొప్పుగా నాలోచింపసాగిరి. కార్మిక ప్రభుత్వము వారు యీ సారియైనను వారు చేసిన వాగ్దానము నెరవేర్చుదరా లేదా అని ఎల్లవారు ప్రశ్నింపసాగిరి. ఇంతకుపూర్వము వారు చేసిన వాగ్దానములను పట్టుకొని వారు భంగపరచి యుండుట చేత కార్మిక ప్రభుత్వము పట్ల కూడ భారతీయులు గట్టినమ్మక ముంచాలక పోయిరి. అట్టి పరిస్థితిలోనే మీరు 1-11-1930 తేదీని ప్రకటనముచేసితిరి. ఆ ప్రకటనము చాల విషయములలో సంయోగస్పదముగానే యుండెను కాన చాలమందికి పూర్వార్థసంబంధముబట్టి దానియందెట్టి సమకమును కలుగలేదు. గాని మొత్తముమీద దేశీయులందఱును మీ ప్రకటనమును మనుష్రులముగా నామోదించిరి.

దేశజులు మీ ప్రకటన నామోదించుట

వాతీయవారు పక్షమున గాంధీ మహాత్ముడును, జనపాలిలో సెనాపాగారును, మితవారుల పక్షమున, రై.ఆ. శ్రీనివాసశాస్త్రి, సర్ తేజబహదూర్ సమ్రాగాయ్యులూ కూడ డిల్లీలో చేయబడిన ప్రకటనముమీద సంతకముచేసిరి. ఈ విధముగా అన్ని పక్షములవారును ఆ ప్రకటనముపై సంతకములుచేసి యుండినను మీరుచేసిన ప్రకటన ముని ర్ధారణగా లేదని దేశీయులు విమర్శింపక పోలేదు. అందులో ముఖ్యముగా అధినితేజస్వాంత్ర్యమును గూర్చి మీరు విపులముగా తెలిపియుండలేదు. రపుండు టేబుల్ సభలో జరుగు పని గూడ మీరు స్పష్టపరచియుండలేదు. భారతదేశమునకు, ఎప్పుడు ఎటుల అధినితేజ స్వాంత్ర్యము మియ్యబడునని, ఇప్పుడు చర్చించుటకు కాలాతీతమైనదని భారత నాయకులు భావించుటచే, ప్రస్తుత స్థితియందలి ప్రధానాంశము. అధినితేజ స్వాంత్ర్యము భారతదేశమునందు వెంటనే యేర్పరచబడునను విషయము నిర్ధారణయైనచో గాని బ్రిటన్ భారతదేశముల వారికి గౌరవప్రదమైన సమాధానము గలుగనేరదని భారతదేశమునందు దన్న రాజకీయపక్షముల వారు కూడ ఏకగ్రీవముగా తెలియుచున్నది.

కావుననే డిల్లీలో నాయకులుచేసిన ప్రకటనయందు కొన్ని అంశములు స్పష్టముగా తెలుపబడినవి.

భారతసమస్యను నిజముగా పరిష్కరింపవలెననియే, బ్రిటన్ ప్రభుత్వమువారు కోరుచున్నయెడల డిల్లీ నాయకుల ప్రకటనలోని విషయములను వారు ముఖ్యముగా నెరవేర్చవలసి యుండును.

ఈ తరుణమునందే లండన్ నగరమునందు పార్లమెంటు సభలో ఒక ముఖ్యమైన చర్చజరిగినది. మీరుచేసిన ప్రకటనలో కొన్ని అంశములు సందిగ్ధముగా నుండుటచే వానిని స్పష్టపరచవలెనని లాల్ బహాయ్ థాకూర్ ఇండియామంత్రి బెన్ గారినికోరిరి.

"రాజప్రతినిధి ప్రకటనకు భారతనాయకులు చేసిన వ్యాఖ్యానము సరియైనదే" అని బాగ్ గిరడుగగా బెకాగారు తగినసమాధాన మియ్యలేదు. కావున ఆ చర్చవలన యీసంశయము కొంచెమైన తొలగ లేదు. ఆ సభలో బెకాగారు చేసిన ప్రసంగము భారతీయుల ఆశలను చాలవరకు బలపరచగలిగియుండినను, యీసంశయములను వెంటనే తొలగింపవలెనని కూడ ఎల్లవారును కోరసాగిరి. వెంటనే అధినితేజ స్వాంత్ర్యము మియ్యబడవలెనని భారతీయులు కోరుచుండిరి. అట్టి ఉద్దేశ్యముతోనే మీరు 1-11-29 తేదీన ప్రకటన చేసియుండిరిని భావించి అన్ని పక్షములవారు మీ ప్రకటన నామోదించిరి, యీసంశయమును తొలగించుటకే గాంధీ మహా

త్ముడు దీనినిగూర్చి మీతో స్వయముగా సంభాషించెను. గాంధీజీని మీకును జరిగినసంభాషణలో గాంధీజీకోరినరీతిని నిర్ధారణగా తెలుప నవకాశములేదని మీరు స్పష్టపరచితిరి. ప్రస్తుత స్థితిలో గాంధీజీకోరిన మరతులను నెరవేర్చుట కవకాశము లేదని మీరు భావించి యుండవచ్చును.

అటుల నిర్ధారణగా తెలుపుటకు చట్ట సంబంధములగు నిర్ణయములెన్నియైన నుండినను వానిని అతిక్రమించుటకు ప్రభుత్వమువారికి కొంచెమైన నవకాశములేదని మేము నమ్ముచాలము. మరియును అధినితేజ స్వాంత్ర్యము భారతదేశమునందు దిదివరకే అమలులో నున్నది అని బెన్ గారు నుడివిన వాక్యమును సద్భావములను క్రియాయోగముగను రుజువుచేయుట దొరతనమువారికి సాధ్యపడలేదనిగూడ మేము నమ్ముచాలము. అటుపిమ్మట జరిగిన విషయములనుబట్టి దొరతనమువారు ఎంతవరకు సద్భావములను వెల్లడించినదియును స్పష్టమగుచున్నది. మైమెక్ సంఘమువారి నివేదిక యంతవరకు ప్రకటింపబడక యుండుటచేత తాను కోరినరీతిని మీరు వాగ్దానము చేయుటకు మీకును బ్రిటన్ దొరతనమువారికిని యిబ్బందులేమై నుండవచ్చునను అభిప్రాయముతో అటుపిమ్మట గాంధీజీ మిమ్ములను 11 మరతులను కోరెను.

మహాత్ముని 11 మరతులు

- (1) ముద్యపాన నిర్మాణము.
- (2) మారకపు రేటును 18 పెంపులకు తగ్గించుట.
- (3) భూమిశిస్తులో కనీసము నూటికి 50 వంతునైన తగ్గించుట, దానిని కానసభయొక్క పరిశీలనకు లోబరచుట.
- (4) ఉప్పుపన్నును రద్దుచేయుట.
- (5) సైనికవ్యయమును కనీసము 100 కి 50 వంతునైన తగ్గించుట.
- (6) కోరికగ చేయుటవలన ఆదాయము తక్కువయగునగాన దాని కనుగుణముగా విక్రీతి పెద్దతరములను పుచ్చుకొనుచుండు ఉద్యోగుల తీతములో కనీసము 100 కి 50 వంతునకు తక్కువకావడం తగ్గించుట. విదేశీవస్తువులపై పన్నువేయుట.
- (7) కోస్తాలో బ్రాఫిక్ రిజర్వేషన్ బిల్లు నామోదించుట.
- (8) హత్యనేరములకు శిక్షింపబడినవారలను తప్ప తక్కిన రాజకీయ ప్రైడిలనందరిని విడుదలచేయుట.
- (9) ప్రస్తుతము అమలులో నున్న రాజకీయ కేసుల నన్నిటిని ఉపసంహరించుకొనుట. 124 (ఎ) క్లౌక్ 1818 (8) రెస్ట్రీక్టెడ్ మున్సిపల్ కమిషన్ కానసములను రద్దుచేయుట, ప్రవాసమునందున్న భారతీయుల లండనును మరల స్వదేశమునకు వచ్చుట కను మతినిచ్చుట.
- (10) పోలీసు సి. ఐ. డి. కాకును తీసివేయుట, ఆకాకును కానసభకు పరిశీలనక్రింద చేర్చుట.
- (11) స్వరక్షణము కొరకు ఆయుధముల ధరించుటకు తై పెంపుల నిచ్చుట. దానినిగూడ కానసభకు పరిశీలన క్రింద చేర్చుట.

ఈ విషయముల విక్రీతి సులభమైనవే యైనను భారతదేశమునకు మి ప్రధానమైనవిగ నున్నవిగాన, వీటి నైన రాజప్రతినిధిగారి సేరవేర్చినచో, యిటుపైని సత్త్వాగ్రహమును గూర్చిన ప్రస్తావనచే అతనిచెప్పబడదు. ఏసభలో నైనను సరే, భారతీయులు తమ కోరికలను అభిప్రాయములను స్పష్టముగా తెలుపుటకు సంపూర్ణస్వాంత్ర్యముందునో అట్టి సభలలో కాంగ్రెసు ప్రతినిధులు పాల్గొనుటకు కూడ ఎట్టి అడ్డంతుల ముండదు * * * ఈ విషయములలో ముఖ్యములైన వానిని కొన్నిటిని ప్రస్తుతము నెరవేర్చి తక్కినవాటిని సాధ్యమైనంత త్వరలో నెరవేర్చదమనివారు వాగ్దానము చేసినను కూడ రపుండు టేబుల్ సభలో పాల్గొనుటకు గూర్చి ఆలోచించుటకు నేను సమ్మతించెదను" అని గాంధీమహాత్ముడు యంగ్ ఇండియా పత్రికలో 2 సంచికలో వ్రాసియుండెను. మహాత్ముడు కోరిన యీయంశములన్నియు న్యాయసమృతములే యని అంగీకరింపక తప్పదు. ఆ క్రొత్తవిషయములు కావు. భారత పితామహులైన భాయ్ నాగోజీ కాలమునుండియు గూడ యిట్టి యున్నవి.

వీనిలో 6 విషయములను గూర్చి పునర్విచారము, దేశమునందుకూడ నిరంతరమును చర్చ జరుగుచున్నది. ప్రజలు తమ అభిప్రాయములను వెల్లడించుచునే యుండిరి. కావున వీనిని నెరవేర్చుటలో ఎట్టికష్టమును కనుపడదు. కాని దురదృష్టమున దొరతనమువారు అటులచేయుటకంగీకరింపలేదు. ఈ కోరికలు న్యాయమైనవే యనిగూడ వారొప్పుకొనలేదు. భారతదేశమునందు అధినితేజ స్వపరిపాలనను యిదివరకే అనులొందున్న దను విషయమునందు ప్రజలకు గట్టినమ్మకము కల్గుటకు తగినరీతిని దొరతనమువారు పనిచేయకపోవుటయేగాక ప్రజల అభిప్రాయములకు కేవలము విరుద్ధమగురీతిలో దొరతనము వారు పనిచేయుటానియున్నారని ప్రజలుపూర్తిగా నమ్ముటకు

తన రీతిని వారు వ్యవహరింపసాగిరి. భారత కాపనసభలో మిర్రాసంగిన ఉపన్యాసము వలనను ఆంగ్ల దేశమున రసవత్ ప్రభువాసంగిన ఉపన్యాసమువలనను రవుండుటేలిత్ సభమైన భారతీయులు పెట్టుకొనిన ఆ కేవలము నిరాధారమే అని పూర్తిగా విడితమైనది.

ప్రభుత్వమువారి నూతన దృక్పథము

ప్రభుత్వమువారి నూతనదృక్పథమునకు శ్రీయుతులు రామానంద ఘట్టేనుభావ చంద్రబోనుగార్ల నరేంద్రచేయుట మొదటి నిదర్శనములుగా విరచింపబడినవి. దీని నాయకుల ప్రకటనను మొదలు నిరసించినవారుకూడ పిమ్మట దాని నామోదించి సాగిరి. 1-11-29 వ తేదిన మిరుచేసిన ప్రకటననుగూర్చి సంకయించుటకు అంతరకు వెనుదీయుచున్నవారుకూడ యిప్పుడు పూర్తిగా సంకయింపసాగిరి.

ఎట్లులేనను రవుండుటేలిత్ సభకు వెళ్లుటయే మంచి దని భావించుచున్నవారందరికిని కూడ టారిఫ్ బిల్లు పరిష్కారముతో అన్ని సంకయములు తీరిపోయినవి. ఆశయ నిరూపణ మేరకు, దానిని బడయుట వేరు ఆన విషయము అందరిని కూడ బాగుగా విడితమైనది. సాధ్యమైనంత త్వరలో భారత దేశమున అధినివేశన స్వాతంత్ర్యము నెలకొల్పుటయే బ్రిటన్ దొరతనమువారి నిశ్చితార్థిప్రాయమైనచో ఈ 11 అంశములలో కొన్నిటిని నెరవేర్చుటకు వాతేల వెనుదీయవలెను? అని ఎల్ల వారును ప్రశ్నింపసాగిరి. భారతదేశమునకు వారు నిజముగా అధినివేశన పరిపాలనమునే యిప్పుడెడల గాంధీజీ కోరిన 11 హంశములను అంగీకరించుటకును, తిరస్కరించుటకును, భారత స్వరాజ్య ప్రభుత్వమువారికి సంపూర్ణసాతంత్ర్య మేర్పడును. అట్టిచో ఈ అంశములను నెరవేర్చుటకు దొరతనమువారి సంతకం యింపవలెను? అధినివేశనస్వాతంత్ర్యత్రైకమునకు నిజమైన అర్థము ను మేము గ్రహించినంతవరకు ఆ స్వపరిపాలనమువలన నిట్టి హక్కులే కలుగవలసియున్నవి. కావున ప్రభుత్వప్రకటనము కల్ల బొల్లి వాగ్దానమే కానియెడల వారిట్లు వెనుదీయుట కెట్టి కారణము కనబడదు-అని ప్రజలు తలంపసాగిరి.

బ్రిటన్ దొరతనమువారు మనకు అధినివేశన స్వాతంత్ర్యము నియ్యదులనుకొనలేదు. అది యిప్పుడు మనకు లభింపదు. అది 1, 2 శతాబ్దములకు ఆపలనైన లభించునో లేదో తెలియదు. అని సామాన్యప్రజలు కూడ స్పష్టముగా తెలిసికొనిరి.

ఇట్టి నిరాధారపు వాగ్దానముల నమ్మియుండుటకు యింగ్లీషు కలవాడెవ్వరును సమ్మతించవలదు.

స్వరాజ్యముబడయుటకు సత్యాగ్రహ మొక్కటియే సాధనమని నాయకులు నిశ్చయించిరి. దానిస్వరూపము మాత్రమే నిర్ణయింపబడవలసి యుండెను. లవణ సత్యాగ్రహము ప్రారంభింప దగినది గాంధీమహాత్ముడు నిశ్చయించెను. దేశీయులలో కొన్ని పక్షముల వారు, స్వయముగా యాసత్యాగ్రహమునందు పాల్గొనజాలక పోయినను, దీనియందు సంపూర్ణముగా సానుభూతితో నిర్ణయించుకొనిరి. ఇదియే ప్రస్తుతస్థితి. దేశము నాయకులలో బూటకపు నాయకులు కాని వారందరు కూడ, అనగా ఏదో ఒక పక్షమువారి విశ్వాసమునకు పాత్రులును నాయకులను వారందరుగూడ యీ ఉద్యమమున కనుకూలురై యున్నారు. అట్టివారిలో సత్యాగ్రహమునకు ప్రతి కూలురు ఒక్కరును లేరు. కాపనములనుధిక్కరింపవలెనని భారతీయుల తల కోరవలెను? అను ప్రశ్న కలుగుట సహజము. తలలు పగులునట్లు చెప్పులు తివ్వవలెననియు, కారాగృహమునందు కష్టముల ననుభవించవలె ననియును విసేదముతో అకు కోరువారెవ్వరైన నుండురా? అట్టివారెవ్వరు నుండరు. భారతీయులకు గత్యంతరము లేకపోవుటవలననే వారు సత్యాగ్రహము నవలంబింపవలసివచ్చెను. మిక్కిలి పట్టుదలగల మితవాదియైన ప్రభుత్వమువారికి సహాయము చేయుటకు యిప్పుడు అతనికి కొంచెమైన అవకాశముగల్గుటందపోవుటకు దొరతనమువారి భాగ్యము. దొరతనమునందు ప్రజలకు నమ్మకము పూర్తిగా తొలగినది. బ్రిటన్ దేశమునందు గల రాజకీయ పక్షములైన భారతీయులకుగల అపనమ్మకము ఇప్పుడు మరింత ప్రబలమైనది.

మిరుచుందు మాకు అధికగౌరవము కలదు

వ్యక్తిపరముగా మిరుచుందు మాకు అత్యధికమైన గౌరవము గలదు. భారత సమస్యను పరిష్కరించుటకు మిరు చాలక్కపి సభ్యులని మేమెరుగుదుము. ఈ వివాదము అంతరింపవలెనని మిరుచికిని కోరుచున్నారనికూడ మేము గ్రహించకపోలేదు. కాని దేశభక్త్యయమునకు కేవలము ప్రతికూలుడగు వ్యక్తి రాజప్రతినిధిగా నుండియెడల జరుగదగిన చర్యలు మిరుచిదేశ హితంకరుడు రాజప్రతినిధిగా నుండినప్పుడే జరుగుచుండుట కేవలము సంతాపకరముగ విషయమని మేము మిరు చు స్పష్టపరచుక తప్పదు. దేశమునందు చాల చోట్ల పురుషులైనను కొన్ని చోట్ల స్త్రీలైననుకూడ అతికఠినముగా లాఠీలు ప్రయోగించెను. అందువలన కొన్ని చోట్ల ప్రజలు ఆగ్రహవేశమున ప్రతికార మొనరించుటకు గూడ సంసిద్ధులైరి. ఆ కారణమువలన పోలీసువారు తుపాకులను కాల్చుటయును, నిరపరాధులను వెక్కుమంది చనిపోవుటయునుకూడ తలపించెను. చట్టముల మీద ఆధారపడిన ప్రభుత్వ విధానమునకు బదులు

ప్రెస్టుముచైనను అది నెనులైనను ఏర్పడుట తలపించెను. ప్రతి కలకు వాగ్దానము మొనరింపబడినది. భారతమాత పుట్టిలలో శ్రేష్టతములను వారందరుగూడ కారాగృహములందు బంధించబడిరి. ఈ చర్యలన్నియును, మిరు చుకూడ చాల అయిత్తులుగానే యుండవచ్చును. వీనివలన మిరు చు అత్యధికమైన సంతాపము కూడ కల్గియుండవచ్చును. మిరు చు పీడిత విధిలేకయే ఆను మతి నిచ్చియుండవచ్చును. కాని ఎట్లులేనను మిరుచుచుతితోనే యివి అన్నియును జరుపబడుచుండెనుట కెట్టిసంతకమును లేదు. ఇట్టిచుస్థితి దేశమునందు కల్గియుండుటకుంట్ల మిరుచుప్రభుత్వముపై ప్రజలనుగూడ నేరారోపణము మరేది యుండగలదు? ఇట్టిస్థితిలో ప్రజలు మొండిచొరవకు గడంగుటలో నేమి వింత యున్నది? ఈదుస్థితిని తొలగించుటకు తగినసాధన మిదికానే కాదు. పరిశీలుటను బాగుగా పరిశీలించవలెను. అధికముగమార దృష్టియుండవలెను. జోదార్మముతో కూడిన ప్రెస్టుము ముఖ్యముగా నుండవలెను.

రవుండుటేలిత్ సభ.

రవుండుటేలిత్ సభ జరుగును. భారతదేశమునందు దన్ని పక్షములవారును రావలెనని దొరతనమువారి పట్టికిని తెల్పుచునే యున్నారు. ఆ రవుండుటేలిత్ సభ వారేవిషయములను గూరివచ్చించెదరో వారు చేయవలసిన పని యెట్టిదియో యెవరికిని తెలియదు.

ఆ సభకు వెళ్లిన భారతీయులు తమ అభిప్రాయములను తెల్పుటతోనే మిన్నకుండవలెనా? లేక పరిపాలనావిధానమును నిర్ణయించుటలో కూడ పీఠ పాల్గొనుట కవకాశముండునా? ఆ సభలో అధినివేశన స్వాతంత్ర్యవిధానము నిర్ణయింపబడునా? అటుల నిర్ణయింపబడినచో దానినిగూర్చి అటుపిమ్మట బ్రిటన్ మంత్రివర్గమువారి సభలోను, పార్లమెంటు సభలోను చర్చ జరుగునా? అను సీమయములనుగూర్చి ఏరికిని తెలియదు. అంతయు అయోమయముగ నున్నది. సిఠిగతు లిటులుండగా రవుండుటేలిత్ సభలో చాల ముఖ్యమైన విషయములు చర్చించబడును. ఆసభకు భారతీయులందరు రావలెనని పదింబదిగ మిరు తెల్పుచున్నారు. భారతీయులపక్షమున ఆసభలో ఆహ్వానిత అని నిలువబడి మాటలాడగలిగిన ఏకైక నాయకుడు కారాగృహమున బంధింపబడియుండగానే యిది అంతయును జూపబడుచున్నది. గాంధీజీ మాచించిన యంశములను తగిన సమాధాన మియ్యబడనేలేదు. గాంధీజీ కోరిన కోరికలే యుక్తియుక్తముగా నున్నవని ప్రజలందరుగూడ యిప్పుటికిని భావించుచున్నాడు కావున యీ రవుండుటేలిత్ సభనుగూర్చి యింకను హెచ్చు వివరములను మిరు తెలుపవలసి యున్నది. ఆ సభలో అధినివేశనస్వాతంత్ర్య విధానము స్థిరపా నెడల ఆవిషయమును మిరు వెంటనే స్పష్టముగా యున్నది. అటుల మిరు తెలిపినచో, యిప్పుడు నిర్ణయించిన పక్షపు సభలో చన

శిము కలగగలదు. ఆసభలో భారతీయులను తెల్పుటతప్ప చేయవలెనని దొరతనమువారు తమకు తోచినట్లు పోషురిం.

నిరారణ చేయబడినచో ఆవిషయము నైన మిరుచుముగా చెప్పవలసి యుండును. భారత-బ్రిటన్ దేశములకు సఖ్యము తొలగకుండ నుండవలెనని మిరు కోరునెడల రవుండుటేలిత్ సభలో చర్చించబడునట్టి విషయములను భారతదేశమునకు స్వపరిపాలనము నిచ్చుటకు చేయబడిన కాలనిర్ణయమును, మిరు స్పష్టముగా తెలుపవలసియున్నది. రవుండుటేలిత్ సభకు గాంధీజీ రానియెడల ఏనుస్వయముకూడ పరిష్కారము గాజాలదు. అని మేముమిరు చు నిస్సంశయముగా తెలియజేయుచున్నాము. "బంధము కుడైన గాంధీమహాత్ముడు రాండుటేలిత్ సభకు వచ్చుటయో లేక అసభలో చేయబడిన పరిష్కారముల నామోదించుటయో జరుగని యెడల ఆసభలో జరిగిన పరిష్కారములు భారతదేశీయుల కెంతమాత్రమును సంప్రదించి గలిగింపజాలవు" అను తీర్మానము 20-5-1930 ని జరిగిన ఫెడరేషన్ సభలో ఆమోదించబడినది. గాన యిదియే భారత వాణిజ్యసంఘమువారి అభిప్రాయ మని మిరు తెలియజేయుచున్నాము కావున నెంటునే రవుండుటేలిత్ సభకు గాంధీమహాత్మునాహ్వానించుచు, బ్రిటన్-భారత ప్రభుత్వములపక్షమున నిరారణగా మిరు చు ప్రకటన గావింపవలెను. అధినివేశన స్వాతంత్ర్యమునుగూర్చిన విధానము ఆసభలో స్థిరపరచబడునని మిరు స్పష్టముగా తెలుపవలెను. నేడు ఆస్ట్రేలియా, కెనడా దేశములు ఎట్టిస్వాతంత్ర్యము నుభవించుచున్నచో అట్టి స్వాతంత్ర్యమునే భారతదేశము కూడ బడయగలదని మిరు తెలుపవలెను. మిరుచి ప్రకటనను చేసినచో యీ సత్యాగ్రహసమరము విరమింపబడును. గాంధీమహాత్ముడు కూడ మిరు తోడ్పడగలడు. అటుల మిరుచు చేయనియెడల యిదిగరకు మిరుచేసిన వాగ్దానములన్నియును మిరుచు వాగ్దానములయే భావించవలసివచ్చును. భారతీయులకు మరి కొన్ని సమస్యాయములను మాత్రమే గలిగించి వారి సహకారమును మిరు హెచ్చుగా బడయగోరుచున్నారని కూడ యీ

హింసనలసియుండును. ఇదియే దొరతనమువారి అభిప్రాయమై యుండునని మేము నమ్ముచుండుముగాని ఒకవేళ ప్రభుత్వాభిప్రాయ మిదియేయైనయెడల యిది కేవలము తత్వదానియనియును మిరు చునాగడనియును మేము మిరు చుచేయుటకునుబద్ధియైయున్నది. భారతదేశమునందు ప్రజలలో ఎన్ని అంతరాలములున్నను అధినివేశన స్వపరిపాలనము అను పదమునకు సరియైన అర్థము ప్రకారము గల స్వాతంత్ర్యమునే భారతదేశమునందు వెంటనే ఏర్పరచవలెనని దేశీయులందరును అన్ని పక్షములవారుకూడ ఏకగ్రీవముగా కోరుచున్నారని మిరు మేమిప్పుడు నిరారణగా తెలియజేయుచున్నాము. ఇట్టి పూర్ణ స్వరాజ్యమునుబడయుటకు దేశీయులెట్టి గొప్పత్యాగమునర్పి ననుకూడ అదియల్పమేయగును. కావున ఎట్టి మహాత్యాగమున కైనను వెనుదీయక, ఎట్లులేనను పూర్ణస్వరాజ్యమును బడయవలెనని ప్రజలు దీక్షలుని యున్నారు. కావున యీ యాశయము సిద్ధించువరకు దేశమునందు కాంతిచేకారజాలదు.

శాంతముగను నిష్పాక్షికముగను ఆలోచింపవలెను

ప్రస్తుతస్థితిలో మిరు శాంతముగను, నిష్పాక్షికముగను పరిశీలన చేయవలెను. కఠిన పరిపాలనమే కర్తవ్యమని దూరముగా ఆలోచింపజాలనివారు దొరతనమువారికి తరచుగా ఉపదేశించుచుండురు. అట్టివారు భారత-బ్రిటన్ దేశములకు రెండిటికిని కూడ శతృవులని మా అభిప్రాయముకావున మిరు అట్టివారి సలహాలనుసరింపమాడదు. గాంధీజీని అరెస్టు చేసినవెంటనే ఉద్యమము నశించునని తలంచెడివారు కొందరు గలరు. భారతదేశమునందు విద్యాధికులైనను, సామాన్య ప్రజలైనను ఎక్కువ పలుకుబడిని కల్గియుండుటలో గాంధీమహాత్ముని మించవలిన నాయకుడు మరెవ్వరూ లేడట నిశ్చయమే. ఆ కారణముననే గాంధీమహాత్ముని బోధనలు భారతీయుల స్వాయములలో శిలాశాసనములుగా చిత్రింపబడినవి. కావున వారు సాధ్యమైనంతత్వరలో స్వరాజ్యమును బడయుటకు బద్ధకంబులై యున్నారు. ఇందులకు తగిన నాయకుడు గాంధీమహాత్ముడొక్కడేయని ప్రజలు దృఢవిశ్వాసమును గల్గియున్నారు. గాంధీమహాత్మునిచే 1921 లో ప్రారంభింపబడిన అసహాయోద్యమమునకును 1930 సంవత్సరములో ప్రారంభింపబడిన సత్యాగ్రహోద్యమమునకును పోలిక లేకమైనను లేదు. ఏలననగా అప్పుడు అసహాయోద్యమము చొరచొరా దురంతములు జరుగుటవలన నిలిచిపోయినదేగాని, గాంధీమహాత్ముని నిర్బంధించుటచే నిలిచిపోలేదు. చొరచొరా దురంతములు జరిగినవెంటనే మహాత్ముని నరెస్టుచేసిరి. అప్పుడు గానిలిపివేసినందులకు

దొరతనమువారికి లులు నూర్చులు కలవు. చున్నరీతిని కేవలము పశుబలప్రధానముగ చుట యొక్కటి. ప్రజలను సమాధానపరచి పోడి. ప్రజల సమ్మతమును, సహాయమును లేకుంబలము వలన దొరతనము వారు వ్యర్థ కాలము మాత్రమే పరిపాలింపగల్గుదురు. దీనివలన అపారమగు అనర్థముకూడ చేకూరగలదు. భారతదేశీయుల స్వపరిపాలనమును బడయుటకును, భారత-బ్రిటన్ దేశములకు రెండిటికి లాభమును కలిగించుచుండుటకు తగిన శ్రేష్టమైనపద్ధతి సమాధానపద్ధతియే. కావున బ్రిటన్ దేశపు రాజనీతిజ్ఞులు ప్రస్తుతస్థితిలో అధికమగు దృఢత్వముతో పనిచేయవలెను. ఈ విషయమున మిరు చుచారికి మర్దంగులు కావలెను. భారత జాతీయ నాయకులలో నాలొచించి భారత బ్రిటిన్ దేశీయులకు రెండిటికి శాశ్వతమును పేలుగలుగునట్లు మిరు గౌరవప్రథముగా యాసపరమును ముగింపజేయవలెనని మేము మిరు చు విన్నవించుచున్నాము."

నాయకులకు వండిన ఆహారము నిచ్చుట

వారు నిరశనవ్రతమును విరమించుట బిల్లి మోరా, మే 28-నైటు అంతాలూకు పోలు డాక్టరు త్రిపువన రామగార్లకు శిష్టాశ్రయ కావలెను కేలాగును యియ్యగా వారు వానిని పరిత్యజించి నిరాహారదీక్షను బూనిరి. నిన్న సాయంకాలము వారికి వండిన పదార్థములు నిచ్చుటచే వారు భజించిరి. (ఆ. ప్రెస్)

విదేశవార్తలు

నాటింగుహం ఎన్నికలు

(రూటరు)

లండన్, మే 28:—సర్ ఆల్ఫ్రెడ్ బెన్సెట్ గారు రాజీనామా చేసి నాటింగుహం కేంద్ర పార్లమెంటు ఎన్నికలకు పాల్గొననున్నారు. ఫలితము:—

టి. జే. ఓకోనారు (కన్) 14946 ఎ. ఈ. వార్షిక్ (కార్) 7928 కప్లక్ బెర్క్ (లిబ) 4648 పనిలేనివారి సమస్యను ప్రభుత్వమునకు ఎన్నికలను జరిపిరి. ఓకోనారు గారు కన్వెన్షన్ల అభ్యర్థి అయినను సామ్రాజ్య స్వేచ్ఛావ్యాపార మును ఆపేసింది.

ఇరాకు పెరిషియా రాయబారములు

(రూటరు)

టెహరాన్, మే 28:—ఇరాకు విదేశాంగమంత్రి అబ్దుల్ అజీజ్ బేగ్ అగ్నీజ్వరగారు ఇరాకు వచ్చిరి. పెరిషియాతో భార్యతైత్రితో గూడుకొన్న వర్తకపు టాడంబడికను జేసి కొనవచ్చుట.

స్వేచ్ఛావ్యాపారము

(రూటరు)

లండన్, మే 28:—వెస్టుమిడ్లెండ్ లో ఫిలిపు స్పాడ్ ను సతి స్వేచ్ఛావ్యాపారసభను సత్వెను. ఇది ఏపక్షమునకు జేందదు. బెస్టు టిల్లెటుగా రిఫ్యూజ్ తను వహించిరి. క్రొత్తగా ప్రవేశ పెట్టబడు సంరక్షణవిధానము మాడదని అనుభూతిని జూపవలెనని ఆందోళన ఉపసంహరించిరి.

సింగపూర్

లంక విధిలక చేయబడినవిచ్చెననిరి. ఇంకా చిక్కులన్నిటిని ఆలోచించియు ప్రముఖులను చేయవలసివచ్చెను. ఈ ప్రభుత్వమునకు బెన్సు గారికిని బంపిరి. ఇంతవరకు మరితర అధికారప్రకటనము లేదట. ఆల్టో బరులోపుగ కేంద్రసంఘ మేర్పడి ఈవిషయమునకు సంబంధించిన కాననుమలను జేయదట. విదేశములనుండి ఎంతమందియో వైద్యవిద్యార్థులుగ నమోదు చేయించుకొనుటకు దరఖాస్తుల సంపుటయ్యారు. వారు నిద్యాధికులైనగాని తేర్చుకొనబడరనుచున్నారు.

సార్వభౌముడు స్వస్థతను గాంచుట

(వైరెస్)

రంగు, మే 28:—సార్వభౌముని వాతపు నొప్పులు చాలగూడము నిచ్చెనట. మర్నచేయుటచే ఈగూడము గల్గెననుచున్నారు. కొద్దిరోజులలో ఈ నొప్పి అదృశ్యమగుననుచున్నారు. రాజాగారు చేయవలసిన పనులనుగూడ చక్కచెట్టు కొన గల్గుదు రనుచున్నారు.

గుప్త దానము

లండన్ లో ఎడ్వర్డురాజు అప్పటి నిధిగా ఎవరో దాత 24500 పౌనులను గుప్తదాన మొనర్చెను. ఇంకొక 10500 పౌలనును ఇచ్చెదనునిరి.

పనిలేనివారి సమస్య

(వైరెస్)

రంగు, మే 28:—పనిలేనివారి సమస్యనుగూర్చి జరుగుచున్న లిబరలు పక్షమువారు పాల్గొనరట. ఈ సమయమున ఎన్నికలను జరుపుట లిబరలుకు ఇష్టములేదు. అందుచే ప్రభుత్వమువారికి ఎక్కువ ఓటు లభ్యమగును. ఈ విషయమై అన్ని పక్షములవారును కలసి పని చేయుటలు జరుగునో లేదో సందేహముగనున్నది.

పనిలేనివారి సమస్య

బాల్టియగారు

(వైరెస్)

రంగు, మే 28:—పరిశ్రమలను రక్షించుటకు పన్నులను వేసిననే పనిలేనివారి సమస్యను పరిష్కరించుటకు వీలగుననిరి. ఎక్కువ మొత్తములచే వ్యాపారము వ్యాపించ దన్నమాట నిజమే. కాని బ్రిటీషు మార్కెటులో చతురధరగల పస్తువులు వచ్చి పడుచున్నంతవరకు ఎక్కువ మొత్తములను తగ్గించుటకు వీలులేదనిరి. సామ్రాజ్యములో మార్కెటులు అభివృద్ధిగాంచుటకు బ్రిటీషుమార్కెటులను గాపాడవలెను. సంరక్షక విధానమున్నచోట్ల పనిలేనివారిసంఖ్య పెరిగిపోవుచున్నదనిరి.

ప్రభువుల సభ

భారతదేశపరిస్థితులు

పీలుప్రభుని బెదిరింపు

రంగు, మే 29:—భారతదేశ పరిస్థితులనుగూర్చి చెబుచున్న ప్రభువులసభలో పీలుప్రభు వడిగను. ఇండియా ఏర్పడిన అల్లరులను అడంచి వాటిని అంతమొందించుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమునకు పూర్తిగా తోడ్పడవలెనని పీలుప్రభువుల సభలో చెను. ప్రత్యేకముగ అల్లరులు జరుగుచోట్ల నాయకులను చుట్టుకు బదులు అల్లరులు జరుగు ముఖ్యస్థానములనే ముఖ్యమనిరి. అట్టిసమయ మేర్పడినదనిరి. కాంతరింప జేయవలెననిరి. దేశభాషాపత్రిక ను గూర్చి చెబు ప బడుచున్న ఘటించ న లె న ని రి. ముటచే క్రొత్త విపత్తు ఏర్పడి గొల్లంఘమును సహించరాదు. ఎందుటకు శక్తి వంననలేక గంచవలెననిరి.

ప్రభుత్వ క్రిపరాయణలుగనే ఉన్నాడు. ఆలోచన అక్కరలేదనిరి. మాటిమాటికి రాజ్యో కొట్టబడినను పోలీసువారు చక్కగ పనిచేసేందుకు పోలీసువారిని కొనియాడిరి. ప్రభుత్వమువారు ఎక్కడలేని శాంతమును, ఓరిమిని జూపిరి. విధిలేనపుడు మాత్రమే రుపాకులను ప్రభుత్వము వారు అల్లరులను అడంచుటకు ప్రయోగించవలసివచ్చెననిరి. రాజప్రతినిధి ఓరిమిబట్టి ఎవరికిని కోపమును గలుగచేయకుండ ప్రవర్తించినందుల కొంతయు రప్పెలు ప్రభువు కొనియాడెను.

పలసైనులో బిటిషువిధానము

(వైరెస్)

రంగు, మే 28:—పలసైను పరిస్థితులు అసంతృప్తికరముగ నుండుటకు నివారణోపాయమును ప్రభుత్వమువారు ఆలోచించెదరు. అయితే హ్యాండ్లు మరతులనుబట్టి నివారణసాధనము లుండును. సర్ హోపునింగ్ గారి నివేదిక వచ్చినపిదప పలసైను పరిస్థితిని యభివృద్ధినిగూర్చి భావికర్తమును ఆలోచించెదరనిరి. ఈలోపుగా పలసైను తాత్కాలికముగ ఆఫ్రికాయునుగూర్చి ఆలోచించుచున్నారు. వ్యవసాయముజేసుకొను దేశీయులను తొలగించుకుండ ఏర్పాటులు జేయబడునట. తగిన సంరక్షణక, బాధ్యతను కలగజేసేద మనిరి.

జూన్ 24 తేదిని సామ్రాజ్యపత్రికా సమావేశ ప్రతినిధులను వారి సభలను సార్వభౌమదంపతులు ఆహ్వానించెదరు. ఆదివారం సభ ప్రారంభమగును.

కమ్యూనిస్టు లెవరో బ్రాడ్బెర్న్ పురమందిరమున పోలీసువారిని కొట్టినందుకు రెండువెలలు శిక్షను 40 షిల్లింగుల జరిమానాను విధించిరి.

రాచకీయ నిర్బంధితుల

విడుదల వదంతులు

(బీము సర్వీసు)

లండన్, మే 28:—రాచకీయ నిర్బంధితులను విడుదల జేతురను వదంతులు ప్రజలుచున్నను, ఇది నిజమని నిర్ధారణగుటలేదు. ఈవిషయమై ఏమియు శిప్పకాలమని అధికారిలనుచున్నారు.

భారత బ్రిటీషు సంబంధములలో నూతన శకము జూన్ 8, 10, 24 తారై 8 తేదిని నిర్వచనముచున్నారు. ఇదినిజమో ఊహా శిప్పకాలరట.

ఇండియా-మగూడ ఇంగ్లండునుండి తెలిపొనును వేయటకు ఆలోచించుచున్నారు.

మీరటులో పిక్నెటింగు

వాలంటీర్లు చేర్చబడుచున్నారు

మీరటు, మే 27:—మీరటులో మగవాలంటీరులు కల్లుదుకాణములవద్దను విదేశీవస్త్రపు దుకాణములవద్దను పిక్నెటింగు చేయుచున్నారు. వాలంటీర్లు విరివిగా జేరుచున్నారు (ఫీ. టె.)

అందమైన వెండ్రుకలకు

మీ వెండ్రుకల యందము చాలభాగము పరిశుభ్రపరుచుటచే నాధారపడియున్నది. సామాన్య సబ్బు నుపయోగించుటచే వెండ్రుకలకు పెరుగుదలము నిచ్చి, తలపైన చుండువ్యాధి ప్రారంభమై వెండ్రుక లన్నియు ఊడిపోవుటకు ప్రారంభమగును.

మీకు చక్కని వెండ్రుకలు గల తలను కోరిన, యధము వారమునకోక పర్యాయమైనను వెండ్రుకలను రైట్స్ కోల్ టార్ మంపూ పోషికో శుభ్రపరుచుడు.

WRIGHT'S COAL TAR SHAMPOO POWDER

ఇండియా, బర్మా, సింగపూ దేశములందును అన్ని మందుల సాఫులందును, బజారుందును పొట్లములుగా ఆమ్ముబడును.

Sole Representative for India Burma and Ceylon.

T. S. R. GILLET,

Stronach House, Graham Road, Bombay.

ప్రజాసాహిత్యము

తుమ్మలచెరువు

(ఒక విలేఖరి)

మే 26:—నన్ను ఆడినను సాయంత్రము 6 గంటలకు తుమ్మలచెరువునందొక బహిరంగసభ సమావేశమయినది. శ్రీయుత పరుమారు వెంకటసుందరవరదలుగా రగ్వత్తుల వహించిరి. ప్రభుత్వపు ప్రచారకులగు శ్రీ వారాయణస్వామి వాయడుగారు మద్దపాన నిషేధమును గూర్చి యుపన్యసించిరి.

చీరాల

మే 27:—నన్ను సాయంత్ర మిగ్రామమున నొక పథ శ్రీ యివ్వట్లూరి కామేశ్వరరావుగారి యాధిపత్యమున జడపబడినది. శ్రీ తన్నీరు శృష్టమూర్తిగారు ఖద్దరుయొక్క పైతికత్యమును, స్వాభావికత్యమును, రాజకీయత్యమును, అధికత్యమును గూర్చి యొక దీక్షాపత్యము నొసంగి జనుల మానసంబుల రంజింపజేసిరి. తరువాత శ్రీ శ్రీభాగ్యం ఆదిశేషుగారు శ్రీ జాలగంటి ముక్కారావు, గంటూరు నరసింహారావు గార్లను కారాగృహవాసుల జేసినందులకుగాను ప్రభుత్వము వారి చర్య సక్రమమని ఖండించుచు, వారియొక్క దేశసేవకును త్యాగమునకును వారి నభినందించుచు నొక తీర్మానము నుపపాదించిరి. తీర్మానము యేకగ్రీవముగ నంగీకరింపబడినది. విదేశీవస్త్రదహనముతో సభ ముగిసినది.

(విలేఖరి)

రాజవరం

రాజవరం గ్రామములో 24 మే తేదీన రాత్రి 8 గంటలకు చిత్తరంజన్ సమాజముయొక్క ద్వితీయ వార్షికోత్సవము జరిగెను. శ్రీమతి గ్రీట్ భాస్కరమ్మగారు అధ్యక్షత వహించి అధిక, సాంఘిక, ఆరోగ్య, విద్యాపరిస్థితులను గూర్చి చక్కగ జపన్యసించిరి. సమయమంత్ర మహాలక్ష్మి ఆనుబాతిక గ్రామ శ్రీల తరపున ఆరోగ్య మొసంగినది. మ. రా. శ్రీ దామెర వెంకట్రావుగారు, ఎమ్. ఎ. ఎల్. టి. ఆరోగ్యవిషయమై యుపన్యసించిరి. మ. రా. శ్రీ అడివి శంకరరావుగారు బి. యు. యల్. టి. గృహ పరిశ్రమల విషయమై వెనుకటికి నిప్పటికిని తారతమ్యములను వివరించుచు వాటిని పెంపొందించుటనైన దని చుమత్కరముగ నుపన్యసించిరి.

(ఒక విలేఖరి)

పాఠశాలల గ్రాంట్లు రాజకీయ సంబంధము

(స్వకీయవిలేఖరి)

మద్రాసు ప్రభుత్వమువారి ప్రకటన ఉచితమండలం, మే 27:—గవర్నమెంటువారి దివ్య సహాయమును పొందుచున్న పాఠశాలలగాని ఇతరసంస్థలగాని రాజకీయందోశనములందు కోక్యము కలుగజేసికొన్న యెడల ఎందరు గ్రాంట్లు నిలిపివేయబడును.

అసెంబ్లీ సభ ఎన్నికలు

రాజ్ పు జనవరి నెల 1 వ తేదీన అసెంబ్లీసభ ఎన్నికలు జరుగునని ఇండియా గవర్నమెంటువారు నిర్ణయము చేసిరిని తెలియుచున్నది.

మద్రాసు శాసనసభ

ప్రస్తుత మద్రాసు శాసనసభ జూను 18 తేదీన రద్దు అగును అని గట్టి వదంతి ప్రబలియున్నది. అలా నెలఘటనలగాని ఆగట్టు నెలఘటనలనుగాని క్రొత్త ఎన్నికలు జరుగును. పెట్టెంబరు నెల క్రొత్త సభ్యుల సమావేశము జరుగును.

భారత దేశ వైద్యబిరుదములు

భారతదేశములో అంగ్లేయ వైద్యపరీక్షలం దుర్బలై తీసికొనియొక్క వైద్యబిరుదములను గౌరవించబడము అని బ్రిటిషు మేడికలు కవులులువారు ఇటీవల ప్రకటించియుండిరి. కాని ఇందు విషయమై ఆక్షేపించుచు ఆయా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ శాసన సభవాద ఏమేమి చర్య జరపదలంబిలో తెలియజేయవలసిన దని ఇండియా గవర్నమెంటువారు కోరిరి. ఆయా రాష్ట్ర ప్రభుత్వములవారు తమ సలహాలను తెలియజేయుటకై ముందుగా ఇండియా గవర్నమెంటువారు తమ ఆభిప్రాయ ప్రకాశిక నొకటి తయారుచేసి రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములవారికి అందజేయుచున్నారట.

(శంకరాద్రి)

వసంతమును విద్యాలయము లేపాడి

లేపాడి గ్రామపునర్నిర్మాణ సంఘము తరపున వసంతమును విద్యాలయము, ప్రాథమిక పాఠశాల పాఠశాలయలకు, మే నెల 1 వ తేదీన ఆరంభించిరి. 17 వ తేదీన వాటికి ముగింపబడినది. సుమారు 40 మంది ఉపాధ్యాయులు హాజరు మండిరి. ఆరంభింపఁబడియు, పెనుగొండ నుండియు విద్యార్థి కులు పెక్కుండ్రు, వివిధవిషయముల గురించి యుపన్యసించిరి. చరిత్ర, భూగోళము, ఆధికతాస్రము, సహకారము, వాణిజ్యము, గ్రామ పంచాయతీలు, ఆంగ్లభాష, జోతిషశాస్త్రము, వైద్యము మున్నగు విషయములు బోధింపబడినవి. వసంతమును విద్యాలయమును ప్రసన్ని విదేశీన శ్రీవిజయనగర రాజులవాటి శ్రీ పాపవాళేశ్వర ఆలయమున జరుపబడినది. చిత్రలేఖన కళా ప్రవీణ శ్రీ పి. యల్. వెంకటరావుగారు విజయనగర రాజుల వాటి చిత్రకళా, శిల్పమును బోధి, ప్రాచీన హైందవశిల్ప కళా కళలెత్తు తావలయుయన్న ఆనెలయు ముదపమున గల శిల్పముల విశదీకరించిరి. మిరియు నీవందర్శనమున సహకార సంఘముల పంచాయతీ తరగతులు జరుపబడినవి. కేంద్రములోని గ్రామ పంచాయతీ పథ్యల సమ్మేళనముగూడ జరిగినది. ఇందులకు ధనసహాయ మొసగి సర్వవిధముల దోడ్పడిన శ్రీ పెనుగొండతాళి వోడ్డు వారికి, అధ్యక్షులయిన శ్రీ అగతి వారాయణ రావుగారికిని అనంతపుర సహకారసమ్మేళన సభ్యులకును, అడిగిన యంతమాత్రమున జనుడెంచి కష్టపట్టముల కోర్చి ఉపన్యసించిన విద్యజ్ఞులగును మేము మా మహాభాగ్యక వందములు సల్పుచున్నాము. మరియు స్థానిక సహకార సమ్మేళనపు కార్యదర్శిగారయిన శ్రీ లేపాడి రామచంద్రరావుగారికిని శ్రీకరణ రామకృష్ణప్పగారికిని శ్రీ రెడ్డి తిమ్మప్ప తదితర గ్రామ ప్రముఖులకును వారినర్పిన సహాయములను మా వందనములు విద్యార్థులకు ఉపన్యాసములను సుకేపల్లి కల్లూరు గ్రామములకు రప్పించి అందరించిన శ్రీ మానేపల్లి రామరావు శ్రీ కల్లూరు నం జుండరావు ప్రభుత్వములకు మేమంతయు కృతజ్ఞులము.

1-5-30 తేదీనండి లేపాడి గ్రామమునందు ఆయుర్వేద వైద్యాలయమును స్థాపించి అందులకు వైద్యుని వేతనము నీయ సమ్మతించిన పెనుగొండతాలూకాబోర్డువారికిని అధ్యక్షులయిన శ్రీ ఆ. వారాయణరావుగారికిని గ్రామ పంచాయతీ సభ్యులకును నమస్కరించిరి.

ఆయుర్వేద వైద్యాలయము:—ఆరంభింపఁబడు శ్రీ ఆ. వారాయణరావు బి. ఏ. యల్. యల్. బి.

వసంతమును విద్యాలయము:—శ్రీ యం. వారాయణరావుగారు బి. ఏ. బి. యల్.

గ్రామ పంచాయతీ సమ్మేళనము అధ్యక్షుడు:—శ్రీ కే. యల్. రాఘవాచార్య బి. ఏ. యల్. యల్. బి.

సహకార సంఘ పంచాయతీ శిక్షణాధికారులు:—శ్రీ యల్. నీలకంఠముగారు బి. ఏ.

(ఒక విలేఖరి)

ఆదిమాంధ్ర నాయకుని నిర్యాణము

తూర్పుగోదావరిజిల్లా రాజ్ పు తాలూకా పాన్నునుండ గ్రామవాస్తవ్యులకు ఆదిమాంధ్ర మహానాయకులను నిరంతర దీక్షజు సేవాపరాయణులను దాతలను ఆగు మ. రా. శ్రీ వంధ్రు తాతయ్యగారు 18-5-1930 నల్ల తేదీన తెల్లవారు ఝామున స్వగృహమున కీర్తి శేఖరయ్యరిని వినుటకు దురస్థియు న్నారము.

(ఒకవిలేఖరి)

ఆయుర్వేదభాషణ నోరి రామశాస్త్రిలవారి

క్షీరవర్ధని మొట్టి 1-3 కు 1-8.

తల్లలను చనుబాలను వృద్ధిచేయును. అన్ని వయసులో దొరకును. ఆయుర్వేద విలయయ (దిశ్చన్సు) బెజవాడ.

విజయనగరం డాక్టర్. సమితి వెంకట్రమణయ్య

లీవరు అందు స్ట్రీక్ వ్యాధులకు ప్రత్యేక చికిత్స నిచ్చు నైద్యులు. మద్రాసులో ఖాయముగా నుందురు. ఉత్తర ప్రత్యుత్తరము లన్నియు క్రింది ఆడ్రగినను వ్రాయవలెను. నెం. 27, మాధవపేరుమాళ్ కోయల్ వీధి, మైలాపూరు మద్రాసు.

ధర్మ సరము

తాలూకా బోర్డు సభా సమావేశమును నిల్పివేయుట

మే 27:— 26-5-30 న తేదీన మధ్యాహ్నము 12-30 గంటలకు తాలూకా బోర్డు సమావేశము జనాభా సోఫా మెమోర్ ఫోర్ డ్విజా వామోయగారి యధ్యక్షతక్రింద జరిగినది. సభాప్రారంభములో శ్రీ యం. కులూగూళ్ల వారాయ రెడ్డిగారు ఈ క్రింది తీర్మానము నుపపాదించిరి.

తీర్మానము

ప్రకృతము భారతదేశము స్వాతంత్ర్యము సంపాదించుటకై సల్పుచుండు శాంతిసమరము సరికట్టుటకు ప్రభుత్వము రవలంబించుచుండు దౌర్జన్య పద్ధతుల నీ బోర్డువారు దేశములోని నాయకులను వేసవేలాగా కైల్లకు బావుటను లీనముగ ఖండించుచు అందులో ముఖ్యముగా లోకాత్తైపుడు లగు మహాత్మా గాంధీగారిని నైతము విచారణ గూడ సుక్ష్మ ప్రాతరగ్యలేమగా క్రింద నిర్బంధించినందులకై తమ సంపూర్ణ ఆసక్తులని దేశంబరచుటకు బోర్డువారు తమసభకు నిల్పువలెయదమేకాక తమ బోర్డు కార్యాలయమును మాయనని గాను కార్యాలయభవనముపై బాటియతాకము నెత్తుటగాను తీర్మానించదలెనునది ముపై బాటియతాకము నెత్తుటగాను తీర్మానించదలెనునది

ఈ తీర్మానమును శ్రీమతి జనాభా మెమోర్ ఫోర్ వామోయగారు వైస్ చైర్మెన్ డెంట్ అనుమదింపగా సభ్యులు యె. గౌరవపురస్కరముగ 'శిక్ష'గ్రహముగా నంగీకరించిరి. వెంటనే యధ్యక్షు లు హాజీ జనాభా మెమోర్ ఫోర్ డ్విజా వామోయ గారు కార్యాలయభవనముపై బాటియతాకమును ప్రతిఘటించి వాటి సమావేశమును బాలించిరి. బోర్డు కార్యాలయము గూడ మూసివేయబడినది.

బాటియనిధికి విరాళములు ప్రోగుచేయుట

సాయంత్రము 6 గంటలకు తాలూకా బోర్డు సభ్యులు అధ్యక్షి పాగ్యక్షులు తదితర పాగ్యక్షులు ముఖ్యముగా సభి మహాత్ముని పటము మారెగిపుకొయుగా భజనతోగూడ వైస్ చైర్మన్ కడకు బోయి ప్రభుగోడలంబనకు కైల్స్ యుద్ధాత్మి యలవలనను విరాళములను ప్రోగుచేసిరి.

(స్వకీయవిలేఖరి)

చంద్రా నర్సరీతోటా - నేలం జంక్షన్

నేలం మామడిపండ్లు సంపుటకు తగిన, ఆరగ్యవో అధ్యక్షు, 3 సంచి అంబునూబడిచేయు, ఇంక ఫల అంబుచేయు దణ్ణం ఈ 7½ సీ, వ్యదీ తిర్పారీ పూలపట్టు, 2½ దణ్ణం నీలం నెట్ ఈ 2½, 12 దణ్ణం 1½. క్యాటలాగు ఇంకాం. Chandra Nursery P. O. Salem Junction.

అపాయకరమైన

తైత్త్యభారమునుండి

తిప్పించుకొనుచు

పెప్సె

పేరింపుడు. స్వాగతమును బలమును తెచ్చును.

పెప్సెవోల్లు తైత్త్యభారములను తరిగివేయును. పెప్సె వోల్లులో వేసికొనిన అంబునె అధునికపు టెగ్ క్యాంకోకముగానికి చేసేగావాలను. పెప్సెవోల్లులో నుండు మంటను, నీలులను మును శాంతిపరిచును. ఆగ్నివ్యగారితోస్థి నిక్షల వాగికములన్ని నునునాగనంబుగ కిల్లించును.

దస్త్రులకు, జలంబుకు, గొంతునొప్పి, తొమ్మిదవీరెను మొదలైనవాటికి దివ్యవిధము. పెప్సెవోల్లు చేసేవలెగా వంక కొనుడు.

నుందులంగల్గి నిలియుండును దొరకును. వెల 1.5 కు 1-1.5

కాటపాడు - గుంటూరుజిల్లా

16 తేది సాయంత్రం 4 గంటలకు గ్రామములోని 400 ప్రజలు, గ్రామ పంచాయితీయందు సమావేశమైరి. విదేశీవస్త్ర బహిష్కరణమును గూర్చియు, స్వదేశీవస్త్ర స్వీకరణమును గూర్చియు పలువురు ప్రజలవ్యవహారములు వారిలో సంతాకృష్ట మూర్తిగారున్న కుంకురి వెంకట కృష్ణమూర్తిగారున్న ప్రస్తుతదేశీవస్త్రములను గురించి విచారమును సుపర్యసించిరి. గ్రామప్రజలలో చాలా ఉత్సాహము జనించినది. గ్రామప్రజలలో చాలామంది శిష్టవస్త్రములను ధరించుటకున్నూ, రాత్రులమీద నూలు తయారు చేయుటకున్నూ సన్నుతించిరి. పునఃసానంతరము విదేశీవస్త్రదహనము జరుపబడినది.

(ఒక విలేఖరి)

పెదక లేవలి

శ్రీ సునంద కృష్ణబ్రహ్మకృష్ణగారి ఆధ్యక్షతక్రింద యీనెల 28 వ తేదీన శ్రీమతి సతీజనీదేవిగారి నిర్బంధమునకై ప్రభుత్వవ్యవస్థలను ఖండించుచు ఆమెయొక్క దేశభక్తిని కొని యాడుచును సభలో ఉపన్యాసము లిచ్చుబడినది. సభకు పూర్వము శ్రీమతి దేవిగారి వాయాపటము గ్రామములో బాండు కేళమలో ఊరేగింపు చేయబడినది. సభాసంతరం కొలదిగ విదేశీవస్త్రదహనము చేయబడినది. ఈరోజున వర్తకులందరు చుర్రాణమును మూసివేసిరి. ప్రస్తుతము 15 రాత్రులు పని చేయుచున్నది. తక్కిలీమీదమాదా కొందరు నూలును నడుకు చున్నారు. శ్రీ గాంధీమహాత్ముని ఆదేశమును క్రమముగా నిబంధన ప్రజలు అలంకించి ఆచరణలోనికి తెచ్చుచున్నారు.

విదేశీవస్త్రములను

ఇకల వర్తకులు యీనెల 30 తేదీన బహువచనము విదేశీ వస్త్రములు తెచ్చించుట మానుకొని ప్రమాణపత్రమును వ్రాసి కొట్టారు.

(ఒక విలేఖరి)

ఈదరాడ

24.5.1930 తేదీ గురువారము రోజున మా యీదరాడ గ్రామమున యీ గ్రామ కాంగ్రెస్ వారీయాజమాన్యమున ఉప్పు తయారుచేయుటకై ఊరువెలుపలను ఉప్పు చవుడును తెచ్చి శ్రీ పోలవర స్వామివారి చెరువుగట్టున నుమారు నందల మంది ప్రజలతో ఉప్పును తయారుచేయుచుండగా పోలీసులు వచ్చిరిగాని నిర్విఘ్నముగానే ఉప్పును తయారుచేసిరి. సభలో ఉప్పును వేలం వేయగా యెరుబండి రామచంద్రరావుగారుపాడి రి. మిగిలిన ఉప్పును గ్రామస్థులకు పంచిపెట్టబడినది. ఉప్పును తయారు చేయుచుండగా కడలివాస్త్రపుట్టి శ్రీ చెరుకుమల్లి సీతారావు ఖద్దరునుగురించి విచారముగా ఉపన్యసించి నొకదానిని సాపించిరి.

(ఒక విలేఖరి)

శిర్సామును

ఉప్పాడ

25.5.30 తేదీన కాంగ్రెసు ఆజ్ఞాపారముగా మా ఉప్పాడలో గొప్ప ఉత్సవము జరిగెను. ఆ మధ్యాహ్నము కాకినాడనుండియు తిరుపతి గ్రామములనుండియు వాలంటీరులు వాయకులు విచ్చేసి స్వరాజ్య జండాలుతో ఊరేగి, ఉప్పు తెత్తికలు తెచ్చి ఉప్పాడ బజారులో, ఉప్పునండి వేలము వేసిరి. గొప్పసభ జరిగెను. సభకు నుమారు నాగవేల జనము హాజరైరి. సభకు శివనగరమునుంచి వచ్చిన ముగ్ధి శ్రీ గరిమల్ల నరసింహమూర్తిగారు ఆధ్యక్షత వహించిరి. గరిమల్ల సత్య శిరభావరావుగారి భార్య శ్రీమతి క ర జా దే వి గారు కంఠముగా ఉపన్యసించిరి. లెక్కల పెక్కుమందిస్వరాజ్య లబ్ధిని సాదరి.

ఆసభాధ్యక్షుడు దగు ముగ్ధి శ్రీ గరిమల్ల నరసింహమూర్తి గారికిని, శివపాల్వస్త్ర మూర్తిగారిను మరయొకరికిని ఆసాయంత్రమే సన నులను అందజేసిరి. 28 వ తేదీ సోమవారం ఉదయం ఎనిమిదిగంటలకు ఇద్దరికిని చెరి ఆరుమాసములు శిక్ష నిశ్చయించి మేజిస్ట్రేటుగారు విధించిరి.

(ఒకవిలేఖరి)

పసిబిడ్డలు ఎలప్పుడును రుచికరమైన
“ఓవల్ టైన్” కొరకు వేచియుందురు

పసిబిడ్డలు “ఓవల్ టైన్” యొక్క రుచి, ముగ్ధతనుబట్టి మిక్కిలి ప్రేమించు తరు పసిబిడ్డలకు బలము నిచ్చుటలో “ఓవల్ టైన్” ఘో సమాధిమైనది లేదు.

మన శిశువులకు ఊలు పసిబిడ్డలకు, నృధులకుగూడ సమానమైన కష్టములను కలుగజేయును. ఉభయములు యిది గొప్పబలము నిచ్చు ఆహారపదార్థమై యున్నది.

“ఓవల్ టైన్” సహజమైన బలకరకముగ్ధ పదార్థములు అనగా—పండిన తొల్లరసము, ఆవుపాలు, కోకో మొదలైనవాటిచే తయారుచేయబడినది. ఇది స్వచ్ఛముగ నుండి, కోకోగుచ్చేయనపుడు సహితము మానవహస్తములతో స్పృశించబడలేదు.

మీ బిడ్డలకు ప్రతి నమ ఒకకప్పు “ఓవల్ టైన్” యిప్పుటయే గాక మీరుగూడ పుచ్చుకొని యిట్టి లాభములనే పొందుడు.

OVALTINE

మెదడు, నరములు, కీరముల నిర్మించును అన్ని మందుల హేతులను, బజారులందును దొరుకును ఎ వాలండర్ లిమిటెడ్, లండన్, ఇంగ్లండు.

వారిచే తయారుచేయబడియున్నది.

మాదిరి వాటిని చూచి మోసపోకుడు—ఇతర ఆహార పదార్థములు “ఓవల్ టైన్” అని చెప్పి మోసపుచ్చగలరు. పరి యైన “ఓవల్ టైన్”ను చూచి త్రాగవలెను.

తిరుత్తనివార్తలు

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాంగ్రెస్ ప్రచారము

మే 27:—ఆంధ్రదేశమునందలి అన్ని మండలములకుండును చిత్తూరుమండలమున కాంగ్రెసు ప్రచారము సన్నగిలియున్న దనియు అట్టి నిరుత్సాహమున కెడమీయక ద్వీపశీకృతితో తా సములో కాంగ్రెసు ఆదేశముల కొనసాగించుటకు గాను యోచించి కార్యక్రమము నిర్ణయించుటకై చిత్తూరుమండల ప్రజల సమావేశమును రాగల జూన్ మొదటివారమున నీయూరి యందు జరుపులాగునను శ్రీయుతులం యం. శ్రీనివాసాచార్యులు (గారు తిరుపతి) సి. దొరస్వామిఅయ్యంగారు బి.వి. బి.యెల్ చిత్తూరు) సి. వి. రంగంశ్రీపతిగారు (నారాయణవరం), వి. కే. శోగోపాచార్యులగారు (గాంధీదైవస్థానం - తిరుత్తని) మున్నగు ప్రముఖులతోయు లావణ్యం పొల్పొందు రనియు తెలియుచున్నది.

ఖద్దరుస్తోరు

ఉప్పు సత్యాగ్రహోద్యమ సందర్భమున నిర్బంధితులై తిరుచనాపల్లి చెరసాలయం దుండు ఆంధ్రప్రతిభాధిపతు లగు

విశ్వదాత దేశోదారక కాశీవాధుని వాగ్దేవరావుపంతులు గారి గౌరవార్థ మాపుణ్యశిలనికేర “వాగ్దేవరావు ఖద్దరు నిలయము” నొకదానిని నీయూరియందు రాగల జూన్ మాస మధ్య ప్రారంభించుటకు కొందరు ప్రముఖులు విరివిగా ప్రయత్నములు సల్పుచున్నారు.

యూనియన్ బోర్డు

రాగల ఆడిక్యూటిక తెహ్సీల్దారులకు నీయూరికి లక్షల కొలదిగావచ్చు యాత్రికులకు నీటివసతి గల్పించుటకు, గృహ వసతి గల్పించుటకును నీయూరి యూనియన్ బోర్డువారు విరివిగ ప్రయత్నము లొనర్చుచున్నారు.

బోర్డు హైస్కూలు

ఈ యూరియందలి బోర్డు హైస్కూలును వేసవి సెలవుల అనంతరము రాగల జూన్ మాసము 18 తేదీనాడు తెరిచెదరు. ఏబదివేల రూపాయలు వెచ్చించి కట్టబడుచుండు హైస్కూలు నూతనభవనముల నిర్మాణ మీ సంవత్సరాంత్యమునకు పూర్తి యగుననియు రాగల 1931 సంవత్సరారంభమున హైస్కూలు ను యిప్పు డుండుచోటనుండి అక్కడికి మార్పించెద రనియు తెలియుచున్నది.

తురియాల, మే 27:—తురియాలలో ప్రకటించబడు చున్న దేశభక్తను అను అరవ మాసప్రతివదనంండి రెండువేల రూపాయల ధరావత్తు కోరుచు జిల్లా మాజిస్ట్రేటు నోటీసు ఇచ్చెను. అందుచే ప్రతికప్రకటన ఆపివేయబడినది. (అ.ప్రె.)

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1930 నవంబరు 29-వ తేదీ గురువారము

1. ధాన్యములు

చెన్నపురి బజారు

మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0

2. ధాన్యముల వస్తువులు

మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0

3. కూరద్రవ్యములు

మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0

5. వస్తువులు

మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0

6. కూరద్రవ్యములు

మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0

7. కూరద్రవ్యములు

మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0

8. కూరద్రవ్యములు

మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0
మొక్కజొన్న	12 5 0	13 0 0

Before the MONSOON arrives

వేడివివాన మిశరముమందు దాదాపు తగ్గిన వెంటనే మిశరమునకు గురల శక్తివచ్చుటకును, ఇతరవ్యాధులు చేరకుండుటకు తగుమైన జాగ్రత్త గలిగియుండవలెను.

వాటర్ బెరీన్ కాంపౌండు నందు శరీరమును వృద్ధిచేయగల బలమైన ఓషధులు గలవు. దీని యందు మృగముల నూనెలు చేర్చబడలేదు. అంతయు యంత్ర సహాయముచేతనే తయారుగాబడుటచే, చేతులతో అంటబడలేదు. సర్వజను లుపయోగించదగినది. గత 25 సంవత్సరముల నుండి వైద్యులందరి యామోదమును బడసియున్నది.

బజారులందును, మందులమ్ము సాపులలోను దొరుకును.

WATERBURY CHEMICAL COMPANY

Pharmaceutical Chemists

113-127 West 18th St., New York, U. S. A.

ప్రత్యేకముగ హెచ్చు శిశోష్ణస్థితులుగల ప్రాంతములకే తయారుచేయబడినది. దానివలన గొంతునకు నష్టముల నివారించును.

WATERBURY'S COMPOUND

పనిలేనివారి సమస్య

కామన్సునభిలో చర్చ

(వై లెస్)

దస్త్రీ, మే 27:—కేపు కామన్సునభిలో పనిలేనివారి సమస్యను చర్చించునపుడు ప్రభుత్వమునా రోడిపోవుట పడననుకూలమైనది. అధ్యయనము 20 మందిచేసిన ప్రభుత్వముతరపు ఎక్కువగా ఓటుజేతులు గెలుకొనుచున్నది. లిబరలుపక్షమువారు ఓటుచేయరనుకొనుచున్నది. ప్రభుత్వముతో ఏ సరయిన సహకారమును సల్పనలచుకొన్నచో బునవారము సల్పవచ్చునని ముగిసాల్సివచ్చినది. కామన్సునభిలో పనిలేనివారి కలకు విరుగుజూచుట లేదనిరి. ఒకవేళ ఇతరులు తప్పనిసరిగా జేసిన మేము గూడ సంతోషపడెదమనిరి. యెన్నికలలో డొమినియన్ ఆర్థికపరిస్థితులను గూర్చి కన్సర్వేటివులు ప్రచారము సల్పుచు సామ్రాజ్యమునకు ఆపకారముజేసినవా రగుదుననిరి. కామన్సునభిలో ప్రభుత్వమువారు శక్తివంతులైన చేయవలసిన దానిని అంతకు జేతు గనిరి. డొమినియన్ లుల హక్కులకు భంగములేకుండ సహకారము సల్పుటకు వారిని ఆహ్వానించెదమనిరి. వారి స్వాతంత్ర్యమున కెట్టి యభ్యంతర ముండకుండ జూచెదమనిరి. దానివలన బ్రిటిషు కామన్వెల్త్ జాతులకు విశ్వ రక్ష మేర్పడుననిరి.

ఇండియానుగూర్చిగూడ సంగ్రహముగ ఇట్లు ప్రస్తావించిరి. ఇండియాకు బ్రిటన్ అపుడపుడిచ్చిన ఆభయములను నెరవేర్చుటకు 1929 న కృతనిశ్చయములపై ప్రారంభించితిమి. డొమినియన్ ప్రభుత్వము ననుభవించుటకు ఏర్పాటుచేయ నిశ్చయించితిమి. అంతయు అనుకూలముగ ఏర్పడుచున్న సమయమున అంతయు మొదటికివచ్చినది. ఈసత్కార్యక్రమోద్యమము దౌర్జన్యరూపితముతో గూడుకొన్న ప్రత్యక్షదౌర్జన్యము కంటె ఎక్కువబాధగ నున్నదనిరి. అభివృద్ధికి అడ్డమున్నది. భారతదేశము కమ్యూనిస్టుల నముల ట్టుండ వలెనో

మనకు తోచినటుల ఈ కలవరము చే చలింపక వ్యవహారమును సాగించుచునే యున్నారమనిరి. ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వమునకు ప్రాతినిధ్యముతోగూడుకొన్న ప్రభుత్వ బాధ్యతకు విరుద్ధమున పరిస్థితులకు లోబడుట లేదనిరి.

వీక్షా ప్రభువు 88 ఏట చనిపోయెను. గొప్ప వర్తకుడు ధర్మబుద్ధిగలవాడు.

మోటారు బండిలోనుండి నడిమెడ ఎముక విరిగినను ఆరోగ్య మంతరి ఆర్థరు గ్రీవుడ్డుగారు 27 తేదీని పార్లమెంటుకు వచ్చి తన ధర్మమును నెరవేర్చెను.

త్వరపడుడు!

కొలదివ్రతులు మాత్రమే మిగిలియున్నవి.

ఆత్మకథ

(గాంధీమహాత్మునిస్వీయచరిత్రము.)

ద్వితీయ ముద్రణము

క్రాస్ పైజా, పుటలు ౪౫౦

మేలయిన కాగితము; ముచ్చటలు గూర్చు అచ్చు.

అమూల్యమైన ఈ గ్రంథముగకు

వెంటనే ఆర్డరులు పంపుడు.

శతావధాని వేలూరి శివరామ

శాస్త్రిగారు తెనిగించినది

వెల 12 అణాలు మాత్రమే.

తపాలాఖర్చులు ప్రత్యేకము.

టోకుగూర్చి వారలకు కమిషన్ యివ్వబడును.

ఆంధ్రప్రదేశ్ గ్రామీణులయము, మదరాసు.

లక్ష్మీ సంభవముల గూర్చి అధికారుల ప్రకటనలు

ఆదివారమునాటి వృత్తాంతము.

లక్ష్మీ, మే 27:— ఆదివారమునాడు సత్యాగ్రహుల కనుబొమలను జరిగిన సంఘర్షణను గూర్చి జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ప్రకటన నొందును గావించియున్నాడు. కాంగ్రెసు యూరేగింపుల 'చరిత్ర' నొసగుచు, వారిని నడుపుచున్నారని— హత్రేగంజికి యూరేగింపు గొనిపోవడంబట్టి మొట్టమొదటిసారి మే 14 వ తారీఖునాడు జరిగెను. ఇది హత్రేగంజికి హత్రేగంజికి యూరేగింపు చేరిన గొనిపోవినప్పటికి, నాడువలన యూరేగింపును వేరొకచోటకు గొనిపోవలసిన దనియు నూరేగింపు బయలుదేరుటకు చందము లేక కాంగ్రెసు వారికి కలుపబడెను. హత్రేగంజి ముగ్గురు ఐర్ పియనుల పర్యవేక్షణము. ఇవల సాయంకాలములందు బండ్లు విశేషముగా సంపాదించుచును. వారియు నిలువ రాజకీయపు టూకే గింపుజరుగుచో, కాంగ్రెస్ తరపుల చికాకుగలుగును, పోలీసువారి నోటినును లక్ష్మీ పట్టక యూరేగింపు హత్రేగంజికి గొనిరావడము. ఈ సమయమున పోలీసులు చూపించిన యోగ్యును లక్ష్మీ పత్రికలు ప్రకటించియున్నవి. ఈ రోజునకు చందము లేక బడిన తొమ్మిదిగురు పోలీసులు నిరోధించి, వారినట్లునే, మరునాటికినీ ముదయమునకు కూర్చుండజేసి, పిమ్మట వారిని సమీపపలమునకే గొంపోయి, అట్లు వదలివేసిరి.

22 వ తారీఖునాడు కాంగ్రెసు వారు మరల నొక యూరేగింపును హత్రేగంజికి గొనిపోయిరి. పోలీసు చట్టము ప్రకారము యూరేగింపు నిషేధించబడియున్నను, వారి నాహుతమున వెళ్ల నిచ్చిరి. ఈ రోజున నాయకులకు మాత్రము పద ముగ్గురు మరునాడ రెండువేల ప్రాసెక్యూటర్లు జేసిరి. 25 తారీఖునాడు కూడా పోలీసు లెవెన్సు లేకుండా మరల హత్రేగంజికి యూరేగింపు గొని పోవడము. కోపమున కలిగించు యిట్టి విధానమును గాంచి, అధికారు లాయూరేగింపును అక్రమపు గుంపుగా ప్రకటించి, దానిని చెదరగొట్టవలసి వచ్చెను. చెదరిపోయినను సరియే, వేరొక మార్గమున వెళ్లినను సరియే యూరేగింపువారికి కలుపబడినను, వారు హత్రేగంజి ద్వారానే వెళ్లెదమని భీష్మించిరి. ఈ రోజున నాయకులకు మిత్రాసతి యంతట ఎర్రబు చేయబడిరి. ఇతర నారీయలను రెండుమైళ్ల దూరమునకు తీసికొని వెళ్లి వదలివేసిరి. ఈ రోజున పులో మిగిలిన వారిని పోలీసులు బ్యాటరీల (కన్స్టేబులు మొలకు తగిలిం చు కొనునవి)తో చెదరగొట్టిరి. కొందరు సత్యాగ్రహులు తప్ప మిగిలిన వారందరు పోలీసువారు సమీపించులోగానే పరారి యయిరి. సత్యాగ్రహులలో నిరువురికి కాలను చేయించి విడిగనది. వదిలించి తీవ్రగాయములే తగిలెను. 30 మందికి మిక్కిలి స్వల్పముగా చెబ్బలు తగిలినవి. ప్రాణాపత్తి కలెననుట నిజముకాదు. స్త్రీలును శిశువులును గొట్టబడిననుటయు అబద్ధము. సత్యాగ్రహులు పోలీసులతో తీవ్రముగా పోట్లాడుటచే కొంతమట్టుకు గాయములు తగులుట తప్పని సరియయ్యెను. కాని, అవసరమునకు మించి బలబ్రయోగ మించుకయినను జరిగియుండలేదు. (అ. ప్రె.)

26 వ తారీఖునాటి సంభవములు

లక్ష్మీ పోలీసు కమిషనరు నిన్నటి సంభవములను గూర్చి ప్రకటన నొందును గావించియున్నాడు. 26 వ తేదీ సాయం కాలము రాత్రి 8 గంటలకు అమీనాబాదు చౌకును యూరేగింపు వేకులై యందు ప్రభాసమాహము దాకిరియు, వారు రాళ్లు మొదలగు వానిని విసరిరియు, చాకికి నిష్పందించుటకు యత్నించినందు, దుకాణములను దోచుకొనిరియు, పోలీసులకును వీరికిని చీకట్లో కొట్లాట జరిగినదనియు, అత్యంత గొడవ పోలీసులు కుపాకులను కాల్చిరియు, యిందులకు ఫలితముగా నల్లరు చనిపోయిరియు 30 మందికి చెబ్బలు తగిలినవనియు, పోలీసులలో 14 గురుకు చెబ్బలు తగిలినవనియు, కమిషనరుగారు నడుపుచున్నారని. (అ. ప్రె.)

లక్ష్మీ, మే 27:— మిలిటరీవారు నగరమున కాపలా కాయుచున్నారని, కర్నూళ్ళందరూ అటులాటే పట్టబడెను. 144 క్రింద పథలను, యూరేగింపులు మొదలగునవి నిషేధించబడినవి. ఆయిదములను ధరించరాదను సుత్తర్వులు పదిహేను దినములవరకు నమలులో నుండును. (అ. ప్రె.)

బొంబాయి అల్లరి

కలహము చల్లారిపోవుట

బొంబాయి, మే 28:— కోడ్ల ప్రక్కన పోలీసు పికెట్టు మిలిటరీ పికెట్టులతో అల్లరిచిహ్నులన్నియు మాసిపోయినవి. దుకాణములు తెరవబడినవి. పోలీసులపై ద్వేషము కన్పట్టుటలేదు. ప్రాధుననే హత్యలుగారు పోలీసుకమిషనరు ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుతో రంగమునకు వచ్చిపోయిరి. ఇప్పుడు మిలిటరీ పికెట్టుకూడ తొలగింపబడుచున్నారని. (అ. ప్రె.)

పెషావరు విచారణ

మెట్ కాఫ్ గారి సాక్ష్యము

పెషావరు, మే 27:— డిప్టీ కమిషనరు మెట్ కాఫ్ గారు సాక్ష్య మిచ్చుచు, అసిస్టెంటు నూపరింటెండెంటు రాళ్లు పడినవని తెలియగానే మందుబండ్లను తీసికొనిపోవుటకు తాను సిద్ధునించినని చెప్పెను. పురమునకు చేరగానే ఉద్రేకపూరితు లగు గంపులు కనబడెను. ఒకడు గొడ్డలిని విసరుచుండెను. పరిస్థితులు చూచుటకై సాక్షి మందుబండిలోనుండెను. బండి నిలువగానే రాళ్ల వర్షము కురిసెను. తన మోటారు తిన్నగా పోవుకొని రాళ్లు కురియుట ఎక్కివయ్యెను. దానిని చూచి తాను బాగ్రత్తగా బండి నడుపుచుండెను. అప్పుడు చార్లవాడు మోటారు పైకిలునుండి క్రిందపడి యుండుటయు, మరియొక వ్రాంగుపురిశము నేలనుండుటయు తనకు కన్పట్టెను. తాను జరులను చెదరగొట్టవలెనని ప్రయత్నించెను. కాని వారు స్వాధీన పోలీసులను విలుచుకొనుటయు, లెఫ్టినెంటు సింగునుండి పిస్తోలు లాగి కొనుటయు తనకు పరిస్థితులు విషయించెనని తోప జేసెను. తా నెటులు మందుబండ్లలోనివారికి వార్త నిండజేతునాయని అలోచించుచుండ రాళ్లు తనపై బడెను. తాను మూగియైను. ప్రాణములను ఆస్తిని కాపాడుటకు కాల్యలు అవసరమయ్యెనని అతని అభిప్రాయము.

సిటీ మేజిస్ట్రేటు సదేలాఖా గారు మొదట గుంపు కాంతముగానుండిరి తెలిపిరి. తానెన్నోమారులు మిలిటరీ నుపయోగింపగూడదని అధికారులకు దృఢముగా చెప్పియుండెను.

పెషావరు, మే 28:— కాప్టెన్ కాబ్ గారిని దివాన్ దిననాడు గారు కారదాచట్టమును ప్రతిఘటించుటకు మహమ్మదీయులట్లు పురికొల్పబడిరి. తనకేమైనా తెలియనాయని ప్రశ్నించెను. తెలియదని సాక్షి చెప్పెను. కల్నల్ టకత్, జస్టిస్ నులమాకాగార్లు సాక్షి కాల్య లవరమనియు, కాని యెడ జనులు స్టేవ్ తగులబెట్టెయందు రనియు తెలిపెను. ఎందరికి చెబ్బలుతగిలినవి తనకు తెలియదు. అధికారులు రాత్రి ఎవరికేవలము నామాలుచెట్టినదియు తన కెఱుకలేదు. సీనియరు నూపరింటెండెంటు పూమ్మగారు కూడ పై సాక్షిని బలపరచుచు, కాంగ్రెసు నాయకుల నిద్రి నరెట్టుచేయుటతో అల్లరి ప్రారంభమయ్యెనని చెప్పెను.

పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు జెసరు ఇసోమాంగరు గారు సాక్ష్యమిచ్చుచు, చీఫ్ కమిషనరు ఉత్తరపువీధి తాను వచ్చునప్పటికి, గంపులు నిప్పు చల్లార్చు ఎంజిన్ నడిచి బారులు తీరియుండిరి. వారు ఎందునకును వెనుకకు తగ్గనందున సైన్యమును తేవలసి వచ్చెను. దీనికి మరింత కిసిసింపులు ముందు నడువ జూచినను, మందుబండ్లవలన వారు వెనుకకు నెట్టివేయబడిరి. నిప్పు ఎంజిన్ తమకు నశమయ్యెను. ఈ సోగా పురమునుండి జనులు మరికొందరు వచ్చిచేరుటతోడనే గంపులు కర్రలు, రాళ్లు సోదా బుడ్లతో మిలిటరీవారిని కొట్టబూనిరి. స్పార్లర్ కుపాకులను గూడ లాగిరిన బోయిరి. ఇప్పటికిని ఒక రైఫిల్ అంతులేదు. కాల్యుట యెతరణోపాయమని తోచెను. తన మనస్సుకు 30 మంది చచ్చిరియు, 30 మందికి చెబ్బలు తగిలెననియు తోచెను. సాక్షి ఒక భారతీయోద్యోగినే తనములను శృణానమునకు గొంపోవుటకు నియమించెను. దహనమునకు తాను తర్రు పీయలేదు. అంతట కోర్టులేచెను. (అ. ప్రె.)

పాటియాల విచారణ

—(ః)—

సంస్థానాధీశుల ప్రజల సంఘమువారు బహిష్కరింప తీర్మానించుకొనుట

అహమదాబాదు, మే 27:— సంస్థానాధీశుల ప్రజల మహాసభ కొన్ని సంఘమువారు అమృతలాలు థాకూరుగారి అధ్యక్షతన సమావేశమై ఫిట్ జపాట్రా గారు జరుపుచున్న పాటియాల విచారణయందెట్టి బోక్యముకలుగజేసికొనగూడదని తీర్మానించుకొనిరి. మాంటుఫర్డు నిషేధకయందు నూచింపబడిన విధమున క్రమమగువిచారణ జరుగవలయుననియు తేకున్న పాటియాలమహారాజు నిందాగోపణల నొసర్చినవారిపై తగుచర్య తీసికొనవలె ననియు మరి ఇతర విచారణలను సంస్థానాధీశుల ప్రజల మహాసభవారు బహిష్కరింపవలయుననియు తీర్మానింపబడెను. (అ. ప్రె.)

బొంబాయి

శ్రీయుత మాధవరావు కలాలి కేగారికి శిక్ష

బొంబాయి మే 28:— కల్యాణ్ మేజిస్ట్రేటుగారు శ్రీయుత మాధవరావు కలాలి కేగారికి ఆరునెలల కఠినశిక్షను రు. 150 జరిమానాను విధించిరి. జరిమానా చెల్లించకపోయినచో మరి 6 వారముల కఠినశిక్ష ననుభవించవలెను. (అ. ప్రె.)

పండిత మాలవ్యాగారు

రావల్పిండి వచ్చుట

నిన్న కాంబెలుపూరులో గొప్పబహిరంగసభలో ఉపన్యసించుట

రావల్పిండి, మే 22:— పండిత మాలవ్యాగారు నిన్న రాత్రి కాంబెలుపూరులో గొప్పబహిరంగసభలో ఉపన్యసించిరి. శ్రీయుతులు గోవిందకాంతమాలవ్యా, తివారీగార్లు హజారోలో బహిరంగసభలో ఉపన్యసించిరి. మందుచేయదలచిన పనినిగూర్చి పండిత మాలవ్యాగారిని విలేజరు లడుగగా, ప్రస్తుతము వెల్లడింపబాల నని మాలవ్యాగారు నుడివీరి. (అ. ప్రె.)

సత్యాగ్రహమునకు ప్రోత్సాహ

ప్రచారము

సిద్ధా, మే 27:— సంయుక్త రాష్ట్రములందలి జమీందారులు కాపనోల్లంఘనమును ప్రతిఘటించుటకై గావించుచున్న ప్రయత్నములను వివరించుచు ఇట్టి శ్రయత్నములను వారు జరుపుచుండెదని తెలుపుచు సంయుక్త రాష్ట్రముల జమీందారుల మహాసభ అధ్యక్షులకు నవాబు సర్ మహమ్మదు ముజుల్లాఖానుగారు రాజప్రతినిధికి తంతివార్త పంపిరి.

లాహోరు, మే 26:— కాపనోల్లంఘనమును ఖండించుచు మహమ్మదీయుల హక్కులను ప్రభుత్వమువారు పాటింపవలయునని కోరుచు పంజాబు కాపనసభయందు 27 మంది మహమ్మదీయసభ్యులు గవర్నరుగారికి విన్నపము పంపిరి.

వంగరాష్ట్రము

శ్రీయుత ప్రతాపచంద్ర గంగూలీగారికి శిక్ష

కలకత్తా, మే 27:— బక్రీదు సందర్భమున ఒకవిజ్ఞప్తిని ప్రకటించుటలో పల్లెవరుపేరు వేయవలయుగాను బెంగాల్ సత్యాగ్రహ సంఘమునకు కార్యదర్శియగు శ్రీయుత ప్రభాత చంద్ర గంగూలీగారికి చీఫ్ మేజిస్ట్రేటు మేజిస్ట్రేటు 3 నెలల విడిదొడు విధించెను. రు. 200 ల జరిమానాకూడ విధించబడినది. అది చెల్లించక పోయినచో, మరి 6 వారములశిక్షను లోనుగా వలెను. శ్రీయుత గంగూలీగారిని ఏ తరగతివై దీలలో చేర్చిరి. (అ. ప్రె.)

శ్రీయుత గోస్వామిగారి అరెస్టు

పజ్జుర్, మే 28:— శ్రీయుత గోస్వామిగారు పజ్జుర్ లో నిన్న అరెస్టు చేయబడిరి. (అ. ప్రె.)

విదేశవస్త్రముల దుకాణమునొద్ద పికెటింగు

చేసినందుకు శిక్ష

రవారీ, మే 27:— నిన్న విదేశవస్త్రముల దుకాణమునొద్ద పికెటింగు నడిపినందుకుగాను 16 వాలంటీర్లును అరెస్టు చేసిరి. అందరికిని చెరి యొకనెల శిక్ష విధించబడినది. (అ. ప్రె.)

శ్రీయుత సాహిణిగారి కేసు

డిల్లీ, మే 27:— శ్రీయుత సాహిణిగారి కేసుతీరు 29 వ తేదీకి నాయదా వేయబడినది. (అ. ప్రె.)

సువర్ణసుందరసము
సర్వసేవామేహములకు
సంజీవిదంతిది

ఎటువంటి సహమేహములైనను గురువును, ఇకాజ్కు నులు అనవసరం. నోరుపట్టుట మొదలైన దుష్కర్మములు లేవు. అనేకులు వాడి మెచ్చియున్నారు. 60 ఎండ్లు వైద్యమున అనుభవముగల డి॥ శే॥ వేటూరిసుందరశాస్త్రి గారిచే కనిపెట్టబడినది. వారు విధము మందుతో పంక బడును.

మొ: 50 మాత్రల రు. 50-10.

ఆర్డరు సాయముల, ముక్త్యాల. (కృష్ణ)

మదరాసు ధాన్యముల ధరలు

(28-5-30)

పచ్చిబియ్యము (బస్తా 1-కి పా 164)	రు. అ. పై.
నల్లారుపచ్చిబియ్యము పా తవి ,,	164 18 4 9
,, (కొత్తవి) ,,	164 12 12 9
తెనాలి (కొత్తవి) ,,	164 12 8 9
,, (పాతవి) ,,	164 18 4 9
ఉప్పడుబియ్యము	
మగర (కొత్తవి) ,,	12 0 9
,, (పాతవి) ,,	12 4 9
మిషన్ ,,	10 8 9

నూకలు

రంగూన్ ఆఫీసు రకము :—

ఎ 1 (బ 1-కి పా 202)	18 8 9
ఎ 2 ,,	12 0 9
ఎ 8 ,,	11 0 9
బి 1 ,,	12 8 9
బి 2 ,,	11 4 9
బి 8 ,,	10 0 9
బి 4 ,,	8 8 9
సి 1 ,,	12 4 9
సి 2 ,,	10 8 9
సి 8 ,,	9 0 0

బజారు రకము నెం. 1, 2, 8, 4.

(బ|| 1-కి పా|| 202) 8 8 0 మొ|| 12 0 9 వలకు

రైగాన్ నెం. 1 (బ|| 1-కి పా|| 218) 18 4 9

పుట్టుబియ్యము

తెలుపు (42 పళ్లు గలవి)	12 8 9
నలుపు ,,	17 8 9

గోధుమలు

కంద్యా (205 పాసులు)

రాగులు

బొంబాయి (70 పళ్లు గలవి)	9 0 9
దవనగిరి (65 ,,)	

కాయధాన్యములు

కెనగపప్పు:—

రంగూన్ (బ 1-కి పా 190)	15 8 9
కరాచి (,, 205)	స్టాకులేదు
కలకత్తా (,, 190)	

బెంగాలు కెనగలు:—

పంజాబు (,, 205)	15 0 9
బియా (,, ,,)	స్టాకులేదు
రంగూన్ (,, 190)	

పెసలు:—

రంగూన్ (,, 195)	18 8 9
కంభంపెట్టు (,, 205)	
సింగపూరు (,, 200)	

బటాణి గింజలు (అర్రా ,, 205)	17 0 9
,, (కలకత్తా 205)	16 0 9

ఉలవలు:—

తిరుపత్తూరు (52 పళ్లు గలవి)	6 12 9
కట్టక్ (45 ,,)	6 10 9

కంది పప్పు:—

కాన్పూరు (బ 1-కి పా 205)	17 0 9
కలకత్తా (,, 195)	

మినుములు:—

బందరు (,, 218)	15 4 9
కుంతియా (,, 225)	16 0 9
కలకం (,, 218)	14 6 9

కేసరి పప్పు:—

(మిషన్) నెం. 1 (,, 205)	18 8 9
,, 2 ,,	18 0 9
,, 8 ,,	

అలవండులు (బావా):—

(పెద్దనెజా) (,, 180)	14 8 9
రెడ్ బీన్స్ (,, 190)	10 8 9
అనుములు (మాండలి) (,, 178)	15 0 9

ధనవంతుడు ఖర్చు పెట్టునది 10,000 రూపాయలు!
బీదవాడు ఖర్చు పెట్టునది కొలదిఅణాలు మాత్రమే!
ఉభయులకువచ్చు ఫలము మాత్రము సమానమే!

ఒక ధనవంతుడు చాలజబ్బుగాయించెను. వారివైద్యుడు “మీ కేరీరాలోగ్గము కొంత ఐరోపాదేశము వెడలి, యచట ధూమినుండి వచ్చెడు ఆరోగ్యమైన నీటిని త్రాగవలయు నని” చెప్పెను. ఈ ధనవంతుడు ఐరోపాదేశమునకువెళ్లి, యచట ఆరుమాసములండెను. కొంతకాలమునకు ఆరోగ్యముచేకూరెను. కాని కొన్ని వేలరూప్యములు ఖర్చైయుండెను. హిందూదేశముందు బీదవాడు పైవానివలననే వ్యాధిచే బాధపడెను. అప్పుడు వైద్యుడు “బజారునకువెళ్లి కొలది అణాలు వెల గల ఒకనీసా కృష్ణన్ సాల్టును కొని, కొద్దిగ వేడినీళ్లలో గలిపి ప్రతిదినము ఉదయం పుచ్చుకొనుడు. కొలది రోజులలో యారోగ్యమును పొంద గలవ”ని చెప్పెను. బీదవాడు పైవిధముగచేసి యారోగ్యమును బొందెను. వీరు ఆరోగ్యమును కొలది అణాలు విలువగల నీసా కృష్ణన్ సాల్టుతోను, ధనవంతుడు పదివేలరూప్యములు ఖర్చుచేసి యారోగ్యమును పొనముచేసి, ఆరోగ్యమును పొందిరి. కృష్ణన్ సాల్టుందు ఆరువిధములైన లవణములు కలసియుండి, గర్భము ఉడికితిత్తులు, మలారీయము, రక్తము, అజీర్ణము, బలహీనత, తలనొప్పలు, మలబద్దకము, కీళ్లనొప్పలు, జ్వరము, చర్మవ్యాధులు మొదలైనవాటిని బోగొట్టుగలవు. మీరు బలహీనముగ నున్నపుడు కొద్దిగ కృష్ణన్ సాల్టును ఉష్ణోదకముతో ఉదయముపూట పుచ్చుకొనుడు. కొలదిరోజులలో యారోగ్యవంతులగుదురు. ఈ లవణమును కాఫీ లేక తేనీ జీతో ఉదయముపూట నీసాపైయుండు ఒక చిన్నగీటు వరకు పుచ్చుకొనవలయును.

తయారుచేయునపుడుగూడ చేతితో అంటబడలేదు.

KRUSCHEN SALTS

ఇ. గ్రీఫిత్సు హ్యూగ్స్, లిమిటెడ్.
(స్థాపితము 1756)
మాంజెస్టరు, ఇంగ్లాండు.

డక్కా అల్లరులు

అంగళ్లు లూటీ చేయబడుట

నిన్న మధ్యాహ్నము నగరము కాంతముగ నుండెను. కాని చీకటి పడగానే అచ్చటచ్చట కొందరు ప్రజలను కత్తులతో పొడిచి చంపుచున్నారను వందగులు ప్రబలెను. పొట్టు ఆఫీసు రన్నరు జెనరలు పొట్టుఆఫీసు ఎదుట పొడిచి చంపబడెను. ఇద్దరు దుకాణము మరి కొన్ని దుకాణములు లూటీ చేయబడెను. మిగిలిన బజారు చుట్టుప్రక్కనున్న ఇండ్లగూడ లూటీ చేయబడెను. గండేయవద్ద ప్రజలు ఒక గూర్కారానిద రాళ్లు రుద్దిరి. పోలీసువారు పలువురిని అరెస్టుచేసిరి. సాయములగు పోలీసు భటులు వీధులందు కాపలా కాయుచున్నారు. ఈ అల్లరుల సందర్భమున గాయములు తగిలినవారిలో 40 మంది వైద్యశాలకు తీసికొని పోబడిరి. వీరిలో నలుగురు మహమ్మదీయులు పదిమంది హిందువులు మరణించిరి. తెనెన్నదారుల వద్దనున్న తుపాకులను పోలీసువారు స్వాధీనపరచుకొనుచున్నారు. అర్రునిబజారులో బియ్యం గడ్డల అంగళ్లు కట్టుబడినవి. ఇందువల్ల దాదాపు లక్షరూప్యముల నష్టము కాలిపోయినదని తెలియుచున్నది. (అ. ప్రె.)

ఆత్మకూరు రాజగారి మరణము

హైదరాబాదు, మే 28:—ఆత్మకూరు సంస్థానపురాజు శ్రీరామ భూపాలుగారు నిన్న రాత్రి మరణించిరి. (తంతివార్త)

పెషావరు అల్లరులు

కాంగ్రెసు విచారణ సంఘము

నేడు మధ్యాహ్నము రావల్పిండిలో విచారణ ప్రారంభింపబడుట

రావల్పిండి, మే 27—పిట్రిలునెల 28 వ తేదీని పెషావరులో జరిగిన అల్లరులనుగూర్చి విచారణచేయుటకు శ్రీ. వి. జి. పటేలుగారి అధ్యక్షతనైన భారతీయ కాంగ్రెసు సంఘము వారిచే నియమింపబడిన విచారణసంఘమువారు నేడు మధ్యాహ్నము రావల్పిండిలో మేయరు రోడులో విచారణ ప్రారంభించిరి.

నేడుమొదలు జూన్ నెల 7-వ తేదీవరకును ప్రతిదినమును విచారణ జరుగును చేపు ఉదయమున 11 గంటలకు సాక్షుల పరీక్ష ప్రారంభమగును. (ప్రె. ప్రె.)

144 సెక్షను ధిక్కరించినందులకు శిక్ష

డిల్లీ, మే 27—144 సెక్షనును ధిక్కరించినందులకై 24 తేదీనాడు అరెస్టుచేయబడిన రిమండిలో 6 గురికి చెరి 2 వారముల విడితైదు విధించిరి. తక్కిన యిద్దరికిని (వీరు కాంగ్రెసు వలంటీర్లు) చెరి మూడునెలలు కఠినశిక్ష విధింపబడెను. మొదటి ఆరుగురిలో ఐదుగురు బిర్లాబిల్లులకు జెందినవారు. (అ. ప్రె.)

అశ్వన

రిజువేనేటరు

ఎక్కువవయసును, శక్తిని, జీవము నివ్వగలదు. సరములను, శరీరమును, మెదడును వృద్ధిచేయును. విద్యాపారీణులకును, వ్యాయామం చేయువారికిని యావశ్యకమైనది.

Bengal Chemical & Pharmaceutical Works, Ltd.
Calcutta.

ప్రొ. యంతువారలు:—
ఎస్. జే. యం గౌడ్ అండ్ కో.,
41, బందనపేటి, మద్రాసు.
హాథన్ అండ్ కో.,
కొచ్చిన్.

మోహినీతైలము

5 తులీ మానెగల సీసా 1-8-0-12-0

ప్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.

ఇది మనశ్శాంతి, శుభము, విద్యాధులు, ప్రియము, ఉద్యోగములు మొదలగువారికి ముఖ్యమైనది, విశ్రాంతి నిచ్చును. గుండెల మోహాలన్నియును ప్రాప్తమగుటకు మోహరణముగ పేరి కాపాడును. ఈ తైలమును గల రమణియముగ మహానాన చెప్ప నలవి గాదు. తలకు రాచి దువ్వకొనిన ఇరుపాదగు వారలగుటకు పరిమళము వ్యాపించును. తలలో చుండును పుట్టి నియ్యదు. దీనియందు మోహరణము మహానాన ద్రవ్యములను చర్మ తయారుచేయించి కలకొలిపి సీసాల విక్రయించి మెప్పు జడపి యున్నాము. వేణులు, ఒకసారి వేరినచిన నీజము తెలియగలదు.

అమృతాంజనముడిపో బొంబాయి, మదరాసు.

రోమహరి

డబ్బీ 1 కి రు. 0-8-0 వి. పి. తో 0-13-0

ఈ భస్మమును నీటితో కలిపి పట్టిం చిన రోమములు రెండునిమిషములలో మొదలంటి రాలి పోవును. దీనివలన చర్మము నలుపెక్కుదు, మంటి యుండదు. రోమములు రాలిపోవును.

గజ్జికీతైలము

డబ్బీ 1-కి 0-4-0

ఈ తైలమును నాలుగు పూటలు కాచిన గజ్జి, చీడ, నిలము, జల మొదలగునవి నశించును. తప్పక పనిచేయును.

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

అమృతాంజనము డిపో

బుడ్డి 1-కి నెల 0-10-0 అణాలు

మదరాసు, బొంబాయి.

రోజాపుష్ప లేహ్యము 1533

మలబద్ధమును వారించుటలో శ్రేష్ఠమయినది. కాల, విశేషమును చక్కగా గాగించును, రుచికరమయినది. పథ్యము లేదు. 15 తులీ డబ్బీ రూ. 0-10-0.

క్షయారిష్ట లేహ్యము 4

దస్త, ఉబ్బసము, కఫము, అల్ల, మొదలగు కాన్యకోశ సంబంధమును వ్యాధులను వారించి గుండెను బలము నిచ్చును 15 తులీ డబ్బీ రూ. 1-0-0. వి. పి. ఖర్చులు, ప్రత్యేకముం పి.సి.సి. అందు కో. ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిడే, నెల్లూరుజిల్లా.

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయమున

దొరకు గ్రంథములు

సర్వవత్సరపాఖ్యానము— మల్లంపల్లి మల్లికార్జునశాస్త్రిగారు. అయిదాశ్వాసముల రసవత్ప్రబంధము. అద్భుతకల్పములతో నిండియున్నది. 1-0-0

గురువోధామృతము (వేదసారగ్రంథము)— శ్రీమతి కట్టించి తిరుమలమ్మగారు. భక్తిరసపరిపూరితములగు పాటలు 0-4

లిలకు మహాకేయుని, సంపూర్ణమును జీవితములు— మనోకోండ సర్వనారాయణశాస్త్రిగారు. డిమ్మి 420

పుటలు. 3-4-0

తత్వమచంద్రికా (ప్రథమభాగము)— సన్నిధానము నూర్య నారాయణశాస్త్రిగారు. 1-0-0

సంగీత శమంతకమణి. 0-8-0

మహర్షి దేవేంద్రినాథ. తామరగారి స్వీయచరిత్రము— మొక్కపాటి రామమూర్తిగారు. పరిశీలన క్రియు ముఖ్యముగ జదువలసినది. ఘనరైల్వేకాగితము. పుటలు 214 క్యా

లికోతైండు. (కొన్ని ప్రతులు మాత్రమే కలవు) 2-8-0

ఆంధ్రకబ్బిచింతమణి (సటికము) — పారసంది రామశాస్త్రిగారు 0-12-0

పోషకార్థులు ప్రత్యేకము.

రాష్ట్రభాషాపిండిప్రథమ పుస్తకము— రామానందకర్మగారు 0-8-0

శ్రీరామవిజయము (నాటకము)— కే. వెంకటరమణరావుగారు. 0-8-0

కాళదాంబ, (శ్రీధర్మబోధిని) నాటకము— టి. శ్రీనివాసరెడ్డిగారు. 0-4-0

శబ్దకామిని (నిఘంటువు)— శిరోధూమణము, వేంకటరంగరావుగారు. చాలా పయోగకరము. చేబులో నిమిషము. 1-4-0

ఆంధ్రోద్యమము— మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనసభల అగ్ర్యముల ఉపన్యాసములు, తీర్మానములు చిత్రములు గలవు. 1-8-0

అత్తజ్ఞానాసంఘము— పారసంది జగన్నాథస్వామిగారు. శరీరము విడిచినతరువాత అత్తజ్ఞానాసంఘము చెప్పినది. 2-0-8

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము,

7, తంబుచెట్టిపేటి,

మదరాసు.

ఆంధ్రగ్రంథమాల

7 తంబుచెట్టిపేటి, మద్రాసు.

మద్రాసు విజ్ఞానాభ్యుదయమునకు సాధనములై వివిధవిషయములకు సంబంధించి గ్రంథాల రెండుమాసముల కొక గ్రంథమువంతున బ్రచురింపబడును.

పెలువడిన గ్రంథములు

1. శాస్త్రము (భక్తిసూక్తులు): వృషాధిక, వర్ణేశ్వర, దేవకీనందన, బింటిమిట్టరఘువీర, నారాయణ, కాళిదాస్, బాళరథి, రంగశాయి, రామకారక, రామచంద్ర శతకములు వది యిందు గలవు. ఒక్కొక్క శతకమునకు పీఠికయు, పాఠభేదములును గలవు. (ఈ శతకములు విడిగను దొరకును) 0-5-0

2. చంద్రామృతము (ద్విపద): పాల్కురికి సోమనాథుడు. అనేక తాళపుత్రమృతకలను బరిశీలించి కూర్చిన మూలము. పాఠభేదములు సూచించబడినవి. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు వ్రాసిన పేర్లు ముగిసిన పీఠిక గలది. 0-5-0

3. గంధిమహాద్వైపి జ్ఞానము శాస్త్రము అభ్యుదయశాస్త్రము 0-8-0

4. కమలాక్షి (చిన్నచిట్టకథ): శ్రీ రాయసం వేంకటేశ్వరుగారు, యమ్.వి.యల్.టి. 0-5-0

5. త్యాగరాజస్వామిచరిత్రము (పద్యకావ్యము): శ్రీ వసుమతి కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి కృతము. శ్రీరామభద్రాగ్రామము, గాయకపితామహుడైన సగు శ్రీత్యాగరాజుగారి చరిత్ర మిందు నరనముగ పేర్కొనబడినది. నందరామసారముగ త్యాగరాజుగారు చియించిన కృతులును నిందు జేర్చబడినవి. 0-10-0

6. భీమాడు (అయిదంకముల నాటకము): వాల్మీకిశత్రు కవిశిఖామణి యుగం ఇబ్ సెను గారి వ్రాండు అను నాటకమున కనువాదము. అనువాదములు శ్రీ పోనకా పిచ్చిరెడ్డిగారు వ్రాసినవి. (అనరు) 0-0-0

7. జీర్ణవిజయనగరచరిత్రము: శ్రీ కుందూరి శత్రుగణతుగారు, పి. థో. శ్రీకృష్ణదేవరాయ సామ్రాజ్యలక్ష్మీవీర ముగ విద్యానగరము (హంపిఠిలముల) యొక్క ప్రాచీనచరిత్రము, ప్రకృత జీర్ణ నితియు నిందు వర్ణితము లైనవి. 0-5-0

8. ఆత్మకథ ప్రథమసంపుటము. శ్రీ గాంధీమహాత్ములవారి స్వీయచరిత్రము. ఇందు వారి నత్యావేషణ-సత్యప్రయోగముల కథ వివరింపబడినది. ఆ దర్శ జీవనమును ప్రదర్శించునది. మూలమునుండి శ్రీ శతావధాని వేటూరు శివరామశాస్త్రిగారిచే ననునదింపబడినది. 400 కు పైగ పుటలు గలవు. చక్కనియచ్చు, కేవలము. 0-10-0

కాళినాథుని నాగేశ్వరరావు, పుస్తకావళి
విజ్ఞానాభ్యుదయము— మద్రాసు విజ్ఞానాభ్యుదయము అండ్ కో., 305, బసిరెడ్డిపేట, మదరాసు, డబ్బీ 5